

SAYI: 58

-FİYAT 3.5 TL

ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlıkçılık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proletarya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerler. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.

ELİNİZİ CEBİMİZDEN ÇEKİN!

İÇİNDEKİLER

GÜNCEL
3 Emek Düşmanı Yasalarla Mücadele Engin Kara
7 Çağımızın Belası: Endüstriyel Futbol! Çağın Erdingç
24 Suruç Katliamının Yıldönümünde Selahattin Ercan
INTERNASYONAL POSTACI
5 Fransa'nın Sıcak Yazı Emre Güntekin
13 İngiltere'de Brexit Referandumu Tilbe Akan
15 Kelebek Gibi Uçtu! Caner Fayza
TARİH
10 Onurlu Bir Yaşam İçin İsyan: Stonewall Derya Koca
PERSPEKTİF
16 Türkiye Kapitalizmi Sınıfta Kaldı V. Umut Arslan
TEORİ
19 Marksizm ve Ahlak Tartışmasına Dair Güneş Gümüş
26 Devlet ve Devrim Gökçe Şentürk
KÜLTÜR-SANAT
30 SSCB'de Devrimci Bilimkurgunun Yükselişi ve Çöküşü İsmail Kızılkılıç

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0542 617 8140

İstanbul

İstiklal Caddesi Balo Sk. No:32 Kat:4 Beyoğlu Tel: 0543 337 3671

Trabzon

Kunduracılar Cad. Dedeoğlu Sok. Pustular İşhanı No: 4/44 Merkez Tel: 0532 792 7171

Çorum

Bahçelievler Mah. Karşıyaka 1. Cad. 24/2 Tel: 0531 493 8421

Marksist Bakış - Aylık Siyasi Dergi - Yıl: 12 - Sayı: 58 - Temmuz 2016

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Öncebeci Mah. Servi Sok. 5/8 Çankaya ANKARA Tel: 05548518392

Baskı: Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tan.Tic.San.Ltd.Şti. - Ağaç İşleri Sanayi Sit. 1354. Cadde 1362. Sokak No: 35 İvedik Yenimahalle /ANKARA Tel: (0.312) 433 23 10 Fax: (0.312) 434 03 56

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

Bir işçinin, işveren tarafından işten çıkartılması durumunda, işyerinde çalıştığı süreyle orantılı olarak belirli bir tazminat miktarına hak kazanması olan kıdem tazminatı hakkı, iş güvencesi için önemli bir teminat. Özellikle aynı işyerinde uzun yıllar çalışmış olan bir işçiyi işten çıkarmak, ödenecek olan kıdem tazminatının işveren için ek bir yük olması sebebiyle bir ölçüde engellenebiliyor.

Emek Düşmanı Yasalarla Mücadele

Engin Kara

Taşeron çalışma, güvencesizlik, kiralık işçilik derken AKP'nin emek düşmanı saldırıları hız kesmeden devam ediyor. Hükümet, şu sıralar çıkarılacak yeni bir yasayla bireysel emekliliği zorunlu tutarak 6 ay boyunca emekçilerin ücretlerinden her ay 100 TL kesinti yapmaya hazırlanıyor. Ayrıca kıdem tazminatının fona devredilmesi de yeniden hükümetin gündeminde. Bireysel emeklilik dayatmasıyla, asgari ücrete yapıldığı iddia olunan zam geri alınmış olacak. Kıdem fonu ise milyonlarca emekçiyi en ufak bir iş güvencesinden bile mahrum edecek.

Sosyalist Emekçiler Partisi Girişimi, kıdem tazminatına yönelik saldırılara ve çalışanlara dayatılmaya hazırlanan bireysel emeklilik soygununa karşı bir kampanya başlattı. Bu yazı ile hem kampanya konusu dönüşümlerin içeriğini hem de bu ve benzeri kampanyaların nasıl yürütülmesi gerektiğini ele alacağız.

BİREYSEL EMEKLİLİK SOYGUNU

Hükümet bireysel emeklilik sistemi üzerine yeni bir yasa taslağı hazırlamakta. Yeni düzenleme ile hedeflenen temel amaç, özel sermaye tarafından görülen sosyal güvenlik faaliyetinin çalışanlara dayatılması ve orta-uzun vadede devletin sosyal güvenlik yükümlülüğünü azaltmak. Kısa vadede ise 50 ve daha fazla işçinin çalıştığı işyerlerinde bireysel emeklilik sistemine dahil olmak (şimdilik) 6 ay boyunca zorunlu tutularak buradan yeni bir rant alanı açmak hedefleniyor.

Bireysel emeklilik sistemi Türkiye’de 2001 yılından bu yana uygulanıyor. Bu sistemin şu anki kapsamını çoğunlukla orta ve üst gelir grubundaki çalışanlar oluşturuyor. 2016 verilerine göre 6 milyon civarında katılımcı bulunan bireysel emeklilik sistemine katılanların sadece %18,5’i iki asgari ücret ve altında geliri olanlardan oluşuyor. Öte yandan **6 asgari ücretten (7800 TL’den) daha fazla geliri bulunanlar, bireysel emeklilik sisteminden yararlananların %46,4’ünü oluşturuyor.***

Özel sosyal sigorta anlamına gelen ve devletin sosyal güvenlik hizmetinin yanında tamamlayıcı bir nitelik taşıyan, ancak bu niteliğinden katılımcı oranlarının gösterdiği üzere yüksek gelirli kesimlerin yararlanabildiği bir düzen olan bireysel emeklilik sistemi, çıkarılması planlanan yeni yasayla **asgari ücretliler dâhil olmak üzere tüm çalışanları kapsayacak şekilde “zorunlu tutulmak”** isteniyor. Fakat bu kapsam genişlemesi elbette emekçilerin lehine olmayacak. Nasıl mı?

Öncelikle sosyal güvenlik hizmeti, devletin bir yükümlülüğü

durumundadır. Bakalım Anayasa ne diyor:

“MADDE 60- Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.”

Görüldüğü üzere sosyal güvenlik hizmeti, ülkenin bizzat Anayasası ile güvence altına alınmış ve devlete bu hizmetin sağlanması için görev yüklenmiştir. Bu durumda özel bir sosyal güvence sisteminin çalışanlara “zorunlu kılınması” Anayasa’ya aykırıdır.

Üstüne bireysel emeklilik sistemine dâhil olmanın zorunlu tutulması, çalışanlara bir de “zorunlu kesinti” dayatması getiriyor. Yine devletin kendi yasalarında “herkes sözleşme hürriyetine sahiptir” ve “üçüncü kişi, taraf olmadığı bir sözleşmeden dolayı borç altına sokulamaz.” deniliyor. Devlet kamusal sosyal güvenlik hizmeti için çalışanlardan kesinti yapma hakkına sahip olsa da, özel bireysel emeklilik sistemi için asgari ücretliler dâhil olmak üzere bütün çalışanlardan zorunlu kesinti yapılması, sayılan bu kural ve yasaklara da aykırıdır.

Tasarlanan dönüşüme göre 50’den fazla işçi çalışan işyerlerinde 45 yaş altındaki tüm çalışanlar 6 ay boyunca zorunlu olarak bireysel emeklilik sistemine katılacak ve ücretlerinden 100’er TL kesinti yapılacaktır. Bu zorunluluk asgari ücretlileri de kapsayacak. Bu durumda 2016 Ocak ayında ali cengiz oyunları (asgari geçim indirimin asgari ücrete dâhil edilmesi ile) 1300 TL’ye çıkarılan ve hükümet tarafından bir lütf olarak gösterilen asgari ücrete yapılan zam oranının üçte biri, bireysel

emekliliğin sorunlu tutulacağı bu 6 ay boyunca geri alınacak. Ayrıca 2016'nın son aylarında asgari ücretin %20'lik vergi dilimine girecek olması da ücretin daha da düşmesine yol açacak ve ortada **asgari ücretliler için ortada zam namına bir şey kalmamış olacak.**

Tekrarlamakta fayda var. Hem toplumsal gerçeklik açısından hem de devletin bizzat anayasası tarafından getirilen yükümlülüğüne göre, sosyal güvenlik hizmetinin devlet eliyle görülmesi gerekir. Bu yeni dönüşüm, sosyal güvenlik hizmetinin de bir anlamda özelleştirilmesinin önünü açacaktır. Yani AKP hükümeti, emekçilerin elinde ne kadar ekonomik ve sosyal hak kaldıysa, hepsini almak istiyor; devletin ne kadar kamusal görevi kaldıysa hepsini özelleştirmek istiyor.

KIDEM TAZMİNATINA SALDIRI: YENİ DALGA YOLDA

Uzun süredir kıdem tazminatı hakkını ortadan kaldıracak bir dönüşüm olan "kıdem tazminatı fonunu" yasalaştırmayı hedefleyen AKP, yeni bir hamle hazırlıyor. Binalı Yıldırım'a konuyla ilgili yeni bir taslak sunuldu. Yapılmak istenen dönüşüm kıdem tazminatının bir fona dönüştürülerek mevcut niteliklerini tamamen ortadan kaldırmayı hedefliyor.

Bir işçinin, işveren tarafından işten çıkartılması durumunda, işyerinde çalıştığı süreyle orantılı olarak belirli bir tazminat miktarına hak kazanması olan kıdem tazminatı hakkı, iş güvencesi için önemli bir teminat. Özellikle aynı işyerinde uzun yıllar çalışmış olan bir işçiyi işten çıkarmak, ödenecek olan kıdem tazminatının işveren için ek bir yük olması sebebiyle bir ölçüde engellenebiliyor. Hem işten

çıkarılmayı zorlaştırması adına bir güvence olan kıdem tazminatı, hem de işten çıkartılan işçinin eline geçen tazminat miktarıyla, yeni bir iş bulana kadar bir süre daha yaşamını idame ettirebilmesini sağlıyor.

Getirilmesi tasarlanan kıdem tazminatı fonu sistemi ise, işverenin işten çıkardığı işçiye kıdem tazminatı ödemesini sona erdirecek. Fon sistemi, kıdem tazminatının çalışan adına açılacak kişisel fon hesabında birikmesini öngörüyor. Ancak bunun işçi için düzenli birikecek bir kıdem tazminatı hakkı yaratacağı algısı oluşmasın. Bu fonda biriken tazminatın çekilebilmesi ve kullanılabilmesi epey zor koşullara bağlanacak. Ayrıca işverenler tarafından fona yatırılacak olan miktar da bugünkünden daha az olması için çalışılıyor. Şu an kıdem tazminatı bir yıllık çalışma süresine karşılık bir aylık ücret miktarı olarak hesaplanıyor. Ancak hükümet ve işverenler bu oranı azaltmayı hedefliyor.

İşçinin fonda biriken kıdem tazminatını kullanabilmesi için en az 3600 gün prim ödemesi ve 15 yıl çalışması gerekecek. İşçi sadece askerlik, evlilik gibi özel durumlarda 10 yılın sonunda fondaki parasını kullanabilecek. **Bunun dışında fonda biriken para sadece emeklilik durumunda veya ölüm durumunda (mirasçılar tarafından) çekilebilecek.**

Yeni düzenlemeyle emekçiler kıdem hakkının iki güvencesini de kaybedecek. Hem işten çıkarmayı zorlaştıran özellik ortadan kalkacak, çünkü işverenin toplu kıdem tazminatı ödemesi gerekmeyecek. Hem de işten çıkarıldıktan sonra işsiz geçirilen sürede fonda birikmiş bile olsa belirtilen koşulları yerine getirmeksizin kıdem tazminatı parasından yararlanılamayacak.

EMEK DÜŞMANI SALDIRILARA KARŞI HAT ÖRMELİYİZ!

Bir değil iki değil. AKP'nin işçi haklarına yönelik saldırılarından biri bitiyor, bir yenisi başlıyor. Daha geçen ay kiralık işçiliğin meclisten geçmesine karşı mücadele etmenin gerekliliğinden bahsederken, bu ay bireysel emeklilik dayatmasına ve kıdem tazminatı hakkının gaspına karşı harekete geçmemiz gerekiyor. Ancak ne yazık ki, bugüne kadar olduğu gibi bugünkü saldırılara karşı da henüz bir toplumsal hareket ortaya çıkmış değil.

Sendikalar, sosyalist hareketler veya toplumsal muhalefetin herhangi bir kesimi yarın bu tasarılar meclise geldiğinde harekete geçmek istese de çok geç olacak. Kiralık işçilik örneğinden hatırlayalım. Tasarı tartışılırken cılız sesler dışında bir hareket yaratamayan emek hareketi, yasa önerisi meclise geldiğinde eli kolu bağlı kalmış ve kiralık işçilik 6 Mayıs günün gece yarısı yasalaşmıştı.

Bu durumun önüne geçmek için ne yapacağız? Her defasında tekrar tekrar vurguladığımız mesele yine burada da öne çıkıyor: Kampanyalarla emekçi kitlelere ulaşmak ve daha tasarı meclise gelmeden harekete geçmek. Sendikaların ve sosyalistlerin bir an önce emek düşmanı saldırılara karşı bir hat örmeye başlaması gerekiyor. Ancak ne yazık ki sendikaların tavrı göstermelik basın açıklamaları yapmaktan bir adım öteye gidememekte, sosyalistlik iddiasındaki çevrelerin büyük bölümü ise bir türlü dikkatini emek gündemine toplayamamakta.

Bu hareketsizlik ortamında Sosyalist Emekçiler Partisi Girişimi, mütevazı gücüyle bir kampanya başlattı. "Kıdem Tazminatıma Dokunma!" ve "Zorunlu Bireysel Emeklilik Soygununa Hayır!" başlıklı bir kampanya başlatan SEP-G afiş, bildiri ve ajitasyon faaliyetlerine başladı. Ancak bu tür kampanyaların, bahsedilen dönüşümleri durdurabilecek güce erişmesi için emek hareketinin geniş kesimlerini kapsayacak bir genişliğe ulaşması gerekiyor. Dolayısıyla bugün sendikalara ve sınıf mücadelesi iddiasını hala taşıyan sosyalistlere, bu gündemler üzerinden emeğin cephesini yaratmak ve acil kampanyalarla emekçilerin gündemine müdahil olmak düşüyor.

Önümüzde Fransa gibi canlı ve umut verici bir örnek duruyor. Fransız hükümetinin işçilerin çalışma koşullarını geriye götürmek üzere hazırladığı yeni yasaya karşı mücadele yolunu seçen işçiler ve sendikalar, iki aydır Fransa sokaklarında ciddi eylemlere imza attı. Örneğin 14 Haziran'da gerçekleşen son genel grev bir günlük süreyle sınırlı tutulsa da, emekçiler açısından ciddi bir güç gösterisi oldu. İşte bizim de, yukarıda ele aldığımız saldırıları durdurabilmek için eninde sonunda Fransalı emekçilerin dilinden konuşmaya başlamamız gerekiyor.

* Zorunlu BES Hukuksuz ve Adaletsiz, Aziz Çelik (BirGün)

Bir değil iki değil. AKP'nin işçi haklarına yönelik saldırılarından biri bitiyor, bir yenisi başlıyor. Daha geçen ay kiralık işçiliğin meclisten geçmesine karşı mücadele etmenin gerekliliğinden bahsederken, bu ay bireysel emeklilik dayatmasına ve kıdem tazminatı hakkının gaspına karşı harekete geçmemiz gerekiyor. Ancak ne yazık ki, bugüne kadar olduğu gibi bugünkü saldırılara karşı da henüz bir toplumsal hareket ortaya çıkmış değil. Bu durumun önüne geçmek için ne yapacağız? Her defasında tekrar tekrar vurguladığımız mesele yine burada da öne çıkıyor: Kampanyalarla emekçi kitlelere ulaşmak ve daha tasarı meclise gelmeden harekete geçmek. Sendikaların ve sosyalistlerin bir an önce emek düşmanı saldırılara karşı bir hat örmeye başlaması gerekiyor.

Fransa'nın Sıcak Yazı

Emre Güntekin

Devrimler ülkesi Fransa Mart ayından bu yana hükümetin yeni çalışma yasası tasarısına karşı protesto ve grev dalgasıyla sarsılıyor. Emekçilerden gelen bu sert tepkinin sebebi yasa uygulamaya geçecek olursa Fransız emekçi sınıfların haklarına büyük bir tırpan vurulacak olması.

Tasarıyla birlikte patronlara mali darboğaza girmeleri durumunda çalışanlarını rahatlıkla işten atabilme, keyiflerine göre mesai saatlerini artırarak diledikleri işçileri haftada 35 saatten fazla çalıştırabilme, günlük en fazla 10 saat olan çalışma süresini 12 saate çıkarabilme hakkı veriliyor. Ayrıca yarı zamanlı çalışanların haftalık 24 saat olan minimum çalışma limiti düşürülürken, fazla mesai ücretlerini 5 kata kadar düşürebilme olanağı tanınıyor.

Yasa tasarısının açıklanmasıyla birlikte Fransa'daki yüksek işsizlik oranından ve kötü ekonomik gidişattan en fazla etkilenen kesimlerden birisi olan gençliğin tepkisi gecikmedi. Liseler ve üniversiteler bu kölelik yasasına karşı radikal bir tepki örgütlemeyi başardılar. Eylemlerin gelişimi akıllara Fransa'da yeni bir "Occupy Wall Street Hareketi" veya Gezi Direnişi benzeri bir sürecin başlangıcını getirirken; Fransa emekçi sınıflarının protestolara her iki hareketten daha radikal bir şekilde katılımı ve üretimden gelen gücünü kullanması meselenin çehresini değiştirdi. 2016 yazının Sosyalist Parti ve Hollande için beklenenden daha sıcak geçeceğinin işaretleri iki ayda fazlasıyla verildi.

Geçtiğimiz iki ayın bilançosu ise iktidar için oldukça ağır oldu: Rafinerilerdeki grevler nedeniyle Fransa'nın büyük kentlerinde enerji ve yakıt sıkıntısı yaşanırken, tren seferleri ve ulaşımda büyük sıkıntılar yaşandı. Ülkenin büyük bölümünde petrol istasyonlarında yaşanan kıtlık nedeniyle Fransız emekçiler işlerine gidemeyecek hale geldiler. Öte yandan Paris metrosu emekçileri de sefer sayılarını düşürerek eylem dalgasına katıldılar. Air France pilotları 11 Haziran'dan başlayarak üç

gün boyunca iş bıraktılar. Atık arıtma tesislerindeki grevler nedeniyle sokaklarda çöp dağları boy göstermeye başladı.

Fakat Hollande ve Sosyalist Parti iktidarı emekçi sınıflara dayattıkları bu kölelik yasası karşısında yükselen tepkiye şaşırılmamalıdır. Fransa % 10,2 işsizlik oranıyla (3 milyona tekabül ediyor) G7 ülkeleri arasındaki ikinci en yüksek işsizlik oranına sahip durumda. 25 yaş altında ise bu oran yaklaşık % 25. Yani gençliğin öfkeli olması için çok önemli bir sebebi bulunuyor. Bu da yetmezmiş gibi iş hayatında güvence tamamen ortadan kaldırılıyor.

Sosyalist Parti yıllarca sağ iktidarlardan bıkan gençliğin ve emekçilerin taleplerinin aksine, yasa tasarısıyla birlikte iş dünyanın ve patronların sesine daha çok kulak verdiğini kanıtlarken, tarihin ironisi de burada devreye giriyor. Bir zamanlar emekçilerin umut beslediği bir iktidar bugün emekçilerin ve gençliğin mücadelesinin tam karşısında konumlanmış durumda. Geçtiğimiz günlerde Hollande'nin sözcüsünün yaptığı "Bu dönemde, eğer kamu ve özel mülkiyetin güvenliği tesis edilemezse, gösterilere de izin verilmez" açıklamasıyla grev dalgasına yönelik tehditkar tavrını açığa vurmuştu. Hollande ve SP iktidarı Euro 2016 futbol turnuvasını, terör saldırısı ihtimallerini bahane ederek eylemlere karşı yasak tutumunu meşrulaştırmaya çalışıyor. Durumun kontrol edilememesi halinde cumhurbaşkanının olağanüstü hal ilan ederek eylemlere sert bir şekilde müdahale edilebileceği olasılıkları konuşulmaya devam ediliyor. Bu konuda iktidarın en önemli destekçileri ise kendilerine yaraşır şekilde başta Jean Marie Le Pen olmak üzere

Başarı için emekçi sınıfların bunu taşıyabilecek bir politik önderliğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Fransız emekçilerin büyük bölümünü kontrol eden CGT (General Confederation of Labor) SP iktidarıyla uzlaşmak için çabalarken, iktidardan yasada en ufak bir değişiklik yapılmayacağına dair kesin bir yanıt gelmesinin ardından eylemler daha güçlü bir şekilde devam etmişti.

Fransız aşırı sağ.

Hollande için bu sürecin sonucu siyasal geleceği açısından da önem taşıyor. Çünkü gelecek yıl cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılacak ve Hollande'ın bırakın yeniden seçilmeyi kendi partisi tarafından aday gösterilebileceği bile şüphe taşıyor. Birkaç yıl önce yapılan bir araştırmada Hollande Fransa tarihinin en az sevilen lideri unvanını almıştı. Mali'deki askeri darbe girişimlerinden, emperyalist savaşlarda suç ortaklığına, emekçi düşmanlığına kadar pek çok yönüyle Hollande ve "Sosyalist" Parti iktidarı bu unvanı fazlasıyla hak ediyor. Fakat Hollande'ın geleceğinden daha kötü olan bir şey varsa o da bu sözde "sosyalist"lerden hayal kırıklığına uğrayan halkın yeniden Le Pen ve Sarkozy gibi sağ adaylara yönelecek olmasıdır. Tüm Avrupa'da olduğu gibi Fransa'da da etkisini gösteren göçmen sorunu, IŞİD'in katliamları, Fransız emekçilerin işini kaybetme korkusu sağın yelkenlerini yeniden şişirecektir. Fransız devleti eylemleri bizim fazlasıyla aşına olduğumuz şekilde kriminalize ederek, polis devleti uygulamalarını hayata geçirerek ve demokratik hakları budayarak bastırmaya çalışacaktır ve bunun uygulayıcısı olarak sağ bir iktidar seçeneği güçlenebilir. Tabi ki bu süreçte sınıf mücadelesinin gelişimi de ayrı bir değişken olarak belirleyici olacaktır. Şimdilerde Fransız halkının % 75'i grev ve protesto dalgasına destek verirken, iktidarda kim olursa olsun dikkate almak zorunda kalacağı bir gücü karşısında bulacaktır. Fransa emekçi sınıfları İkinci Dünya Savaşı'nın

ardından dişıyla tırnağıyla savaşarak kazandığı sosyal ve demokratik hakları korumak için mücadeleyi daha da büyütmek zorundadır. 14 Haziran'da yapılan kitlesel eylemler ve grevlerde katılımcı sayısı sendikalara göre 1 milyonu bulmuştu. Bu durum Fransız emekçilerin mücadelesinin başarıya ulaşma potansiyelini taşıdığını göstermektedir.

Başarı için emekçi sınıfların bunu taşıyabilecek bir politik önderliğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Fransız emekçilerin büyük bölümünü kontrol eden CGT (General Confederation of Labor) SP iktidarıyla uzlaşmak için çabalarken, iktidardan yasada en ufak bir değişiklik yapılmayacağına dair kesin bir yanıt gelmesinin ardından eylemler daha güçlü bir şekilde devam etmişti. Fakat CGT önderliği özellikle Total ve Exxon firmalarındaki grevlere yapılan müdahalenin ardından herhangi bir direniş ortaya koymaktan çekinmişti. Ayrıca grevler sektör sektör ayrıştırılmaya çabalanırken, emekçilerin öfkelerini birleşik bir şekilde dile getirmesi de sendika tarafından engellenmeye çalışılıyor. CGT diğer taraftan metro ve ulaşım hatlarında yaşanan grevler nedeniyle taraftarların statılara ulaşımını engellemenin iyi bir imaj oluşturmayacağını gerekçe göstererek bu sektörlerdeki grevlere soğuk yaklaşıyor.

Mücadele kızıştığı ölçüde sendikaların emekçi sınıfları geriye çekmek için çabalayacağını öngörmek zor değil. Nitekim CGT'nin 2012 yılında yapılan seçimlerde Sosyalist Parti'ye açık destek vermesi sınıf karakterini de ortaya

koymaktadır. Fransız solunun diğer unsurları NPA (Yeni Antikapitalist Parti) ve Sol Cephe'nin tutumlarının da sendika bürokrasisinden farklı olmadığını not etmek gerekmektedir. NPA kuruluş kongresinde şunları belirtiyordu: "NPA, Troçkizm ile özgün bir ilişkiyi değil; son iki yüzyıl boyunca sistemle her şekilde karşı karşıya gelenler ile sürekliliği ileri sürer. NPA, çoğulcu ve demokratik bir partidir. Toplumsal hareketlerin, küreselleşme karşıtı solun, siyasi ekolojinin çeşitli bileşenlerinden yoldaşların, PS ile PCF'den, anarşist hareketten, devrimci soldan yoldaşların katılımı [oldu]. NPA, yumuşak başlı olmaksızın, kendisini daha da açarak kazanmak için her şeye sahiptir." NPA programındaki bu noktayı tıpkı CGT bürokrasisi gibi 2012 seçimlerinde Sosyalist Parti'yi destekleyerek somutlaştırdı.

Bu tarz hareketler işçi sınıfıyla bağlarını koparalı epey uzun bir zaman oluyor. Fakat Fransa'da ve devamında Belçika'da başlayan grevler Avrupa'da işçi sınıfının hem azgın neoliberal iktidarlara geçit vermeyeceğini hem de bu tarz liberal partilere ve sendika bürokrasisine tarihsel iflaslarını hatırlatacağını gösteriyor. Fransız emekçiler ve gençler 1968'de De Gaulle'ün ülkeden kaçmasına neden olan 10 milyon kişilik tarihin en büyük genel grevini örnek almalılar. Tabi ki böylesine devasa bir hareketin yenilgisine sebep olan sendika bürokrasisine ve uzlaşmacı siyasal unsurlara karşı mücadele etmek gerektiği konusunda dersler çıkararak.

Çağımızın Belası: Endüstriyel Futbol!

Çağın Erdinç

“Futbol, asla sadece futbol değildir.” Simon Kuper’in bu sözü, dünden bugüne çok daha anlamlı hale geldi. Neden mi? Gelin, bu tespiti öncelikle rakamlarla bakalım. Örneğin sadece ABD ve Kanada’da futboldan dönen para çarkı 200 milyar doların üzerinde. Uluslararası futbolun “IMF’si” diyebileceğimiz FİFA’nın son 4 yılda yalnızca televizyon yayın haklarından elde ettiği toplam para 2.4 milyar dolar.

FİFA’nın bileşeni olan UEFA’nın organize ettiği Euro 2016’yı izlerken bu rakamı tekrar düşünmekte fayda var. TRT “en güzel açılardan” pozisyonların tekrarını ısıta ısıta ekranlara getiriyor. HD kalitesinde maçlar izletiyor! Kimin parasıyla? Halkın parasıyla! TRT, halkın vergilerini “yayın hakkı bedeli” olarak uluslararası futbol kuruluşlarına ödüyor. Yaz boyunca halkın parasıyla halka futbol izletiliyor. Bir de sanki kendi ceplerinden yayınlıyorlarmış gibi “TRT”den bir hizmet daha” temalı reklamlarla Euro 2016 sürecine ısıtılıyor.

TRT’nin yıllardır halkın parasını verdiği organizasyonların zirvesinde kimlerin olduğuna da bir göz atalım mı? Avrupa şampiyonalarını UEFA organize ediyor. UEFA, FİFA’nın bir bileşeni. Yani FİFA, uluslararası futbolun zirvesinde bulunuyor. Aynı zamanda yolsuzlukların, hırsızlıkların da zirvesi! Malum, geçtiğimiz yıl FİFA’ya yönelik bir yolsuzluk ve rüşvet operasyonu gerçekleştirildi. FİFA Başkanı Sepp Blater, vergi kaçırma, FIFA kaynaklarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanma, diğer federasyonları seçimlerde rüşvet karşılığı yönlendirme, Dünya Kupası’nı bir ülkeye verirken rüşvet alma ve yolsuzluk gibi

konularda suçlandı. Sepp Blater bu suçlamaları reddetti. Ancak hiçbir zaman suçlamaları boşa çıkartacak bir kanıt ortaya atamadı.

Bu mesele malumun ilamıydı. Bu kadar paranın döndüğü bir “zirvede” futbolun temiz kalabilmesi mümkün mü? Gelin şimdi de FİFA çarkında dönen paralara bir göz atalım. Bugün sadece Avrupa’daki futbol gelirleri Deloitte’un (denetim, vergi, danışmanlık ve kurumsal risk konusunda araştırma yapan şirket) son raporuna göre 19.9 milyar Euro’ya ulaştı. Aynı rapora göre 2011 ile 2014 yılları arasında FİFA’nın toplam geliri 6 milyar dolara yükseldi. FİFA’nın açıkladığı faaliyet raporuna göre gelirler ve giderler aşağı yukarı eşit. “Bu kadar para nereye gidiyor” diye sorabilirsiniz. Sadece FİFA yetkililerinin başka ülkelere gerçekleştirdiği ziyaret maliyeti 145 milyon dolar olarak açıklandı! Şimdi çok basit bir matematik yapalım. FİFA’daki bu değirmenin suyu nereden geliyor? Senin benim cebimizden! Yayın hakları denen para çarkıyla halkların parası FİFA’ya aktarılıyor. Girizgâhta söylediğimizi tekrar belirtelim: FİFA’nın yayın haklarından son 4 yılda ettiği toplam gelir 2.4 milyar dolar. TRT bol keseden veriyor, FİFA yiyor!

TRT'nin yıllardır halkın parasını verdiği organizasyonların zirvesinde kimlerin olduğuna da bir göz atalım mı? Avrupa şampiyonalarını UEFA organize ediyor. UEFA, FİFA'nın bir bileşeni. Yani FİFA, uluslararası futbolun zirvesinde bulunuyor. Aynı zamanda yolsuzlukların, hırsızlıkların da zirvesi! Malum, geçtiğimiz yıl FİFA'ya yönelik bir yolsuzluk ve rüşvet operasyonu gerçekleştirildi.

Altını çizerek tekrar söylüyoruz: FİFA'nın yayın haklarından elde ettiği bu 2.4 milyar dolar halkların parası. FİFA bu paraları harcarken son derece cömert davranıyor! “Ye kürküm ye” mantığıyla sadece ziyaret bedeli olarak 145 milyon dolar ücret ayırıyor. Nedir bu “ziyaret bedeli?” FİFA yetkilileri gittikleri ülkelerde bu “ziyaret bedeli” adı altındaki parayla krallar gibi karşılanıyor! Kısacası halkların verdiği paralar, FİFA yetkililerinin otel masraflarına, yiyecek içecek bedellerine gidiyor. Zat-ı muhteremler yiyor, içiyor, bununla da yetinmeyip çalıp çırpıyorlar. Mafyatik bir örgütlenmeye dönüşen FİFA, uluslararası futbol organizasyonlarının düzenleneceği ülkelere rüşvet karşılığı ihale veriyor. Bunu biz değil, uluslararası yüksek yargı söylüyor. Sepp Blater ise hâlâ dürüstlükten söz edebiliyor.

BALIK BAŞTAN KOKUYOR

Gelelim bizdeki duruma. Endüstriyel futbolun özeti, en tepeden aşağı kadar rezillikler dünyası! İtalya'yı sarsan şike dalgası, dünyanın birçok ülkesinde yaşanıyor. Bahis siteleri dönen para çarkından muazzam gelirler elde ediyor. İnsanların, futbol kulüpleriyle “manevi aidiyeti” giderek maddi aidiyete dönüşüyor.

Türkiye'den bir örnek verelim. Kulüp başkanları sürekli ne söylüyor? “Bu yıl çok önemli futbolcular alacağız. Taraftarın desteğine ihtiyacımız var.” Destekten kasıt ne? “Forma alın, atkı alın, kombine bilet alın ki, biz de futbolcu alabilelim” diyorlar.

Nereden tutsanız iğrenç bir düzen. Her şeyden önce endüstriyel sporda sporcuya pazardan alınan eşya muamelesi yapılıyor. Taraftarlar ise müşteri olarak görülüyor. “Müşteriler” kombine bilet aldıklarında ya da forma aldıklarında kulübe yönelik maddi aidiyetleri artıyor. Bir futbolcu gol kaçırdığında taraftarların çoğundan “sana o kadar para verdik” sözünü sıklıkla duymuşsunuzdur. Haksız sayılmazlar.

Zira özellikle büyük şehirlerde spor kulüpleri taraftarlara yönelik satışlardan müthiş gelirler elde ediyorlar. Örneğin Beşiktaş kulübü, Vodafone Arena'nın gelecek sezon biletlerini kombine adı altında şimdiden sattı. Kulüpten yapılan resmî açıklamada sadece 35 saatte 11 milyon tl gelir elde edildiği duyuruldu. Bunun karşılığında ise “müşteriler” transfer bekliyor. Bu para çarkı FİFA'ya kadar ulaşıp bir ahtapot gibi tüm dünyayı sarıyor.

Türkiye'de futbola değinmişken bu noktada parantez açalım. Yıldırım Demirören yönetiminin AKP'nin icazetiyle iş başına geldiğini sağır sultan bile biliyor. Bu konu fazlasıyla yazılıp çizildi. O yüzden Türkiye Futbol Federasyonu ve Yıldırım Demirören konusuna değinmeyeceğiz. Asıl irdelenmesi gereken konu, Türkiye'nin Euro 2016'da boy göstermesi. Fatih Terim'in müthiş şansı sonucunda Türkiye'nin “en iyi üçüncü” kontenjanından Euro 2016'ya katılması ülkede müthiş bir heyecan yarattı. Elbette her ülke futbolunda olduğu gibi Türkiye'de de bu heyecan şovenist rüzgârlar eşliğinde ilerledi. Sosyal medyada “milli takım” etiketlerinde Kürt halkı başta olmak üzere herkese hakaretler yağdırıldı. “Yukarıda” ise müthiş para çarkı dönmeye devam etti. Arda Turanlı, Fatih Terimli reklamlardan elde edilen paralar sonucunda Türkiye Euro 2016'da hedeflediği noktaya çoktan ulaştı! Fatih Terim'in şimdiden “önemli olan burada olmaktı” türünden açıklamaları da bunu gösteriyor. Bu noktada Fatih Terim'e de bir parantez açalım. Milli duygularının her daim çok kabarık olduğunu söyleyen bu zatın yıllık kazancı 3.5 milyon Euro. Aylık ise 291 bin Euro kazanıyor. Vatan, millet sakarya edebiyatıyla insanları uyutan Terim, milyon dolarları cebine indiriyor. Maaşını, Demirören'in başında bulunduğu TFF ödüyor. TFF'nin “maaşını” ise biz ödüyoruz!

İşte endüstriyel futbolun özeti! Şovenist

söylemler üzerinden gelişen linç kültürü, milyon dolarların döndüğü pazar, taraftarların müşteri; sporcuların alınıp satılabilen bir meta olduğu iğrenç düzen. Tüm bunların yanında sporcuların düzene entegre edilmesi, sistem karşısı çıkışların FİFA ve ulusal federasyonlar nezdinde sıkı kurallarla engellenmesi...

Sporcuların sistem karşısı çıkışlarının engellenmesi, endüstriyel futbol için olmak ya da olmamak sorunu. Zira tribünlerden yükselen muhalif seslerin domino etkisi yaratabildiğini hem kendi coğrafyamızda hem de başka ülkelerde gördük. Cenk Akyol'un, Gezi sürecinde penguen belgeseli yayınlayan NTV kanalının mikrofonunu yere atışı dün gibi aklımızda. Bunun sonucunda Cenk Ankyol hâlâ Türkiye milli basketbol takımına alınmıyor. Kendisiyle yapılan son röportajda neden takıma alınmadığı soruldu. Cenk Akyol soruyu “bana verilen tek yanıt ‘devlet istemedi’ şeklinde oldu” sözleriyle cevapladı. Endüstriyel spor işte bu şekilde aba altından sopa gösteriyor. Diğer sporculara “Muhalif çıkışlar yapmayın. Aksi halde kariyerinizin sonu olur” mesajı veriliyor. Deniz Naki'ye yapılanlar da bunun en büyük kanıtı olarak görülebilir.

SPOR ARSADAYKEN GÜZELDİ!

Endüstriyel futbol, futbola ait tüm değerleri yozlaştırıyor. Kapitalizmin geleceksizleştirdiği insanlar futbol kulüpleriyle kurdukları bağ üzerinden başkalarını öldürebilecek noktaya geliyorlar. Endüstriyel spor ise bunu sürekli teşvik ediyor. Paranın çarklarının döndüğü bir düzende, kazanmak ya da kaybetmek hayatta kalmak ya da ölmek gibi görülüyor. Bir futbol kulübünün üst ligden alt lige düşmesi mali açıdan büyük sonuçlar doğuruyor. Tam tersine bir kulübün şampiyon olması ve şampiyonlar ligine gitmesi durumunda ise milyon dolarlar şampiyon olan kulübe akıyor. Bahis şirketleri üzerinden müsabakalara para yağıyor.

Bu yüzden bir “kafes dövüşçüsü” gibi futbolcular sadece kazanmaya programlanıyor. Stadyumlara sürekli “Arena” isminin verilmesini de bu noktadan okumak lazım. Eski Roma’da Arena’lara hapsedilen insanlar, birbirleriyle ya da hayvanlarla ölümüne dövüşürdü. Ta ki biri hayatta kalana kadar. Bugün endüstriyel futbol, “modern Arena’larda” benzer işlevi görüyor. Ya kazanacaksın ve hayatta kalacaksın ya da mağlup olup psikolojik anlamda yok olacaksın! Başka bir yol yok!

Kulüp başkanlarının da bu algıyı beslediğini söylemek lazım. Kulüp başkanları, kazanmayı kendi marka değerlerini yükseltmek olarak gördükleri için soyunma odası basmaktan futbolcuları tehdit etmeye, teşvik primi ismi altında rakip takıma rüşvet yollamaktan açıkça şike yapmaya kadar her yolu deniyorlar. (Bu gerçeği TRT’deki spor programında açıkça dile getiren spor yorumcusu Uğur Meleke’nin TRT’deki işine son verildiğini unutmadık.)

Endüstriyel futbolun sürekli teşvik ettiği ve tavandan tabana yayılan “Ya kazanacağız ya da yok olacağız” algısı sonucunda ise geleceksizleştirilen gençler destekledikleri takım uğruna ölüyor, öldürüyor. Sonra tüm bunların sorumlusu endüstriyel futbol değilmiş gibi FİFA bünyesinde “saygı” kampanyaları yürütülüyor ve holiganizme prim verilmeyeceği söyleniyor. Bu tam bir tutarsızlık! Çünkü holiganizmin tek kaynağı var, o da endüstriyel futbol!

Endüstriyel futbolda ayrıca “kazanmak için her yol mübahtır” algısı yerleştiriliyor. Sporcular kazanmak uğruna her şeyi yapıyorlar. “Rakip takım kırmızı kart görsün, haksız bir penaltı olsun, ne olursa olsun kazanalım” algısı, endüstriyel futbolun bir başka zehri. Peki futbol henüz bugünkü kadar endüstriyelleşmemişken böyle miydi? Hayır! Beşiktaş’ın efsane kaptanı

Hakkı Yeten’in nam-ı diğer Baba Hakkı’nın futbol oynadığı dönemdeki bir müsabakada, ilk 20 dakikada Beşiktaş’ın fark yapması sonucunda rakip futbolcuyu çağırıp “Bu böyle olmaz. Kendinize çeki düzen verin. Futbolun tadı böyle çıkmaz” sözleri, kuşaklar boyunca anlatıldı. Fenerbahçe’nin efsanesi Lefter’in rakip kaleci sakatlandığında gol atmak yerine topu dışarı atması da öyle... Endüstriyel futbol dünün “gollü geçsin; hak eden kazansın” dürüstlüğüne bugün “vur kır parçala, bu maçı kazan” anlayışına dönüştürdü.

Her şeyden önce endüstriyel sporda sporcuya pazardan alınan eşya muamelesi yapılıyor. Taraftarlar ise müşteri olarak görülüyor. “Müşteriler” kombine bilet aldıklarında ya da forma aldıklarında kulübe yönelik maddi aidyetleri artıyor. Bir futbolcu gol kaçırdığında taraftarların çoğundan “sana o kadar para verdik” sözünü sıklıkla duymuşsunuzdur. Haksız sayılmazlar.

Endüstriyel futbolun ortaya çıkarttığı bir başka “belanın” ise, sporcuların birer makine haline dönüştürülmesiyle gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Bu konuda sözü Fransalı Marksist Jacques Ellul’e bırakalım. Endüstriyel sporla ilgili şöyle söylüyor Ellul: “Öyle bir sürece tanıklık ediyoruz ki, sporcuların neşe, hava ve suyla tüm bağı kopartıldı. Yaratıcılık ve anında karar verme yetileri yok edildi. Tüm kurallara katı riayet söz konusu. Verimlilik, kazanma hırsı adına terk edildi. Antremanlar, acımasız tatminin verdiği ‘keyif’ dışında hiçbir işe yaramıyor. Sporcular verimli makinalara dönüştürülüyor.”

Evet Ellul endüstriyel sporu böyle tanımlıyor. Sadece futbol değil, kapitalizmin yozlaştırdığı her spor dalında rekor kırma adına canlı hayatı hiçe sayılıyor. At yarışlarına ayağı kırılan,

İşte endüstriyel futbolun özeti! Şovenist söylemler üzerinden gelişen linç kültürü, milyon dolarların döndüğü pazar, taraftarların müşteri; sporcuların alınıp satılabilen bir meta olduğu iğrenç düzen. Tüm bunların yanında sporcuların düzene entegre edilmesi, sistem karşılığı çıkışların FİFA ve ulusal federasyonlar nezdinde sıkı kurallarla engellenmesi...

koşmaktan dalağı parçalanmış atları görmüyor muyuz? Antreman programına dayanamayıp kalp krizi geçiren sporculara tanık olmuyor muyuz? Kapitalizm iyiye, güzele dair ne varsa tüm bunlara düşmandır. Bunu unutmayalım.

SONUÇ

Futbol konusunda birkaç şey daha söyleyerek yazıyı tamamlayalım. Euro 2016 devam ederken bir yanda Fransalı işçiler sokaklarda destan yazıyor, diğer tarafta Rus ve İngiliz taraftarlar birbirlerini darp ediyor. Bakınız, Christopher Hill, kapitalizmin organize ettiği turnuvalar hakkında yıllar önce ne söylüyor: “Üst düzey spor karşılaşmaları düşmanlığı sürekli teşvik ediyor. Bu turnuvalar, yüksek miktarda parayla ve içi boş ulusal söylemlerle iç içe. Paradan ve milliyetçi çıkışlardan dostluğa yer kalmıyor. Bunu dile getirenler ise katlediliyor” (1968’de Meksikalı gençlerin olimpiyatların para israfı olduğunu savunarak eylem yapması sonucunda binlercesinin katledilmesini kastediyor.)

Endüstriyel futbolun ortaya çıkarttığı olumsuz sonuçları kitap halinde yayımlasak bile bitmez. Şunu bilmek lazım: Kapitalizme karşı verdiğimiz mücadele aynı zamanda oyunun ait olduğu yere geri dönmesi için verilen mücadeledir. “Spor borsada değil, arsada güzel” sözü bu açıdan son derece anlamlı.

Semt takımlarının, mahalle takımlarının güzel ve tatlı rekabetini görmeyi hak ediyoruz. Örneğin her sene ya Beşiktaş ya Galatasaray ya da Fenerbahçe şampiyon oluyor. Ligdeki diğer 15 takım, şampiyonun kim olacağını izliyor! Sürekli paranın şampiyon olduğu bir düzen istemiyoruz! Sporun bir oyun gibi insanca ve hakça yapıldığı, isteyen herkesin katıldığı, izlemek isteyenlerin ise müşteri değil “taraftar” ya da seyirci olduğu bir dünyada yaşamak için kapitalizmin yerle yeksan edilmesi elzem.

Onurlu Bir Yaşam İçin İsyan: Stonewall

Derya Koca

12 Haziran günü Orlando'da gerçekleşen cihatçı katliamının hedefi eşcinsellerdi. 50 kişi katledildi. Bunu fırsat bilen aşırı sağcı ABD başkan adayı Donald Trump "ben söylemiştim" demek için bir saniye olsun beklemedi. Çünkü katliamı gerçekleştiren bir cihatçıydı, Müslümandı. Trump'ın da göçmen düşmanı siyasetine gün doğdu. Konu derhal sağcı siyasetçiler tarafından Müslüman göçmenlere yönelik bir kampanyaya dönüştürüldü. Hem de LGBTİ'lerden en az cihatçılar kadar nefret eden bir aşırı sağcı tarafından. Oysa biraz geriye dönüp bakarsak ABD'nin geçmişinin siyahlara, eşcinsellere ve ezilen pek çok kimliğe yönelik saldırılarla dolu olduğunu görebiliriz. Tıpkı dünyanın geri kalan ülkeleri gibi.

Eşcinsellere yönelik baskının tarihi tam da ABD'yi dünyanın en büyük emperyalist gücü yapan dinamiklerde gizli. O dinamiklerin en gerici unsurlarını temsil eden Trump ne ABD'de ne de dünyada istisnai bir figür. Dünyada eşcinsel hakları bakımından "en ileri" ülkelerinden birisi kabul edilen ABD toplumun geçmişi eşcinsellere yönelik büyük baskılarla dolu. ABD devleti on yıllarca LGBTİ'lerin üzerine sistematik baskı kurdu. Eşcinsellik karşıtı yasaların kaldırılması için büyük mücadeleler verildi. Polis kurşunuyla, nefret cinayetleriyle nicesi katledildi.

Toplum baskısından, burjuva ahlakçılıktan uzaklaşmak ve özgürce hareket etmek için LGBTİ'leri barlara sıkışmaya mahkum eden anlayış ilk defa o barları basıp katliam yapmıyor. Daha önce çok kez bar baskınları hatta barları yakma yoluyla sayısız eşcinsel katledildi. Orlando katliamının ertesinde adını anmak faydalı olacaktır: Stonewall'da polislin eşcinsel barda yaptığı katliam sonrası LGBTİ'ler günlerce süren bir isyanın bayrağını açmışlardı. O isyanın yıl dönümünde her yıl Onur Yürüyüşü düzenleniyor. Eşitlik ve insan onuruna yakışır bir yaşam için.

EŞCİNSELLİĞİN TARİHİ: EZİLMENİN TARİHİ

Sınıflı toplumların yarattığı çok sayıdaki ezilme biçiminden yalnızca birisi eşcinsellerin ezilmesi. Sınıflı toplumların ortaya çıkmasına neden olan özel mülkiyetin doğuşu, onun devamlılığı açısından en uygun aile biçimini ortaya çıkardı. Burjuva toplumun yükselişi, yani bugünkü toplumun temellerinin atıldığı 19. yy itibari ile egemen sınıflar açısından

nüfusu kontrol etmek, devamını garanti etmek eski toplumlara göre çok daha kritik bir hal aldı. Ücretli emeğe dayanan kapitalist üretim gelecek işçi kuşaklarının varlığını garantilemek, hatta gerekenden fazlasını garantilemek zorundadır ki işçi ücretleri mümkün mertebe düşük kalsın. Hatta gelecek kuşakların bakımı ve disiplini de ailenin sırtına binsin. Yani heteroseksüel ilişki, kapitalist üretim için vazgeçilmez bir normdur. Buna aykırı olan, bunu tartışılmaz kılan her şeyi de anormal ilan edecektir. Homofobi, eşcinsellik karşıtı yasalar, nefret cinayetleri, aşırı sağ eğilimler ve sonu gelmeyen baskı bu topluma içkin şeylerdir. Sorunu devamlı olarak yeniden üreten mekanizmadan çözüm beklemek ise naifliktir. Kapitalistler kendisi için hayati öneme sahip olan burjuva aileden vazgeçmeyeceklerdir. Onun kadına ve erkeğe cinsiyet rolleri dayatan cehennemi ancak köklü toplumsal bir dönüşümle mümkün olabilir.

Sınıflı toplumların başlangıcı, insanlığın makro düzeydeki tüm sorunlarının miladıdır. Dolayısıyla kapitalizm ve öncesi tüm sınıflı toplumlarda toplumda da insanların cinsel hayatları kontrol altında idi. Kapitalist toplumu bu anlamda farklı kılan şey toplumsal cinsiyet rollerini görülmedik düzeyde tanımlaması ve bunu ceza kanunlarının konusu haline getirmesidir. Cinsellik artık eski toplumda olduğu gibi gelenekler tarafından değil, yasalar tarafından belirleniyordu. Cinsellik, devletin kamusal meselesi haline getirildi.

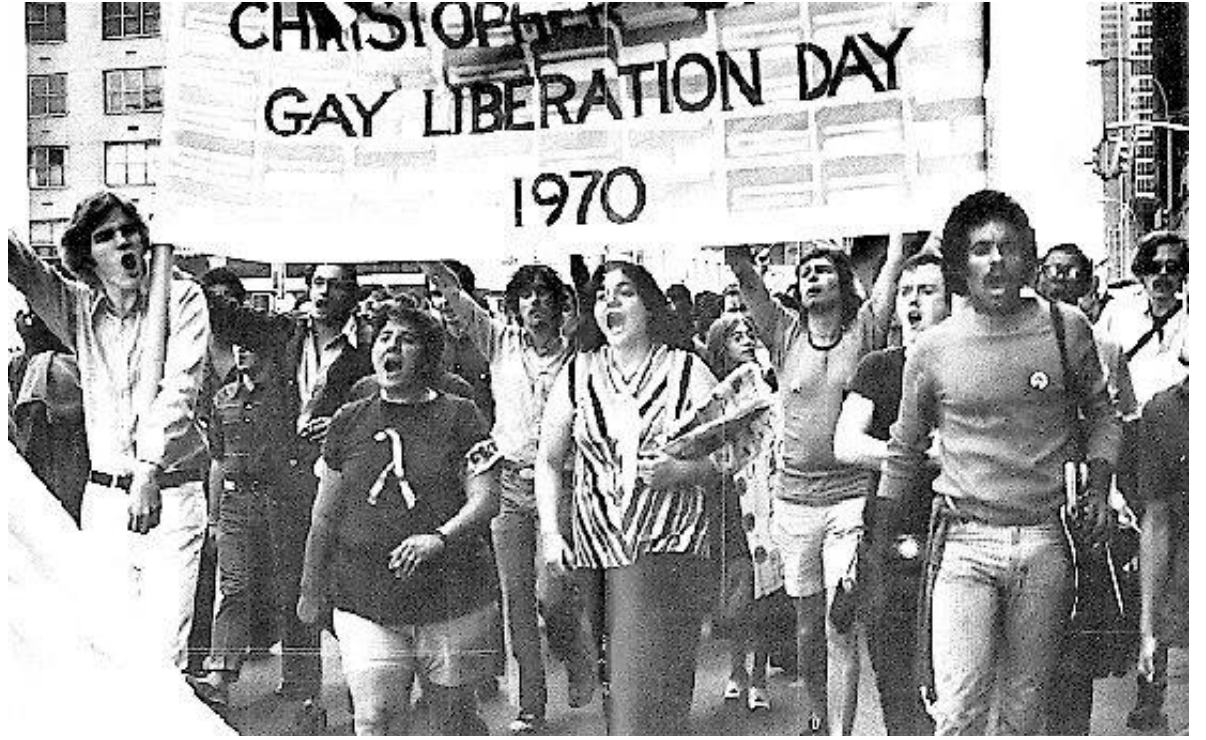
Kapitalist modern bireysellik, mahrem hayatlar kurmanın koşullarını yarattı. Kilise ve cemaatin gücünden tarihsel bir kopuşu sağlayarak eşcinsel deneyimlerin keşfini, görünürliğini ve kimlik olarak yeniden inşasını sağladı. Marks bu süreci şu şekilde ifade ediyor: “Bu serbest rekabetten müteşekkil toplumda birey, daha önceki tarihsel dönemlerde onu belirli ve sınırlı alan toplaşmasının aracı haline getiren doğal sınırlarından vs. kopmuş gibi görünür.” Yani kapitalizm, insanlık tarihi kadar eski olan eşcinsel ilişkinin daha yaygın ve serbest yaşanması için temel oluşturmuş, hem de onu büyük baskı altına alan ahlakçılığı dayatmıştır. Bu ikilik, eşcinsel ilişkinin yaşamın sıradanlığı içinde kabul edilmemiş, eşcinsellik ezilen bir kimlik olarak politize olmasını beraberinde getirmiştir. Oysa kapitalizm öncesi toplumlarda bugün gay, lezbiyen, biseksüel, transseksüel ya da interseksüel olarak ifade ettiğimiz ilişki biçimleri zaten vardı. Örneğin Antik Yunan’da eşcinsel ilişki aşkın en yüksek biçimi olarak yüceltilirdi. Sınıfsız toplumda yaşayan Kızılderililer ise bugün transseksüel adını verdiğimiz “berdaches” bireylerin varlığını tamamen normal kabul ediyordu. Toplumda eşit düzeyde saygı görüyorlardı.

Kapitalizmde bunlar, bir norm ve tanım haline getirildi, kategorize edildi. Eşcinsellik (homoseksüel) kelimesi ilk kez 1870’lerde kullanıldı ve bir hastalık olarak nitelendi. İnsanlık eşcinsel ya da heteroseksüel diye iki nüfusmuş gibi algılandı. Oysa sadece bir kere deneyimlemekten sadece eşcinsel ilişki yaşamaya kadar çok geniş bir yelpazede ilişki yaşıyor. Yani dünya eşcinseller ve heteroseksüeller diye iki gruba ayrılmıyor.

“Hastalığın” “tedavi”si çeşitli ülkelerde hormon tedavisi, psikanaliz, tecrit, hapsedme gibi en onur kırıcı yollardı. Bu “hastalığın” taşıyıcıları erkeklerdi çünkü kadınların (püriten Hristiyan anlayışın getirisini ile) cinsel isteği olmadığı düşünülüyordu. Heteroseksüel kelimesi ise ilk kez 1890’da kullanıldı. Geleneksel cemaatlerden uzaklaşan ve bireyin özerk alanını da içeren kamusal alanlara önce erkekler dahil olduğu için ilk yaygın eşcinsel deneyim erkeklerle aittir. Kadınların deneyimleri daha geç bir tarihe tekabül eder.

Eşcinseller 19.yy’da Avrupa’nın Berlin, Paris, Londra gibi büyük kentlerinde kendilerine ait mekanlar yaratarak biraraya geldiler. Kendi alt kültürlerini yarattılar. Bu mekanlar büyük ölçüde kafe ve barlardı. Bu mekanlar hem partner bulmayı kolaylaştırıyor, hem de toplumsal baskıdan kaçmaya olanak sağlıyordu. 20.yy başlarına gelindiğinde eşcinsel mekanları tüm kentlere yayılmıştı. İşçi sınıfına mensup eşcinseller bu izbe barlarda polisin baskı ve aşağılamalarına her gün maruz kalıyordu. Çünkü yoksul mahallelerdeki bu alanlar kolay hedefti ve devamlı kontrol altındaydı. Burjuva sınıfa mensup olanlar ise kendi sınıfının ahlakı uyarınca ilişkilerini anonim kılacak yöntemler geliştiriyorlardı.

Erkek egemen toplumda, toplumun “ahlaki

Toplum baskısından, burjuva ahlakçılıktan uzaklaşmak ve özgürce hareket etmek için LGBTİ’leri barlara sıkışmaya mahkum eden anlayış ilk defa o barları basıp katliam yapmıyor. Daha önce çok kez bar baskınları hatta barları yakma yoluyla sayısız eşcinsel katledildi. Orlando katliamının ertesinde adını anmak faydalı olacaktır: Stonewall’da polisin eşcinsel barda yaptığı katliam sonrası LGBTİ’ler günlerce süren bir isyanın bayrağını açmışlardı. O isyanın yıl dönümünde her yıl Onur Yürüyüşü düzenleniyor. Eşitlik ve insan onuruna yakışır bir yaşam için.

değerlerinin taşıyıcısı olması gereken” erkeğin bu rolün dışındaki herhangi bir yaşamı tercih etmesi mümkün olamazdı. Bu nedenle eşcinsel erkekler saldırı ve tutuklamalara sık sık maruz kalıyordu.

İKİ KUTUP TEK POLİTİKA

20. yy’a damgasını vuran Ekim Devrimi kadın ve eşcinsel haklarında hala en yüksek noktayı ifade etmektedir. Lenin “Ne Yapmalı?” kitabında “işçiler hangi sınıf etkilenirse etkilenir tüm tiranlık, baskı, şiddet ve taciz vakalarına” karşı çıkmalıdır der ve bu, tam bir sınıf bilincinin en temel ilkelerinden olacaktır. Ekim Devrimi “Ezilenlerin Şöleni” olarak tarihe geçmişti. Bolşevikler burjuva aile ve cinsiyetçiliğe karşı amansız bir savaş içine girmişti. Kadınlar, eşcinseller, ezilen halklar... Tümü işçi sınıfının iktidarında burjuva toplumda imkansız olan özgürleşmeyi kendi elleriyle gerçekleştirme yolunda tarihin en ileri adımını atmıştı. Ekim Devrimi eşcinselliği suç olmaktan çıkardı. Eşcinsel evlilikleri yasalaştı. Burjuva aile kurumunun yıkılması, kadın eşitliği ve toplumsal cinsiyet eşitliği için yemekhaneler, kreşler açıldı. Boşanma kolaylaştırıldı. Burjuva ahlakçılık ve cinsiyetçilikle amansız bir mücadele başladı. 1923 yılında, Moskova Toplumsal Hijyen Enstitüsü’nden Dr. Grigori Batkis’in şöyle diyordu: “Kimse hakarete uğramadığı sürece ve kimsenin çıkarlarına tecavüz edilmedikçe devletin ve toplumun cinsel meselelere kati surette müdahale etmeyeceğini beyan eder... Tüm cinsel ilişki biçimleri özel meselelerdir. Hakaret, cinsel zorlama olmadığı sürece suç

takibi meselesi söz konusu olamaz” (Aktaran: Sherry Wolf, Cinsellik ve Sosyalizm, 82-83, Sel yayıncılık) Troçki ile Brest Litovski Anlaşmasını imzalamak üzere en üst düzeyde görev alan Halkla İlişkiler Komiseri Grigori Chicherin açık bir eşcinseldi. Kızıl Ordu’da, erkeklığe geçiş yapan (cross-dressing) kadınları görmek mümkündü. Ne var ki özgürlüğün kaderi devrimin kaderine bağlıydı, devrimin kaderi de dünya devrimine.

Tek ülkede sıkışan devrim ve Stalinizasyon ile devlet kapitalizmi rotasına giren SSCB’de aile yeniden kutsallaştırıldı. Aile yeniden savaşta yıkıma uğramış ülkede nüfusu arttırmak hem de toplumda otorite kurmak gibi kadim “görevlerin” merkezine oturtuldu. Eşcinseller için zor günler başlıyordu. 1934’te eşcinsellik burjuva sapkınlığı olarak nitelenerek yasaklandı. Bilimsel hiçbir temeli olmadığı halde hipnozla tedavi edilebilen bir hastalık olarak görüldü. 1936-38 arası temizlikte buna karşı çıkan eşcinseller “dejenere burjuva kültüre sahip olmak”la itham edilerek cezalandırıldı. Dünyadaki KP’lere eşcinselleri partiden atma emri verildi. Kısaca, üretim süreci etrafında (devlet kapitalizmi etrafında diye de okunabilir) eski toplumun tüm pislikleri ayakta duruyordu. Bolşevizmin tüm ilkeleri yok edilmişti. 1934 Büyük Britanya Komünist Partisi’nin eşcinsel bir üyesi hiç cevap alamadığı mektubunda Stalin’e şöyle yazıyordu: “Gelişmek için devasa bir yedek emek ordusuna ve savaşta ölüme gönderecek kitlelere ihtiyaç duyan kapitalizm eşcinselliği doğum oranlarını düşürme tehdidi içeren bir faktör olarak görmektedir (hepimizin

Siyasetler üstü bir kimlik olarak ele alınan sorun, eşcinselleri ve transları düzen içi bir siyasete hapsedmektedir. Liberal sınırlar LGBTİ hareketinin taleplerini piyasa içinde tüketim fırsatı olarak görülmesini kolaylaştırmakta ancak en yaşamsal hak talepleri baskı duvarına toslamaktadır. Batı ülkelerinin pek çoğunda Citibank gibi tekeller tarafından sponsorluğu yapılan Onur Yürüyüşleri LGBTİ'lere düzen içinde kalmayı salık vermektedir. Oysa sorun tam olarak da burada.

bildiği gibi kapitalist ülkelerde kürtaj ve diğer doğum kontrol metotlarını cezalandıran yasalar mevcuttur)... Ancak doğrusunu söylemek gerekirse bu imkan (eşcinselleri tedavi etmek) saptanmış olsaydı bile eşcinselleri heteroseksüellere dönüştürmenin ne kadar arzulanır bir şey olduğu konusunda emin olamazdım. Tabi ki bunu arzulanır kılan bazı siyasi nedenler olabilir. Fakat sanırım bu çeşit bir tek tipleştirme metoduna gereksinimin olduğandışı güçlü nedenleri olması gerekir.”

20. yy eşcinseller için aynı anda hem en ileri hem de en korkunç dönemi ifade ediyordu. Ekim Devrimi'nin sıçrayışı çıtayı en yukarı koymuştu. Nazi iktidarı altında ise eşcinsellik kitlesel katliamlarla ortadan kaldırılmaya çalışılıyordu. Ona düşman olan SSCB'de eşcinseller baskı altındaydı. Küba'da binlerce eşcinsel sapkın oldukları gerekçesiyle çalışma kamplarına yollanıyordu. ABD'de ise cadı avı yıllarıydı.

Savaş sonrası dönemde dünyanın en büyük emperyalist gücü olmak üzere hızlanan ABD, dünyadaki imalatın %60'ını gerçekleştiriyordu. Bu, devasa bir işçi ordusuna ihtiyaç duyulduğu anlamına geliyordu. Toplumsal cinsiyet rollerinin sıkı sıkıya dayatıldığı bu dönemde komünistler ve eşcinseller cadı avıyla tutuklanıyordu. Eisenhower döneminde eşcinseller ruhen hastalıklı ve “komünizme

meyilli” olması nedeniyle tutuklanıyor ve “tedavi olmaya zorlanıyordu”. Eşcinsellerin kamusal alandaki görünümü yasaklanmış, hapis cezaları getirilmişti. Kısacası eşcinsellere hiçbir yerde yaşam hakkı tanınmıyordu. Resmi komünist partiler, gerici tutumları nedeniyle artık ezilenlerin sözcüsü değildi. Bu nedenle eşcinseller 60'lara gelindiğinde dünyanın dört bir yanında kendilerini kurdukları özel ve küçük mekanlarda bir alt kültür olarak var etmeye çalışılıyor. Ancak eşcinsellik o günlerde bugünkü gibi bir kimlik ya da hareket olarak kendisini var etmiyordu. Bunun oluşması 60'lara tekabül etmektedir.

STONEWALL VE SONRASI

28 Haziran 1969'da New York'un bir yoksul mahallesindeki Stonewall adındaki barda polis tacizi ve baskısı sonucunda büyük bir isyan çıktı. Her zamanki rutin polis baskınlarından birisinde eşcinseller “artık yeter” diyerek günlerce sürecek olan ve tüm dünyaya etkisi yayılacak olan bir isyanı tetikledi. İsyan tüm yoksul mahalleyi polis terörüne karşı ayaklandırdı. Her yıl, eşcinseller, onurlu bir yaşam için yani cinsel tercihleri nedeniyle aşağılanmamak, öldürülmemek ve eşit bir yurttaş olarak yaşayabilmek için sokaklara döküldüler. Eşcinsellerin eşitlik mücadelesinde erken dönem aktivist liderlerin önemli kısmı komünist partilerden atılmış eşcinsellerdi.

68 rüzgarının önemli bir parçası olsalar da 70'ler itibariyle gittikçe apolitikleşen bir zemine oturdu. Stalinist mirasın altında solun eşcinselleri dışlaması ve eşcinsellerin de kendi mücadelelerini devam ettirmek zorunda kalması bugün bu tabloda Stalinizmin payını açıkça göstermektedir. 2000'ler itibariyle ise kimlik siyasetinin yaygınlaşması, solun tam anlamıyla kimlik politikasına angaje olması ve sınıf zeminini terk etmesi eşcinsellerin sosyalist mücadeleye kazanılması konusunda başarısızlığın temel sebebi oldu.

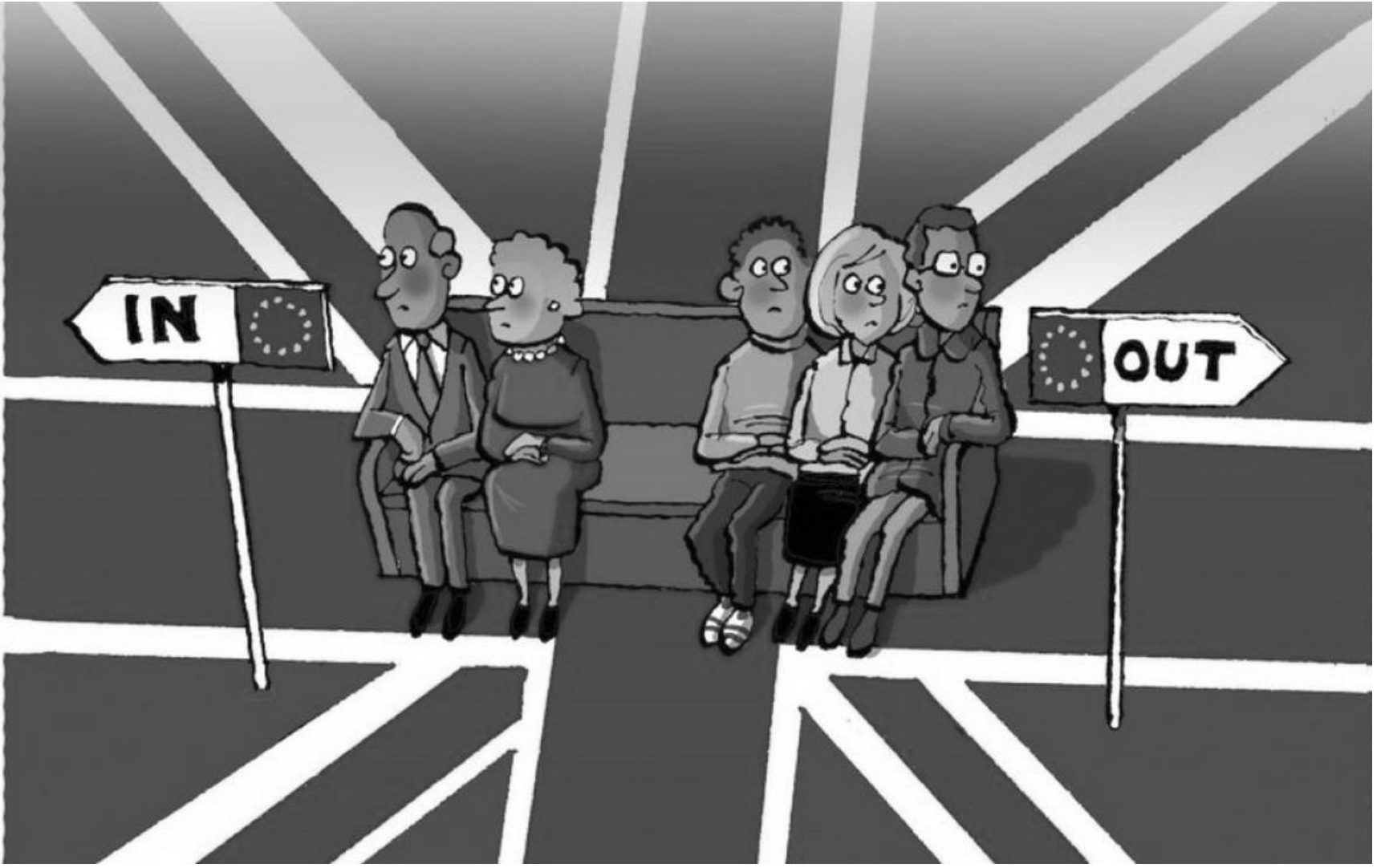
ÇAĞRI

LGBTİ hakları sadece gelişmiş çok az kapitalist ülkede kabul ediliyor. Kabul edilen ülkelerde dahi burjuva toplum, kendi ahlakını yeniden ürettiği için ayrımcılık ve ahlakçılıkla karşı karşıya kalmaya devam ediyor. Bu ülkeler dışında ise durum oldukça vahim. Ortadoğu, Güney Asya, Afrika gibi ülkelerde ise cinayetler, katliamlar her yıl binlerce eşcinselin canını alıyor. Cihatçılar eşcinsellere yaşam hakkı tanımıyor. İnsan onuruna yakışır bir biçimde hayatını devam ettirme ve çalışma hakları ellerinden alınıyor.

Siyasetler üstü bir kimlik olarak ele alınan sorun, eşcinselleri ve transları düzen içi bir siyasete hapsedmektedir. Liberal sınırlar LGBTİ hareketinin taleplerini piyasa içinde tüketim fırsatı olarak görülmesini kolaylaştırmakta ancak en yaşamsal hak talepleri baskı duvarına toslamaktadır. Batı ülkelerinin pek çoğunda Citibank gibi tekeller tarafından sponsorluğu yapılan Onur Yürüyüşleri LGBTİ'lere düzen içinde kalmayı salık vermektedir. Oysa sorun tam olarak da burada.

Eşcinsellerin talepleri bugün hem baskının kaynağı olan burjuva toplum hem de onun ikiyüzlü siyaseti nedeniyle düzenle çelişmektedir. LGBTİ ve kadın sorununun çözümü sınıfsal bir temelden yoksun biçimde ele alındığı takdirde imkansız olur. Burjuva toplum, işçi kuşaklarını garanti altına alacağı bir toplumu temel alır. Bunun dışındaki ilişki biçimlerini “anormal” sayar. Çocuk doğurmayan kadınları bile “yarım” kadın sayan zihniyet, eşcinsellerin özgürlüğüne dair hiçbir şey vadedemez. Burjuva liberalizmin tarihsel anlayışı da buraya dayanır. Dolayısıyla kendi temellerine yönelik hiçbir sorunu çözme yeteneğine sahip değildir.

Hiçbir düzen siyaseti eşitsizlik üzerine kurulu burjuva ahlakçılığı ile mücadele edemez. Onunla ancak burjuva ahlakçılığı ve cinsiyetçiliği üreten sınıfla savaşılan devrimci bir mücadele yıkabilir. Bugünden başlayarak bu amansız mücadele için sosyalistlerin güçlenmesi ezilenlerin öfke ve enerjiyi biraraya getirecek tek alternatif. Tüm ezilenlerin gücü emekçilerin devrimci gücüyle birleştiğinde karşımızda hiçbir güç duramaz. Bu sebeple, devrimci Marksizmin kızıl bayrağı altında tüm LGBTİ'leri sınırsız, sınıfsız, sömürsüz ve onurlu bir yaşam için mücadele etmeye çağırıyoruz!

İngiltere’de Brexit Referandumu

Tilbe Akan

İngiltere 23 Haziran’da “İngiltere AB’de kalmalı mı?” sorusuyla AB üyeliğinin oylanacağı referandumu gerçekleştirdi. David Cameron 2015 seçimlerinde başbakan olduğunda kendi partisi Muhafazakâr Parti’ye ve İngiltere Bağımsızlık Partisi’ne kendisini desteklemelerine karşılık Bağımsızlık Referandumu sözü vermişti; Avrupa egemenlerini krize sokan referandum hikayesi bir seçim vaadi ile başlamış oldu. Brexit İngiltere’nin AB’den çıkışı anlamına geliyor. Daha önce de Yunanistan’ın AB’den çıkması için yapılan referandumda Grexit denmişti.

İngiltere hali hazırda Euro bölgesinde bulunmuyor. Kendi para birimi olan Pound’u kullanıyor. Yani oylamaya gidilmiş olan şey AB ile olan siyasi ilişki. Cameron ve kapitalistlerin büyük bir kısmı AB’de kalmayı savunuyor. Bütün düzen partileri, hatta bazı sendikalar... Ancak şunu her zaman aklımızda tutmamız gerekiyor; Avrupa Birliği patronların kulübüdür! AB’nin liderleri, sınırları içerisinde neoliberal politikaları uygulamaktadır. Cameron ve şürekası İngiliz kapitalizminin karını maksimuma çıkartmak için AB’de kalmayı istiyorlar. CBI’nin patronu “AB’de kalmak uzun vadede işlerimiz için en iyisidir” diyerek aslında AB projesinin amacını açıklamıştır.

AB, söylendiği gibi vatandaşlarının yaşam standartlarını yükseltmek gibi bir amaca sahip değil, emeğin serbest dolaşımını sağlıyor, ancak hiçbir zaman göçmenlerin ya da işçilerin lehine değil elbette. Asıl hedefi ise (Almanya, Fransa ve İngiltere gibi merkez ülkeler) Avrupa

emperyalist güçlerinin birleşik bir piyasa etrafında ABD ve Çin gibi daha büyük güçlerle olan rekabet gücünü arttırmak. Aynı şekilde aynı AB, Yunanistan halkını kriz içinde debelendiren yasalar ve kredi borçları ile tarihsel görevinin ne olduğunu göstermişti. AB, 1950’lerde kurulduğundan beri sermayenin bir cephesi ve devletlerin sınırlarındaki güvenliğin arttırılmasına yaradı. Avrupa sınırları içinde sermayenin dolaşımı ve NATO yoluyla emperyalist müdahalenin kolaylaştırılması da cabası.

Bu noktada bir parantez açmak gerekiyor. Son dönemde, Avrupa Birliği’nin ortaya çıkış amacı sıklıkla sorgulanır oldu. Fakat aslında Avrupa Birliği, ilk ortaya çıktığı dönemden itibaren ortaya koyduğu amaçlara ulaşmaya çalışırken topallıyordu. Avrupa Birliği’nin ortaya çıkış amacı, Avrupa devletleri arasındaki siyasi ve askeri çatışmaların sonlandırılmasına dayanıyordu. Bunun sağlanması içinse “ortaklaşma”

ve karşılıklı bağımlılığın öne çıkartılması hedefleniyordu. Fakat hiçbir zaman işler planlandığı gibi gitmedi. Kapitalizmin teşvik ettiği ulusal refleksler, Avrupa Birliği'nin her daim ağır aksak yol almasına neden oldu. En önemlisi ve Marksistlerin odaklanması gereken konu ise emeğin sömürsüyüdü. "Ortaklaşma" olgusu yalnızca Avrupalı egemen sınıflar arasındaki dayanışmadan ibaret kaldı. Diğer taraftan Avrupa işçi sınıfına çok yoğun bir sömürü ve baskı dalgası uygulandı. Göçmenlere karşı faşizan tutum ve uygulamalar Avrupa Birliği'nin tarihsel gerçekliği haline geldi.

Avrupa Birliği'nin çelişkilerle ağır aksak ilerlemesi özellikle İngiltere'de her dönemde tartışıldı. Kapitalist perspektiften kimileri AB'de kalınması gerektiğini savunurken kimileri ise ayrılmanın en doğru seçenek olacağını söyledi. Örneğin Corbyn, bahsettiğimiz ilk gurutta yer alıyor. Corbyn, İşçi Partisi'nin sağ kanadının baskısıyla Avrupa Birliği'nde kalınmasını savunuyor. "Kalmayı ve reformlar yapmayı savunuyorum çünkü birçok şeyi değiştirebiliriz" diyerek bu sayede sosyalist partilerin ve sendikaların birlikte hareket edebileceğini savunuyor. Ancak AB'de kalmanın böyle bir birlikteliği sağlamadığı aşikar. Aksine böyle bir mit ile kitleye seslenmek oldukça riskli bir durum. Corbyn'in tezleri tamamen bir yanıltmadan

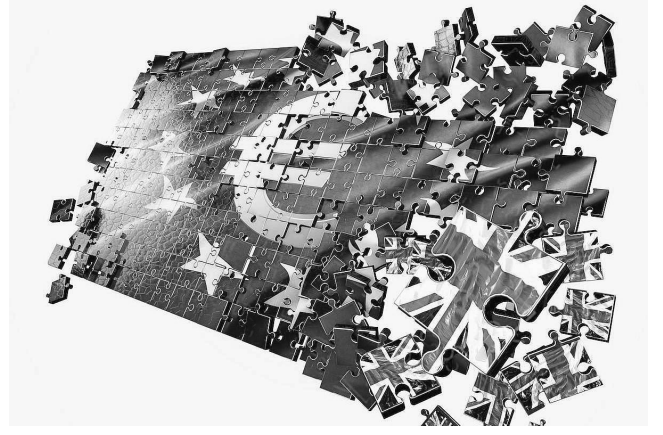
ibaret. AB egemenlerinin derdi ne demokrasidir ne de reform! Her birisi kendi içinde de amansız biçimde rekabet eden AB egemen merkez ülkelerinin tek derdi sermaye birikiminin ve rekabetin çıkarı. Öyle ki kuruluşundan bu yana kendisini "AB kriterleri" etrafından demokrasi timsali göstermeye çalışan AB ülkeleri yek vücut olmuş göçmenleri denizlerde boğuyor. Merkez ülkelerden olan Fransa'da polis terörü iş yasasının kölelik dayatmasına karşı emekçilerin üstünden eksik edilmezken o kriterler hiç gündeme gelmiyor. Medya, polis terörünün boyutlarını gizlemekle meşgul.

AB karşıtları, kampanya yapabilecek güçlü bir figür çıkartabilmiş değil. Bu noktada çok önemli bir gerçeğin altını çizmekte fayda var. Son zamanda hayır çağrısı yapan solun bir kısmı, bunu ulusalcı bir çizgiyle yapıyor, enternasyonal dayanışma temelinde değil. Öte yandan faşistler gittikçe güçleniyor. Faşist Parti UKIP en son yapılan seçimlerde 3.8 milyon oy almayı başardı. Ayrıca referandum tartışmalarında baskın bir rol oynuyor ve tartışmaları yönlendirebiliyor. Ayıca sert bir şekilde göçmen karşıtı kampanyalar yapıyor.

AB karşıtı kampanya kala kala faşist çevrelere kalmış durumda. Oysa Corbyn rüzgarında görüldüğü üzere İngiltere toplumu emekten ve soldan yana bir gelişmeye, liderliğe hasret. Fakat İşçi Partisi gibi unsurlar AB'yi pazarlamakla meşgul. Hiç lafı eğip bükmeden söyleyelim İngiltereli sosyalistlerin görevi "AB'ye hayır!" kampanyası yürütmektir. Ve bunu, AB'nin gerçek yüzünü göstererek İngiltere emperyalizminin çıkarlarının işçi sınıfının çıkarı olamayacağını söyleyerek aynı zamanda da göçmen karşıtı söylemleri boşa düşürerek yapmaları gerekiyordu. Bunun en iyi yolu da Fransa'da yürüyen fiili mücadeleyle dayanışma içinde olmaktır.

AB'de kalma projesine karşı çıkmak ve AB gibi burjuva bir birlik yerine Sosyalist Avrupa perspektifini kitlelere ulaştırmak gerekir. Yola buradan çıkmak ve sermayenin birliğine karşı durmak fakat bu yolda yürürken AB'yi de diğer tüm kapitalist-emperyalist birlikleri de dağıtacak tek çözüm olan sosyalist devrim perspektifini bir an dahi kaybetmemek gerekir.

Kısaca, kapitalizmin AB'lisini ya da AB'sizini seçmek geleneğimize uzaktır. Ancak İngiliz işçi

Yapmamız gereken bir yandan göçmen karşıtlığına ve ırkçılığa karşı mücadele ederken diğer taraftan AB'nin patronlar kulübü olduğu ve işçi sınıfı ve göçmen karşıtı bir politika güttüğünü bir kez daha kitlelere unutturmamak. Aksi takdirde faşist saldırılar, ekonomik kriz, kesinti paketleri gibi emekçilerin üstüne binecek olan yükler her zaman olduğu gibi egemen sınıfın işine yarayacak.

sınıfına sosyalist sol bir alternatif önermezse var olan boşluğu burjuvazi ve onun tezahürleri doldurur. Sermayenin projesi AB'den çıkış, açık bir şekilde AB ülkelerini krize sokacaktır ki referandum sonuçları sonrasında soktuğunu da gördük. Daha şimdiden yani İngiltere'nin AB'den çıkış bileti referandumda çıktığı andan itibaren İngiltere ve AB ülkelerinde dengeler değişmeye başladı bile. AB patronları İngiltere'ye yönelik sert açıklamalar yaparken İngiltere'de de Tory'ler (Sağ Parti) bunalıma girdi ve Başbakan Cameron(Tory) istifa etti.

Önemli olan referandum sonrasında ortaya çıkan kriz koşullarında kitleleri sola yönlendirebilmektir. İngiltere'de de Yunanistan'da olduğu gibi kesinti paketleri gibi bir takım kısıtlamalar bekleniyor. Bunlar karşısında antikapitalist, anti-faşist bir mücadele vermek ve emek cephesi etrafında örgütlenmek gerekiyor. Bunu sol gruplarla ortaklaşarak yapmak ise bir zorunluluk. Zira emperyalist kapitalistler krizin faturasını emekçilere ödetmeye uğraşacaklar. Yapmamız gereken bir yandan göçmen karşıtlığına ve ırkçılığa karşı mücadele ederken diğer taraftan AB'nin patronlar kulübü olduğu ve işçi sınıfı ve göçmen karşıtı bir politika güttüğünü bir kez daha kitlelere unutturmamak. Aksi takdirde faşist saldırılar, ekonomik kriz, kesinti paketleri gibi emekçilerin üstüne binecek olan yükler her zaman olduğu gibi egemen sınıfın işine yarayacak.

Yaşasın Sosyalist Avrupa!

AB'ye Hayır, İşçilerin Birlikte Mücadelesine Evet!

İngiltere hali hazırda Euro bölgesinde bulunmuyor. Kendi para birimi olan Pound'u kullanıyor. Yani oylamaya gidilmiş olan şey AB ile olan siyasi ilişki. Cameron ve kapitalistlerin büyük bir kısmı AB'de kalmayı savunuyor. Bütün düzen partileri, hatta bazı sendikalar... Ancak şunu her zaman aklımızda tutmamız gerekiyor; Avrupa Birliği patronların kulübüdür! AB'nin liderleri, sınırları içerisinde neoliberal politikaları uygulamaktadır. Cameron ve şürekası İngiliz kapitalizminin karını maksimuma çıkartmak için AB'de kalmayı istiyorlar.

Kelebek Gibi Uçtu!

Caner Fayza

Efsanevi boksör Muhammed Ali 3 Haziran günü hayata gözlerini yumdu. 7 Ocak 1942’de Kentucky eyaletinin Louisville şehrinde dünyaya gelen Muhammed Ali, yalnızca 5 yenilgi aldığı oldukça başarılı boks hayatının dışında siyasi tavrıyla da hafızalarda iz bırakarak hayata veda etti.

12 yaşında başladığı boks kariyerinde ilk büyük başarısını 1960 Roma Yaz Olimpiyatları’nda altın madalya kazanarak elde etti. Ancak henüz 18 yaşında olan Muhammed Ali (o dönem ki adıyla Cassius Marcellus Clay Jr.) karnını doyurmak üzere gittiği restoranın kapısındaki görevlinin kendisine “buraya siyahlar giremez” demesi ve izin vermemesi üzerine “bu ülkede başarıdan söz edilemez” diyerek kazandığı altın madalyayı Ohio Nehri’ne fırlattı. Ancak hayatının asıl dönüm noktası, Amerika Birleşik Devletleri’nde ‘68 gençlik hareketinin çıkış noktası olan “Vietnam Savaşı” oldu. ABD’nin, **Ho Chi Minh** (Ho Şi Min) önderliğindeki Vietkong gerilla hareketini ezmek için savaşa dahil oluşu ve siviller başta olmak üzere acımasızca gerçekleştirdiği kıyımlar Amerika başta olmak üzere tüm dünyada büyük yankı buldu. Bu dönemde zorunlu görev için orduya çağırılan Muhammed Ali, “Vietkonglular bana hiçbir kötülük yapmadı ki, neden onlarla savaşayım” diyerek askerlik görevini reddetti. Ardından gelen tehditlere de “Benim halkımın gerçek düşmanı burada, Amerika’da... Beni hapse atacaklarmış, ne olmuş sanki? Biz 400 yıldır hapisteyiz” cevabını veren Ali, bu direnişinin bedelini 5 yıl hapis ve 10 bin dolar para cezasıyla ödedi. 5 yıl da bokstan men cezası alan Ali, büyük maddi sıkıntılar yaşadı. Bu dönemde hayatını üniversitelerde konferanslar vererek kazanan boksör, bu konferanslarda savaş karşıtı propagandaya devam etti. Boksa geri dönmesinin ardından başta yitirdiği dünya şampiyonluğu unvanını geri almayı başardı. Kendisini dünya çapında sevdiren Muhammed Ali’nin Süpermen ile bir boks maçına çıktığı bir çizgi roman dahi basılmıştır. Ancak mesleğinin getirdiği hasarlar Muhammed Ali’nin Parkinson hastalığına yakalanmasına ve sporu bırakmasına neden oldu.

MALCOLM X’İN FİKİRLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

1968’in yükselen dalgası siyahi hareketinin de zirve yıllarını oluşturan bir gelişimi tetikledi. Bir zamanlar Afrika’nın keşfi ile birlikte köleleştirilerek Amerika’ya taşınan Afrikalılar başta tarım olmak üzere birçok alanda köle olarak çalıştırıldılar. 1960’ların ortasına gelindiğinde ise belki kölelik kalkmıştı ancak hala siyahların beyazlarla aynı sınıflarda okuyamıyor, farklı tuvaletler kullanıyor, otobüslerde ön taraflara oturmalarına izin verilmiyor, tıpkı Muhammed Ali’nin de yaşadığı durumda olduğu gibi birçok restorana alınmıyorlardı. Nüfusun %20’sinden fazlasını oluşturan siyahlar en yoksul mahallelerde uyuşturucu ve suç bataklığına itilmiş halde yaşıyorlardı. Bu süreçte bir çok isim ve örgüt ön plana çıktı, ancak başı çeken isimler Malcolm X ve Martin Luther King oldu. Martin Luther King, genel olarak “I have a dream” cümlesiyle ünlü konuşmasında özetlediği gibi eşit,

kardeşçe bir yaşam talebi olan liberal söylemlere sahipti. Malcolm X ise beyazlara karşı siyahların kendi bağımsız tavrını savunuyordu, hatta ilerleyen zamanlarda beyazların dini olarak gördüğü Hristiyanlığı terk edip Müslüman oldu. Savaş karşıtı söylemlerinde de genel olarak beyaz adamın emperyalizmi ve siyahların ise (onun deyimiyle Afroamerikanların) sömürülmesi söylemi hakimdi. **Siyah Müslümanlar hareketinde uzun süre ön planda yer alan Malcolm X, Muhammed Ali’yi de kendi saflarına katmıştı. Muhammed Ali de yine bu dönemde Müslümanlığı seçmiştir.** Siyah Müslümanlar Hareketi’nin lideri Elijah Muhammed “düşünün, konuşun fakat harekete geçmeyin” söylemiyle pasifizmi yayıyordu. Malcolm X ise daha aktivist bir tavır almakla beraber daha sektör bir şekilde beyazları hiç bir şekilde hareketin içinde görmek istemiyordu. “Beyaz ırka karşı siyah ırk” fikri oldukça ön plana çıkmıştı. Özellikle siyahların sendikalara üye olmasının bile önüne geçen ırkçı propagandanın başarısıyla bu sektörlüğün birlikteliği ABD işçi sınıfı arasındaki bölünmeyi derinleştirdi. Özellikle Malcolm X’in ırkçı saldırılara karşı siyah şiddeti örgütlenme fikri daha sonrasında “Kara Panterler” örgütüne ilham kaynağı oluşturunca.

Bu fikir ayrılıkları daha fazla birarada barınamayacak ve Malcolm X Siyah Müslümanlar’dan ayrılacaktı. Elijah Muhammed’in kendini peygamber ilan etmesi, siyahları Allah’ın kutsanmış ırkı olarak kabul eden fikirleri Malcolm X’in ona yönelik eleştirileriyle birlikte hareketten ayrılmasıyla sonuçlandı. Hareketten ayrılışının üzerinden henüz bir yıl bile geçmemişken 39 yaşında uğradığı bir suikastle Malcolm X yaşamını yitirdi. Malcolm X’in popülaritesiyle birlikte hareketi terk etmesi ve Elijah’a karşı yönelttiği suçlamalar sonrası Elijah Muhammed’in düşen itibarını toparlamak adına Malcolm X’i öldürtmesine rağmen Muhammed Ali, belli dönemlerde Malcolm X’in fikirlerinden oldukça etkilense de, onun öldürülmesinin ardından Elijah Muhammed’in önderliğini yürüttüğü hareketten ayrılmamıştır.

“KELEBEK GİBİ UÇARIM, ARI GİBİ SOKARIM!”

68 hareketinin sönümlenişi ve sporu bırakışının ardından politik çıkışlarıyla pek gündeme gelemese de son olarak George Bush’un kendisine yumruk kaldırması sonrası ona el hareketiyle “deli misin?” imasında bulunması ve Bush’un birçok kez olduğu gibi rezil oluşunu sırtarak geçiştirmesiyle yine muktedirlerle arasında büyük bağlar kurmadığının göstergesi oldu. **Politik hayatında gösterdiği zikzaklara rağmen bugünün bir çok sporcusuna ders olacak şekilde muktedirlerin karşısında yer alan tutumu unutulmamalıdır. Muhammed Ali kendisinin deyimiyle aramızdan kelebek gibi uçtu.**

Türkiye Kapitalizmi Sınıfta Kaldı

V. Umut Arslan

Türkiye egemen sınıfları, imparatorluk arka planından olsa gerek başından beri dünyada sözü geçen bir ülke olma hedeflerini ortaya koymuşlardı. Bu, bazen muasır medeniyetler seviyesi, bazen patronlar kulübü AB'ye katılım ve son olarak da neo-Osmanlı hayaller şeklinde ifade edildi. Gelgelelim bu iddiaların hepsinin içi boştu. Bir yanda burjuva devletin üst basamaklarındaki ulusalcı elitler, diğer yanda toplumsal parazitlikten başka bir şey bilmeyen kısa yoldan devlet olanaklarıyla zenginleşmiş Türkiye büyük sermayesi. Bu düzenbazlar, bırakalım büyük başarıları, tarihsel bir fiyaskodan başka bir şey olmadıklarını ispatladılar. Bu fiyaskonun ülkeye armağanı ise AKP rejimi oldu.

AKP rejimi ise geçmiştekilerin hepsinden iddialı. Safsata slogan 2023 Büyük Türkiye, sözde bu iddiayı yansıtırken sadece trajikomik olabilir. Komik çünkü neo-Osmanlı hayalleri, o kadar boş ki şimdiye kadar sadece rezillik ve gülünçlük kaynağı olabildi. Gelecekte de kimse daha farklı bir performans beklemiyor. Trajik çünkü TC geleneğinin bugüne kadar getirdiği kırık dökük parlamenter geleneği tek adam rejimine geri dönüşü andırarak şekilde çözülüyor. Burjuva cumhuriyetin eskiden beri mayasında olan yoksulluk, yolsuzluk, kalitesizlik, zorbalık düzeni bugün daha da pespaye bir şekle bürünerek tel tel dökülüyor. Türkiye'de burjuva düzen, adına sistem diyeceğimiz bir yapı kalmayacak şekilde keyfiliğe ve bayağılığa teslim olmuş durumda. Türkiye'deki kapitalistlerin yapabildiği tel şey ise esnaf mantığıyla yeni rejimden ne koparırsak kar mantığı gütmek ve burjuva cumhuriyetin yarım yamalak yapılarının çözülmesini seyretmek.

TÜRKİYE'DE KAPİTALİSTLERİN GÜDÜKLÜĞÜ

Türkiye'de sermayedarlar hep kısa yoldan devletten aktarılanlarla büyüdü, semirdi. Geçmişte Rum ve Ermeni mallarına çökme işinden büyük vurgunlar elde ettiler, başından beri devlet himayesi gördüler ve birer kene gibi emekçi halkın kanını emdiler. Emekçiler 1960 ve 1970'lerde devrimciyeleştiklerindeyse arkalarındaki büyük abileri ABD'nin desteğiyle bu ülkenin emekçilerini ve gençlerini katlettiler. Geri kalan dönemlerdeyse kendilerine burjuvalık kapılarını açan ulusalcı bürokrasiyle "ülkede kimin borusu ötecek" kavgasına tutuştular.

21.yy'a girildiğinde uluslararası desteği arkasına alan büyük sermaye, bu kavgada üstünlüğü ele geçirecekti, ama demokrasi şampiyonu ilan edilen eski İslamcılar eliyle. Ulusalcılar tasfiye edilmesine edildi, ama büyük sermaye o kadar kaypak ve basiretsiz ki kendi zaferlerini tarihsel bir kazanıma dönüştüremedi, bunun yerine devletin yeni efendisi olan AKP ve RTE'ye kapılanmaya ve onunla iş tutmaya yöneldi. Türkiye büyük sermayesi bir kez daha ne kadar güdük olduğunu ortaya koymuş oldu.

Servetini devletin doğrudan ya da dolaylı olarak yönlendirdiği kaynaklardan elde eden Türkiye büyük sermaye sınıfının hazırcı ve kaypak olması eşyanın tabiatı gereği idi. Askerin başını çektiği ulusalcı bürokrasiye 1990'lar boyunca ancak Radikal vb gazeteler vasıtasıyla üç beş liberal aydın üzerinden ses çıkarabilenler 2000'lere gelindiğinde AB ve ABD desteğiyle AKP'ye arka çıktılar. ABD menşeli Gülen cemaatinin Ergenekon dalgalarıyla olağanüstü bir dönemi başlatmasını da tıpkı RTE gibi onayladılar. Ardından tek adam rejiminin yükselişini fark etseler de ortam sertleştikçe boyun eğip yeni döneme adapte olmaya çalıştılar. Ufak tefek sorun çıkaranlar da kısa yoldan çark etmek zorunda kaldı, yalakalıkta sınır tanımayanlar ise ödüllendirildiler. Diğer taraftan AKP'nin zenginleştirdiği yandaş sermayenin roket hızıyla yükselişini de sineye çekmek zorunda kalacaklardı. Nitekim AKP karşısında büyük abi ABD bir şey yapmadıkça da kendi başlarına hareket etme kabiliyetleri yok. Nasıl geçmişte orduyu sineye çekiyorlarsa şimdi de

RTE'yi sineye çekmek zorundalar. Az gelişmiş ülke burjuvalarının tipik özelliği acizliğidir.

GÜDÜKLÜĞÜN EKONOMİK ARKA PLANI

Türkiye'de büyük sermaye önce Rumlar ve Ermenilerin mallarına konarak zengin oldu. Tek parti döneminde iktidara yakın olmanın ve gerekli bağlantılara sahip olmanın avantajlarını kullanabilenler köşeyi döndüler. Cumhuriyet, toprak ağalarıyla iyi geçindi ve onlardan milli burjuvazi devşirmeye çalıştı. İthalat ayrıcalıkları bir takım zenginlere verildi ve bunlar bu işin ticaretiyle büyük zenginlik elde ettiler. Uluslararası tekellerin Türkiye'deki acenteciliğini yapmak da bugün olduğu gibi o dönemde de risksiz ve çok karlı bir işti. Emekçilerin büyük zorluklarla ürettiği toplumsal fazla bu şekilde ulusal ve uluslararası burjuvazi tarafından hortumlanıyordu. İktidarın izlediği serbest piyasa politikasından da devletçilik politikasından da kazanan kapitalistler oluyordu, zira iktidar kaynak dağıtımının uygun yollarıyla bu beslemeyi hep sürdürdü. Zamanla Kemalist bürokrasinin içerisinde de kapitalistler devşirildi. Burjuva cumhuriyetin milli müteşebbisleri bu şekilde yaratıldı. 2.Dünya Savaşı sonrası uluslararası sermaye ile bütünleşmenin yollarını geliştiren kapitalistler bu dönemde daha çok tarım ve ticaret üzerinden işlerini ilerletirken 27 Mayıs sonrası yine devlet kaynakları ve desteğiyle sanayiciliğe sıçradılar. Gümrük duvarları ve vergi avantajlarıyla korunan kapitalistler dışarıdan yüksek teknoloji ara malını ithal ederler (ithalat ayrıcalığı yine devrede) ve ülke içerisinde bunların montajını gerçekleştirirler. Ülke içerisinde tekel durumunda oldukları için büyük vurgun yaparlar, devlet bu malların satışından vatandaşın cebinden yüksek oranda vergi alır, yabancı tekeller de rakipsiz oldukları bir iç pazara yüksek fiyatla ara malı satmaya devam ederler. Sömürü çarkı bu şekilde devam eder... Daha sonraki dönemde de vurgunculuğun yeni modelleri gelişir. İhracat teşvikleri, özelleştirmeler, kamu ihaleleri, emlak vurgunları ve inşaat işleri...

Türkiye'de kapitalistler tarih boyunca riske girmeden kolay para kazanma yolunu tuttular. Bugün de hizmet sektöründen para kazanmayı tercih etmekte, emlak piyasası ve inşaat işlerinden köşeyi dönmenin yollarını aramaktadırlar. Uzun uzun yıllar vurgunculukla dev holdingler haline gelenler bile emlakçılık, perakendecilik gibi işlerle yolunu tutmaya bakıyor. Lokomotif sektörlerden olduğu söylenen otomotiv sektörü gibileri esasında montaj sanayisi olduğu için çok az katma değer yaratabiliyor. İhracat şampiyonları diye reklamı yapılanların içi tamamen boş, net ihracatçı bile değiller. Üretimin en önemli girdileri, en başta da yüksek teknoloji gerektiren ara malları

Uzun uzun yıllar vurgunculukla dev holdingler haline gelenler bile emlakçılık, perakendecilik gibi işlerle yolunu tutmaya bakıyor. Lokomotif sektörlerden olduğu söylenen otomotiv sektörü gibileri esasında montaj sanayisi olduğu için çok az katma değer yaratabiliyor. İhracat şampiyonları diye reklamı yapılanların içi tamamen boş, net ihracatçı bile değiller. Üretimin en önemli girdileri, en başta da yüksek teknoloji gerektiren ara malları ithal ediliyor.

ithal ediliyor. En basit örnek, Türk markası adı altında satılan televizyonların en önemli parçası olan paneller Türkiye'de üretilmemekte, Samsung gibi markalardan ithal edilmektedir. Sonra da bu satılan TV'ler ihracat olarak kayda geçirilmektedir. Yani Türkiye'deki montaj sanayisi üretimin can damarı olan yüksek teknoloji ara mallarını üretilmemektedir. Türkiye'de nitelikli bir üretim yoktur, mevcut üretim teknolojik atılımın çok gerisindedir. Türkiye'de payı sürekli gerilemekte olan sanayi, montaj ve hafif-orta sanayiye dayanmaktadır. Neticede nitelikli iş olanakları da yaratılamıyor.

AKP döneminde sanayi yatırımları iyice azalmış, var olan düşük nitelikli sanayinin ekonomideki payı da düştükçe düşmüştür. Tekrarlanan krizler yüzünden 1990'lar boyunca bastırılmış tüketim harcamaları AKP döneminde serbest kalmış tüketim harcamaları ve borçlanma patlama yapmıştır. Az üreten, ürettiği de nitelikli olmayan bir ülkede mevcut tüketim kalıplarının sürdürülmesi imkansızdır. Hanehalkları ve şirketler boğazlarına kadar borç batağına saplanmış durumdadır.

TEK REKABETÇİ ALAN: UCUZ VE SAVUNMASIZ EMEK

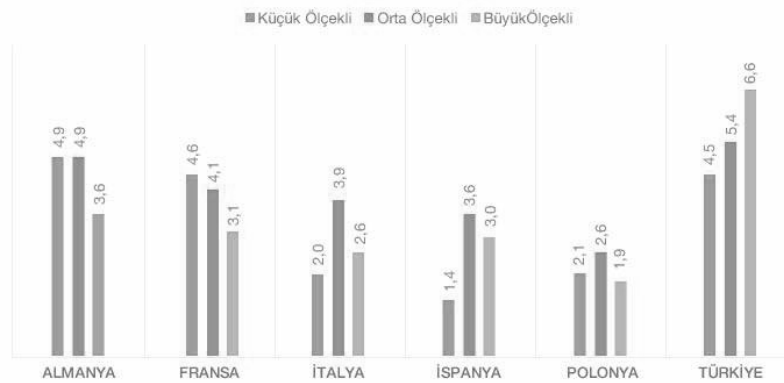
Türkiyeli kapitalistlerin tek rekabetçi olduğu alan var o da düşük ücretlerle çok uzun çalışan ve örgütsüz-savunmasız durumdaki işçi sınıfıdır. Bu durumun kendisi başlı başına zaten kalkınmanın mümkün olmadığı

anlamına geliyor. İşçi sınıfı hizmet sektöründe, montaj sanayinde ve orta-küçük sanayide düşük ücretlerle çok uzun saatler ömür tüketmek zorunda. Asgari ücretle geçinmek zorunda olan milyonlar var. Taşeronda çalışan milyonlar, kayıtsız çalışan milyonlar, doğru düzgün işi olmayan milyonlar, diplomalı işsiz milyonlar var. Bütün bunların dışında sayıları milyonları geçen göçmen işçiler, insan onurunu ayaklar altına alan koşullarda yok pahasına sömürülüyorlar. Türkiye'de Türk, Kürt ve Arap işçilerin sadece çok küçük bir kısmı 8 saatlik işgünü kuralına göre çalışıyorlar. Çalışma saatleri 10-12-14 saat şeklinde uzamakta çoğu örnekte haftanın 6 ya da 7 gününe tekabül etmektedir. Ücretler düşüktür, hayat pahalıdır. Bu koşullarda genç bir işçinin kendisi için güvenli ve nitelikli bir gelecek kurması imkansızdır.

Türkiye'de kayıtlı ve kayıt dışı şekilde çalışan (ki çalışanların yarısı kayıtdışı şekilde çalışmakta) 5 milyonu asgari ücretli olarak çalışıyor. Türkiye, şirket karlılıkları konusunda Avrupa birinci liginde yer alırken sıra emekçilerin ücretlerine geldiğinde ise Bulgaristan, Slovenya, Romanya, Makedonya gibi ülkelerin yer aldığı, asgari ücretin en fazla 500 euro olduğu üçüncü ligde yer alıyor. Patronların başarısının bir sırrı da emekçilere yoğun sömürü koşullarını dayatabilmesinde yatıyor. Ülkede 2016 yılında Türk-İş 4 kişilik bir aile için açlık sınırını 1375, yoksulluk sınırını 4478 lira olarak açıklarken

TÜİK'in resmi rakamlarına göre bile yoksulluk sınırı altında yaşayan hanehalkı oranı yüzde 22,4. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın (ASPB) 2015 bütçesi sunum kitapçığında yer alan veriler ise daha vahim olan tabloyu ortaya seriyor. Aylık 270 liranın altında gelire sahip olanların dahil edildiği muhtaç kategorisine nüfusun yüzde 39'u giriyor. 70 milyonluk ülkede, Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Bilgi Sistemi yoksulluk envanterinde muhtaç hane sayısı 8 milyon, kişi sayısı

Ülkelere göre şirketlerin karlılık oranları

(2007-2012 Yılları ortalamaları)

Kaynak: TC Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2015 yılı bütçe sunuş kitapçığı

21.yy'a girildiğinde uluslararası desteği arkasına alan büyük sermaye, ulusalcılara karşı bu kavgada üstünlüğü ele geçirecekti, ama demokrasi şampiyonu ilan edilen eski İslamcılar eliyle. Ulusalcılar tasfiye edilmesine edildi, ama büyük sermaye o kadar kaypak ve basiretsiz ki kendi zaferlerini tarihsel bir kazanıma dönüştüremedi, bunun yerine devletin yeni efendisi olan AKP ve RTE'ye kapılanmaya ve onunla iş tutmaya yöneldi. Türkiye büyük sermayesi bir kez daha ne kadar güdük olduğunu ortaya koymuş oldu.

da 30,5 milyon olmuştur.

Aktif nüfusun çok az bir kısmı iş yaşamına katılıyor. Sayısı milyonları geçen işsizler ordusu bulunmaktadır. Resmi rakamlarda gösterilen %10'luk oranlar gerçeklerden çok uzaktadır...Gizli işsizlik gerçeği sürekli gözden uzak tutulmaya çalışılıyor. 2016 Şubat ayında DİSK-AR, TÜİK verilerinden yola çıkarak gerçekleştirdiği değerlendirmesinde işsizlik oranının gerçekte %17 olduğunu; işsiz sayısının ise 6 milyona yaklaştığını açıkladı. Aktif nüfus içinde iş yaşamına dahil olamayan bir başka önemli kesim ise kadınlar. 2015'te AB istatistik kurumu Eurostat'ın verilerine göre Avrupa'da çalışan kadın ortalaması %62 iken Türkiye'de %30'u aşabilmiş değil. Kadınlar iş yaşamından koparılıp eve hapsedilmek istendikleri gibi çalışanlar açısından da oldukça eşitsiz bir tablo var. İstihdam edilen 8 milyon kadın çalışan sadece %45'i kayıt altında; ücretleri ise erkeklere göre düşük. İşten çıkarılma söz konusu olduğunda da ilk kapı gösterilenler onlar oluyor. Türkiye'de kadınların %65'i "ev hanımı"; İslamcı iktidar da bu oranı artırma derdinde, işverenler de bu yönde desteği eksik etmiyor tabii.

İşçi sınıfının çok zor koşullar altında çalıştığı

ortadadır. Ne var ki direniş kanalları ya hiç yoktur, ya da var olanlar kapatılmıştır. Mevcut sendikaların büyük kısmı hükümet ve patron sendikası olmuşken geri kalanların da hakim bürokratik kavrayış nedeniyle süreci tersine çevirecek herhangi bir perspektife ve risk alacak pozisyona sahip değildir. Bu durumda örgütsüz yığınlar dönüşen işçilerin mücadele etme şansı sıfırlanmaktadır.

Neticede işçi sınıfı mücadelesi zayıflamakta emekçileri ilgilendiren esas gündemler kimlik kutuplaşmalarının gürültüsünde unutulup gitmektedir. İnsani boyut ise içler acısıdır. İşçi cinayetlerinde her yıl binlerce emekçinin can vermekte ve çok daha fazlası sakat kalmaktadır. İşçi sınıfının örgütlü mücadelesinin yükselmesi dışında bu karanlık tablodan çıkmak mümkün değildir. Devrimcilerin tarihi sorumluluğu budur.

KARNE ORTADA

Ekonomik görünüm: Zayıf. Türkiye'de vurguncu kapitalistler o kadar avantaja rağmen nitelikli, katma değerli, teknolojik alt yapısı yüksek bir üretim yapamıyor. Tek başarıları işçi sınıfının örgütlülüğünü çözmek ve sömürüyü yoğunlaştırmak. Türkiye'nin uzun uzun yıllar dar gelirli bir ülke olarak kalması garantilendi.

Siyasi Görünüm: Çok zayıf. Burjuva partiler çözüldü, meydan İslamcı eskisi AKP'ye kaldı. Egemen sınıfın ulusalcı-Kemalist elitleri iktidardan tasfiye edilirken ipin ucu kaçtı burjuva cumhuriyetin bütün kurumsallığının çözülmesi gündeme geldi. Tek adam rejimi 1930'lardan sonra bu sefer farklı bir karakterde olmak üzere yeniden inşa edilirken parlamenter sistem çökertiliyor.

Demokrasi Görünümü: Çok Zayıf. Burjuva cumhuriyet kurulumu beri neredeyse bir asır geçti ama hala 12 Eylül Anayasası ile ülke yönetiliyor. AKP döneminde üstelik işleyiş birçok alanda daha da geriye gitti. Medya susturuldu, ifade özgürlüğü ve toplumsal muhalefet baskı altında.

Temel İnsan Hakları: Zayıf. Türkiye'de insanın değeri hiç olmadı zaten. Yargısız infazlar, işkenceler, hürriyetten alıkoyma burjuva cumhuriyetin her döneminde yaygınca gerçekleşti. Bugün de durum pek farklı değil. AKP döneminde polis terörü hayatın her alanına yayılarak genişledi.

Kürt Sorunu: Çok Zayıf. Kürt isyanları 100 yıl önce de vardı bugün de var. Üstelik 2015-16'da birçok Kürt şehrinde kent savaşları verildi, veriliyor. Son bir yılda birçok Kürt kenti yıkıldı, binlerce insan canından oldu. Kapitalist düzen Kürt sorununu çözmekte tam anlamıyla sınıfta kaldı.

Toplumsal Uyum: Zayıf. Kapitalistler Türkiye'de vatandaşlık temelinde bir toplumsal uyum yaratamadı. Tersine derin çelişkilerini örtmek için etnik, mezhepsel ve diğer kimlik ayrışmalarını körükledi. AKP döneminde bu durum en uç noktalara kadar ulaştı. Etnik gerilimin yanı sıra IŞİD vb Selefî nefretin taşıyıcıları toplumda ciddi bir toplumsal zemin elde etti.

Kadın Hakları: Çok Zayıf. Türkiye kadınlar için çok zor bir ülke. Yıllar geçtikçe durum ilerlemek yerine daha da kötüye gitti. AKP toplumu zoraki şekilde muhafazakarlaştırmak isterken hedefte kadınlar var. Kadınları eve kapatılmak isteniyor. Kadın cinayetlerinde rekorlar kırılıyor. Kadınların bu kadar arka plana itildiği bir ülkenin kapitalist anlamda da ilerlemesi mümkün değil.

Eğitim: Çok Zayıf. Türkiye'de eğitimin niteliğinin berbatlığı bir yana eğitilmiş genç nüfus için nitelikli iş imkanları sağlanamıyor. Salt çökmekte olan taşra kentlerinde para dönsün diye üniversiteler açılıyor ve öğrencilere yolunacak kaz gözüyle bakılıyor. Eğitim sistemi adım adım özelleştirilirken emekçi halkın gittiği okullar dinselleştiriliyor ve nitelik daha da geriliyor.

Marksizm ve Ahlak Tartışmasına Dair

Güneş Gümüş

Birikim Dergisi'nin internet sitesinde Troçki'nin "Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız" kitabını üzerine tartışma yürüten bir yazı yayınlandı. "Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız" kitabı, Troçki tarafından Meksika'da Stalinist karşı-devrim sonrası hayal kırıklığına kapılmış entelektüel çevrelerin Troçki'nin iç savaş döneminde karşı devrimci Beyaz Ordu'ya karşı uyguladığı sertlikler temelinde Troçkizmle Stalinizmin bir olduğu iddialarına yanıt vermek üzerine kaleme alınmıştı. Birikim'in internet sitesindeki yazının sahibi Barış Özkul da bu kitapta yanıt verilen argümanlara dayanarak -onlara bir yenisini eklemekten- Troçki üzerinden bir tartışma yürütüyor. Barış Özkul, aslında, etik-ahlak üzerine üç yazılıklı bir dizi hazırlamış; bu yazılardan sonuncusunda Troçki'yi ve daha sonra Lenin'i mahkum ederek Marks'a atfettiği etik anlayışıyla sosyalizme doğru yeni bir yolda ilerlemenin mümkün olduğu iddiasını dile getiriyor. Bu arada esas olarak yaptığı şey Marx'ın etik anlayışını temelden çarpıtmak ve geçerken de anti Bolşevik nakaratı tekrarlamak oluyor: Stalinizm ile Lenin ve Troçki arasında esasta bir farklılık yoktur. Bu çok kritik bir nokta, çünkü Ekim Devrimi'nin bu iki önderini Stalinizmin günahlarının içerisine katınca dünya tarihinin en büyük olayı olan Ekim Devrimi'nden geriye hiçbir umut, ilham, yol ve gelecek kalmamış oluyor.

Özkul, makalesinde ana argüman olarak Troçki'nin iç savaş sırasında Beyaz Ordu üst kademelerindeki subayların ailelerinin rehin alınmasını istemesinden yola çıkarak Troçkizm ile Stalinizm arasında bir fark olmadığı iddiasına varıyor. Yazıda Özkul'un argümanlarını tartışacağız, ama girişte Paris Komünü'nde yaşanan benzer bir rehine alma eylemine Marx'ın nasıl yaklaştığını ele alalım da Marksizmle Troçki arasına sınır çizgisi koymaya çalışan Özkul'un ne kadar yaya kaldığını görelim:

"Rehineler, Versailles tarafından uygulanan tutsakların sürekli öldürülmesi yüzünden, ölümü bin kez hak etmiş bulunuyorlardı. MacMahon pretorienlerinin Paris'e girişlerini kutlamak için yaptıkları insan kırımından sonra, bunların yaşamları daha uzun süre nasıl esirgenebilirdi? Burjuva hükümetlerin amansız kandökücülüğüne karşı son güvence de -rehine alınması- boş bir cakaya mı çevrilmeliydi? Başpiskopos Darboy'un gerçek katili, Thiers'nin ta kendisidir. Komün, başpiskopos ile üstelik bir sürü papazı, o sıralarda Thiers'nin elinde bulunan bir tek Blanqui'ye karşı, birçok kez takas önerisinde bulunmuştu. Thiers bu önerileri dikkafahlıkla geri çevirdi." (Marks, Fransa'da İç Savaş, s.80)

Alıntıdan da anlaşıldığı gibi Marx pek de hümanist (!) gözüküyor! Gözükemezdi de... Marx'tan sınıflar üstü küçük burjuva ahlakçılığına esir olmasını mı bekleyecektik? Paris'te iktidar için savaşan emekçiler kan banyosunda çırpınırken Marx komünarları gerekeni yapmamak ve gerekli sertliği göstermemekle eleştirir. Paris'te kan banyosu varsa Rusya'da Troçki ve yoldaşları kan deryasında yüzüyordu. Aradaki fark Bolşevikler ve Troçki önderliğindeki Kızıl Ordu'nun gerekli sertliği göstermesinde yatar. Bu sayede Ekim Devrimi 2. bir Paris Komünü olmanın ötesine geçebilmiştir.

Burada darkalılar hemen atılacaktır "sonuç ne oldu" diye. Evet, Ekim Devrimi başka devrimlerce desteklenmediği için, başka devrimler başarısız olduğu için izole oldu, bürokratikleşti ve yozlaştı. Bunun sorumlusu ülkeyi Beyaz Terör'e teslim etmeyen Bolşevikler değildi elbette. Esas sorumlular korkunç derecede kanlı bir iç savaşı örgütleyen emperyalist kuvvetler ve diğer ülkelerde devrimleri başarıya taşıyacak Bolşevik tipte devrimci partilerin olmayışydı. Neticede Stalin'in önderlik ettiği bir karşı devrim, korkunç bir devlet terörünü gündeme getirecekti. Ama bu sefer hedefte devrimi gerçekleştiren milyonluk komünist bir

Paris Komünü

Troçki açısından bir haklılık iddiasının geçerliliği, elbette ki onu öne sürenden kaynaklanmaz. Bir eylemin haklılığı, ancak sınıf mücadelesinin/devrimin çıkarlarına hizmet edip etmediği üzerinden belirlenir ki bunun tespitini yapabilmek zaten Marksizmin ana iddiasıdır. Marksizm, kapitalizm altında sınıf mücadelesinin şekillenişini kavrama ve bu kavrayış üzerinden işçi sınıfına rehberlik etme iddiasındadır. Marks'ın Fransa üçlemesi olarak anılan Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i, Fransa'da Sınıf Savaşları ve Fransa'da İç Savaş kitaplarına bakarsanız Marks'ın Fransa'da devrimin çıkarları konusunda değerlendirmeleri ve yol göstermelerini görürsünüz. Zaten başta türlü Marksizmi entelektüel bir gevezeliğe indirgemek olur.

nesil, köylüler ve işçiler ile ezilen halklar vardı. Milyonlarca komünistin, milyonlarca köylünün ve milyonlarca ezilen ulus mensubunun kanına giren biriyle emperyalistlerin Beyaz terörünü karşıt sertlikle durdurmaya çalışan bir devrimci lider nasıl aynı kefeye konabilir? Beylik laflar ve aşırı yüzeysel benzerlikler üzerinden yapılan varsayımlar, asıl vülgerliğin gerçekte ne olduğunu bizlere gösteriyor.

MARKSİZM VE EVRENSEL AHLAK

Özkul, her ne kadar Marks'ı bir referans kaynağı olarak kabul etse de Marks, "Alman İdeolojisi" kitabına sıkıştırılmış, bu kitaptan da Özkul'un istediği gibi bir etik değeri çıkarılacak şekilde kolu kanadı koparılmış şekilde karşımıza çıkıyor. Marks'ın insanın insan, doğa ve toplumla uyum içinde eşit, özgür şekilde yaşayabilecek potansiyelde olmasına duyduğu inancı (Marksizmin hümanizmi de denebilir), Marks'ın özgürleştirici etiği olarak ayrı bir yere koyuyor Özkul. Bu inancın -Özkul'un ifadesiyle özgürleştirici etiğin- Marks sonrası Marksistlerce içinin boşaltıldığını iddia ediyor. Öncelikle belirtelim, Marks ve elbetteki bütün Marksistler açısından insanın eşit, sömürsüz, savaşırsız, ezilme olmayan bir dünyada doğa ve toplumla uyum içinde yaşayabileceğine duyulan inanç olmadan devrimci olmanın koşulu yoktur. İnsanın değişebileceğine inanmıyorsanız böyle bedelleri yüksek bir mücadeleyi boşuna vermezsiniz. Ancak insan bu potansiyele sahip olsa da bu potansiyeli sınıflı toplumların çürümüşlüğü altında gerçeklik kazanma şansını

tam anlamıyla bulamamaktadır. Dolayısıyla bu potansiyelin gerçek olması sınıflı toplumların yarattığı maddi koşulların ortadan kalkmasıyla mümkündür. Dolayısıyla insanın potansiyellerine duyulan güvene dayalı bir etik anlayışı çıkarmaya çalışmak Marksizme dar gelir. Mesele bu insanın içinde yeşereceği topluma nasıl ulaşacağız, onun mücadelesini nasıl vereceğizdir: bu noktada Marks'ın temel olarak Lenin ve Troçki ile bir ayrılığı yoktur.

Marks'ın evrensel ahlak-etik normlarından bahsedemeyeceğinin farkında olmak için onun maddeci bir diyalektikle dünyayı kavradığını bilmek yeterlidir. Bu bakış açısı, devam eden bir değişime vurgu yaptığı gibi ahlak gibi ideolojilerin içinde geliştiği toplumların, onları belirleyen sınıf mücadelelerinin bir ürünü olduğunu kabul eder:

"...ahlak dünyasının da, tarihin ve ulusal farklılıkların üstünde bulunan sürekli ilkeleri olduğu bahanesiyle, herhangi bir ahlak dogmatizmini bize ölümsüz, kesin, bundan böyle değişmez bir ahlak yasası olarak kabul ettirme yolundaki her savı yadsıyoruz. Tersine, geçmişin her ahlak teorisinin, son çözümlemeye o zamanki toplumun ekonomik durumunun bir ürünü olduğunu ileri sürüyoruz. ve nasıl toplum, şimdiye değin sınıf karşıtıllıkları içinde gelişmiş bulunyorsa, ahlak da aynı biçimde her zaman bir sınıf ahlakı olmuştur; bu ahlak, ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını doğruluyor, ya da ezilen sınıf yeterince güçlü bir duruma geldiği andan başlayarak, bu

egemenliğe karşı başkaldırmayı ve ezenlerin gelecekteki çıkarlarını temsil ediyordu." (Engels, Anti Dühring, s.160)

Dolayısıyla Marksizm adına evrensel ahlak değerlerinden bahsetmek, hele hele toplumsal algının kapitalizmin sınırlarına hapsolmuş olduğu günümüzde bunu yapmak mümkün değildir. Böyle bir iddia ile yola çıktığınızda ise kapitalizmin egemen sınıflarının kendi çıkarlarına olmayan araçları ahlaksızlıkla suçlamasının yükü altında şekillendirdiğiniz evrensel ahlak normlarınız devrim mücadelesinin ayaklarına dolanır ve onu ya imkansız hale getirir ya da tamamen yol haritasından çıkarır. Barış Özkul'un şu değerlendirmelerine bakın, ne demek istediğimizi daha net anlarsınız: "Marx, 'madem şartlar böyle, işçi sınıfı kaba kuvvete kaba kuvvetle karşılık vermelidir' veya 'amaç-aracı meşrulaştırır' tarzı vülgerliklerle zaman kaybetmedi. Bunların yürürlükteki ahlak paradigmasına hapsolmak anlamına geleceğini biliyordu. Bunun yerine Marksizm'i bir özgürleşme etiği olarak inşa etti."

Paris Komünü üzerine yazdığı kitabında "Burjuva düzenin uygarlık ve adaleti, bu düzenin köleleri ne zaman efendilerine karşı başkaldırsa, kendi korkunç yüzlerini açıkça gösterirler. O zaman bu uygarlık ve bu adalet, maskesiz yabanıllık ve yasadışı açma olarak, erekerini açığa vurur." (Marks, Fransa'da İç Savaş, s.76) diyen birinin "işçi sınıfı kaba kuvvete kuvvete kaba kuvvetle karşılık vermelidir" tarzı vülgerliğe(!) düşmediğinden bahsetmek, "Marks, işçi sınıfı her ayaklandığında karşısında dikilen burjuvazinin yıkıcı-vahşi güçleri karşısında hep yenilsin" dedi demekten başka birşey değildir. Marksizmin devrim tahayyülünün nasıl olduğunu bir alıntıyla açıklık getirelim:

"Bu baylar hiç bir devrim görmüşler midir? Devrim, elbette ki, en otoriter olan şeydir; bu, nüfusun bir bölümünün kendi iradesini, nüfusun öteki bölümüne tüfeklerle, süngülerle ve toprakla —akla gelebilecek bütün otoriter araçlarla— dayattığı bir eylemdir; ve eğer muzaffer olan taraf yok yere yenik düşmek istemiyorsa, bu egemenliğini, silahlarının gericiler üzerinde yarattığı terör ile sürdürmelidir. Paris Komünü, silahlı halkın otoritesini burjuvaziye karşı kullanmamış olsaydı, bir gün olsun dayanabilir miydi? Tersine, Paris Komünü bundan yeterince serbest bir biçimde yararlanmamış olmakla suçlamamız gerekmiyor mu?" (Engels, Otorite Üzerine, s.103) Görüldüğü gibi Marksizmin sınıf savaşımı teorisi ve bundan gelişen ayaklanma ve iç savaş yaklaşımlarını başaşağı çeviren Barış Özkul'un düşünce dünyası Engels'ten çok Dühring'e yakındır.

ONLARIN AHLAKI BİZİM AHLAKIMIZ

Gelelim Özkul'un Troçki (ve aslında Lenin) üzerine değerlendirmelerine. Özkul'un Troçki'nin amaç ile araçlar arasında kurduğu diyalektik ilişkiyle temelden bir sıkıntısı vardır. Troçki, kapitalizmin yıkılıp sınıfsız, sınırsız,

sömürsüz bir topluma doğru ilerleyişin bir sosyalist devrimle başlaması amacına hizmet eden her aracın meşru olduğunu savunur. Bu, her aracın mücadelede kullanılabileceği anlamına gelmez. Amaca hizmet etmesi mümkün olmayan araçlar elbette ki kullanılamaz, amaç kendisine uygun araçları geliştirir ve bunun hangileri olacağı somut koşullar tarafından belirlenir:

“Araç sadece amaçla doğrulanabilir. Ama amacın da doğrulanmaya ihtiyacı vardır. Proletaryanın tarihsel çıkarlarını dile getiren Marksizm yönünden, amaç eğer insanın doğa üzerindeki egemenliğini artırmaya ve insanın insan üzerindeki egemenliğini kırmaya götürüyorsa doğrulanmış olur. Peki bu amaca varmak için her şey serbest mi olacaktır? Bunu böyle şeytan gibi soran kaz kafalı, hiçbir şey anlamamıştır. Serbesttir diye cevap vereceğiz. İnsanların gerçekten kurtuluşuna giden her şey serbesttir. Bu amaca, devrimci olmayan yollardan varılamayacağına göre proletaryanın özgürleştirici ahlakı da mutlaka ve mutlaka devrimci niteliktedir. Bu ahlak, dinin dogmalarına nasıl sonuna kadar karşı koyuyorsa idealizmin kim ve ne olurlarsa olsun fetiş ve fetişçilerine de, egemen sınıfın bu felsefi jandarmalarına da öyle karşı koyar. Ve yine bu ahlak, davranış kurallarını toplumsal gelişimin yasalarından, her şeyden önce de yasaların yasası olarak sınıfların mücadelesinden türetilir. Ahlakçı yine ısrar eder: Sınıflar mücadelesinde kapitalizme karşı her araç serbest mi olacaktır? Yalan, ikiyüzlülük, ihanet, cinayet ve bunun gibi şeyler? Ona şu cevabı veriyoruz: proletaryanın birliğini artırıp ruhuna ezilmenin hiç sönmeyecek kinini üfleyecek, resmi ahlaka ve onun demokrat dalkavuklarına meydan okumayı öğretecek, tarihsel görevinin bilincini kazandırıp cesaretini ve fedakarlığını artıracak olan araçlar, kabul edilebilir ve zorunlu araçlardır ancak. Buradan da, her aracın asla onaylanmadığı çıkar. Amaç aracı haklı kılar dediğimizde biz bundan işçi sınıfının bir bölümünü diğerlerine karşı kıskırtan, veya kitlelerin mutluluğunu bu kitlelerin bizzat katılımları olmaksızın sağlamaya çalışan, veya yine kitlelerin özgüvenini ve örgütlenmesini sarsarak bunun yerine “liderlere” tapmayı getiren uygunsuz usul ve yöntemlerin büyük devrimci gayeye ulaşmanın araçları arasında olmadığını anlıyoruz. Devrimci ahlak her şeyden önce, burjuvaziye karşı uşaklık etmeyi ve emekçilere karşı tepeden bakmayı, yani ukala bilgiçlerin ve küçük burjuva ahlakçıların zihniyetinin en belirgin özelliklerini tamamen yasaklar.” (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

Özkul’un kaba kuvvet kullanımının vülgerliğine vurgu yaptığı alıntıdan da anlaşılacağı üzere özünde proletaryanın şiddet uygulamasını reddeden birinin elbette sosyalizm amacına ulaşmak için buna uygun her aracın kullanılmasını tasvip etmesi beklenemez. Ama bunun neye tekabül ettiğini de açıklığa kavuşturmak gerekir. Bir sınıflı toplumun -kapitalizmin- yıkılması mücadelesi,

Marksizm adına evrensel ahlak değerlerinden bahsetmek, hele hele toplumsal algının kapitalizmin sınırlarına hapsolmuş olduğu günümüzde bunu yapmak mümkün değildir. Böyle bir iddia ile yola çıktığınızda ise kapitalizmin egemen sınıflarının kendi çıkarlarına olmayan araçları ahlaksızlıkla suçlamasının yükü altında şekillendirdiğiniz evrensel ahlak normlarınız devrim mücadelesinin ayaklarına dolanır ve onu ya imkansız hale getirir ya da tamamen yol haritasından çıkarır.

en keskin biçimini devrimle alır. Barbarlıkta her geçen gün çığır açan emperyalist aşamasına ulaşmış kapitalizm karşısında şiddet kullanarak ellerimiz kirlenmesin mealinde bir düşünce, Marksizmin tariflediği bir devrimi yok sayarak -dolayısıyla bu sistemden kurtulma şansını- aslında kitleleri her gün aynı zorbalık, baskı, sömürü ve ezilmişliğe mahkum etmekte; dolayısıyla sömürülen-ezilen milyonların kullanacağı şiddetten daha büyüğünün hüküm sürmesinin yolunu açmaktadır:

“İç savaş, sınıflar mücadelesinin en üst düzeydeki ifadesidir. Onu soyut “normlar”ın altına sokmaya çalışmak, işçileri baştan ayağa silahlanmış bir düşmanın karşısında silahsız bırakmaktır. Küçük burjuva ahlakçı, zehirli gazların kullanımını, savunmasız kentlerin bombardımanını vs. yi yasaklayarak savaşı “insancillaştırmak” isteyen burjuva pasifistin kardeşidir. Siyasal olarak böyle programlar, insanların düşüncelerini savaşa son vermenin tek yöntemi olan devrimden caydırmaya yarar.” (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

Ekim Devrimi’nden sonra devrimin muzaffer ülkesinin üzerine çöreklenmeye çalışan -birkaç yıl önce birbirleriyle amansız bir dünya savaşına girişmiş olmalarına aldırış etmeden birleşen- bütün kapitalist güçlere bakın; ya da çok uzağa gitmeyin Avrupa Birliği’nin kemer sıkma önlemlerini uygulamayacak-gevşetecek korkusuyla Syriza’yı dize getirmek için emperyalistlerin nasıl işbirliği içinde baskı uyguladığına bakın. Bu egemen sınıfları, Özkul’un evrensel etik normalarına sığmayan araçlar -yoğunlaştırılmış şiddet- olmadan alt etmenin yolu yoktur. Aksi türlü bir

sosyalizmden bahsetmek Hollande, Syriza, Podemos sosyalizmi olur, ötesi değil. Elbette biz de şiddetsiz, yalansız bir topluma ulaşmak istiyor; onun için mücadele veriyoruz; ancak mesele bunu nasıl sağlayacağımızdır:

“Bununla birlikte yalanı ve şiddeti ‘kendisinde’ mahkum etmeyecek miyiz? Kuşkusuz evet, ama bunları doğuran sınıflı toplumla birlikte. Toplumsal çelişkilerin (antagonizm) olmadığı toplum, elbette ki yalansız ve şiddetsiz olur. Ama bu topluma ancak şiddet yöntemleriyle köprü kurabiliriz. Devrimin kendisi de sınıflı toplumun ürünüdür ve o toplumun izlerini taşır. ‘Ebedi hakikatler’e göre doğaldır ki devrim ‘ahlakdışı’dır. Bu da bize idealist ahlakın karşıdevrimci olduğunu, yani sömürücülerin hizmetinde olduğunu belletiyor sadece. Belki de filozof kestirmeden gidip ‘Ama iç savaş acı bir istisnadır, barış zamanı sosyalist bir hareket yalansız ve şiddetsiz yaşamak zorundadır’ diyecektir. Bu yalnızca acınası bir kaçamak. Sınıfların barışçı mücadelesiyle devrim arasında aşılmaz sınırlar yoktur. Her grev, iç savaşın bütün öğelerinin tohumunu barındırır, iki karşı parti de kararlılıkları ve zenginlikleri hakkında birbirlerinde karşılıklı olarak abartılı bir fikir uyandırmaya çalışır. Kapitalistler, gazeteleri, casusları ve muhbirleri yoluyla, grevcilerin moralini bozmaya ve onları yıldırıma çalışır. İknanın sonuçsuz kaldığı görülünce grev gözcüleri kuvvete başvurmak zorunda kalır. ‘Yalanın ve daha kötü şeylerin’ sınıflar mücadelesinin daha cenin halinden itibaren nasıl ayrılmaz bir parçası olduğu böylece görülüyor. Geriye, buna bir de gerçek ve yalan kavramlarının toplumsal çelişkilerden

Marks'ın "herşey görüldüğü gibi olsaydı bilime ihtiyaç kalmazdı" sözünü duymayan yoktur. İşte Marksizm, görünene belli ölçüde yansımış ama tam olarak kendini göstermeyen öze dair içsel ilişkileri kavramayı hedefler. Dolayısıyla Marksizm açısından bağlam (eylemin içinde gerçekleştiği tarihsel içerik), olayları anlamak ve açıklamak için vazgeçilmezdir. Bağlamdan bağımsız bir eylem değerlendirilmesi Marksizmde olmaz.

doğduğunu eklemek kalıyor." (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

Bu bölümle ilgili son olarak Barış Özkul'un Troçki'ye attığı bazı gerçek dışı görüşlere de değinelim. Özkul, "Troçki, özetle, bir eyleme ilişkin ahlaki-etik bir yargıda bulunurken, o eylemin sınıf mücadelesinde proletaryanın işine yarayıp yaramadığına bakmak gerekir demektir." derken Troçki'nin ahlak konusundaki fikirlerinin özetini yapar, ancak devam eden cümle Troçki'yi baştan aşağı çarpıtmaktadır. "Neyin proletaryanın lehine neyin aleyhine olduğunu belirleyen şaşmaz bir tarihsel gelişim çizgisi, bir bilimsel doğrultu vardır ve bununla bağdaşan her eylem "ahlâki"dir." Özkul bu cümleyi kurarken ya Troçki'nin sürekli devrim perspektifini, yani şaşmaz bir tarihsel gelişim çizgisini reddettiğini bilmemektedir ya da bilmezden gelmektedir. Troçki, bir eyleme dair yargıda bulunurken Özkul'un kaleminden yine bir evrensel ölçüte çevrilmiş "şaşmaz bir tarihsel gelişim çizgisi"ni referans almaz elbette, böyle bir çizgi de yoktur zaten. Her eylem kendi bağlamında, kendi ilişkiselilikleri içinde, sınıflar arası güçler dengesi, mücadelenin seyri çerçevesinde bir değerlendirilmeye tutulur; sadece Troçki için değil, bütün bir Marksizm için bu böyledir. Dolayısıyla bir eylem, bir bağlamda işçi sınıfı mücadelesini ilerletebilirken başka bir bağlamda ona ket vurucu olabilir.

BAĞLAMIN BELİRLEYİCİLİĞİ

Bu noktadan devam ederek Özkul'un Troçki'ye yönelik diğer bir eleştirisine gelelim. Özkul, her

olayı kendi tarihsel içeriği içinde -bağlamında- ele almak gerekir diyen Troçki'yi şu temelde eleştirir:

"'Bağlam' nosyonu hemen her zaman iktidar ilişkilerine tâbidir ve bağlam üzerinden bir etik inşa etmeye kararlı olanlar, araçların ve amaçların sürekli konum ve içerik değiştirdiği hayatın olağan akışı karşısında hiç değişmeden kalacağını umdukları bir haklılık iddiasına yaslanırlar. Troçki'nin iddiası, "tarihin gelişim yasaları", "sınıf mücadelesinin zorunlulukları" gibi Marksist formülasyonlara dayanıyordu; oysa bunlar etik planda bireylerin somut davranışlarına ilişkin ayırt edici ölçütler sunmazlar."

Troçki açısından bir haklılık iddiasının geçerliliği, elbette ki onu öne sürenden kaynaklanmaz. Bir eylemin haklılığı, ancak sınıf mücadelesinin/devrimin çıkarlarına hizmet edip etmediği üzerinden belirlenir ki bunun tespitini yapabilmek zaten Marksizmin ana iddiasıdır. Marksizm, kapitalizm altında sınıf mücadelesinin şekillenişini kavrama ve bu kavrayış üzerinden işçi sınıfına rehberlik etme iddiasındadır. Marks'ın Fransa üçlemesi olarak anılan Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i, Fransa'da Sınıf Savaşları ve Fransa'da İç Savaş kitaplarına bakarsanız Marks'ın Fransa'da devrimin çıkarları konusunda değerlendirmeleri ve yol göstermelerini görürsünüz. Zaten başta türlü Marksizmi entelektüel bir gevezeliğe indirgemek olur.

Gelelim, alıntıda Özkul'un vurguladığı "etik planda bireylerin somut davranışlarına ilişkin

ayırt edici ölçütler" meselesine. Yine karşımıza evrensel ahlak-etik normları meselesi çıkıyor. Böyle her zaman geçerli ölçütler arayanların Marksizmde kendilerine kaynak aramamalarını tavsiye edelim önce. Bu bahsi geçen evrensel ölçütler, bağlamdan- tarihsel içeriğinden koparıldığında aksine tehlikelidir; burjuvazinin iktidarına hizmet eder. Bunun kanıtlarını aramak için çok uzağa gitmeye de gerek yoktur. Özkul'un yazılarının yayınlandığı Birikim dergisi, bağlamı-tarihsel içeriğinden koparılmış "özgürlük, demokrasi, vesayet karşıtlığı" üzerinden AKP'nin toplumsal hegemonyasını güçlendirmesine, toplumsal muhalefeti ideolojik olarak bir dönem sindirmesine az hizmet vermemiştir. Veyahut Avrupa solunun büyük çoğunluğu, "demokrasi" denilen bağlamsızlaştırılmış evrensel değer adına Libya'da, Suriye'de emperyalist müdahalelerin şakşakçılığını yapmıştır.

Marks'ın "herşey görüldüğü gibi olsaydı bilime ihtiyaç kalmazdı" sözünü duymayan yoktur. İşte Marksizm, görünene belli ölçüde yansımış ama tam olarak kendini göstermeyen öze dair içsel ilişkileri kavramayı hedefler. Dolayısıyla Marksizm açısından bağlam (eylemin içinde gerçekleştiği tarihsel içerik), olayları anlamak ve açıklamak için vazgeçilmezdir. Bağlamdan bağımsız bir eylem değerlendirilmesi Marksizmde olmaz.

Bu temelde gelelim, Özkul'un cephaneliğini Troçki'nin kitabından aldığı Troçki ile Stalin arasındaki devamlılığın bir kanıtı olarak önümüze sunulan rehine tartışmasına...

"Nitekim tarihin bir cilvesi olarak Stalin ve Troçki, sınıf mücadelesinin gereklerine uygun davrandıklarını düşünürken farklı zamanlarda aynı yöntemleri benimsediler. Stalin, 1930'larda başlattığı tasfiye hareketinden yurtdışına kaçarak kurtulan bürokratları ve rejime muhalif diplomatları Rusya'ya döndürmek için eşlerini, çocuklarını ve yakın akrabalarını hapsedme ve rehin alma uygulamasını başlattı – çocuk yaşta bazı rehinelere babalarının "günâhlarından" dolayı kurşuna dizdirdi. Ama bu canilik, onun buluşu değildi. 1919'da aynı uygulamayı Troçki yürürlüğe koymuş; Bolşevik Devrimi'ne muhalif kesimlerin eşleri ve çocuklarının rehin alınmasını öngören bir kararnameyi imzalamıştı. Kâğıt üstünde ikisi de işçi sınıfının çıkarları adına hareket ediyordu."

Barış Özkul'un son cümlesi "kağıt üstünde" meselesi; olayı kavramanın anahtarını taşır. Elbette ki rehine alma eylemi salt Troçki tarafından yapıldığı için doğru, Stalin tarafından yapıldığında yanlış değildir. Troçki, 1919'da rehine alma eylemini gerçekleştirirken bütün dünyanın kendisini alt etmek için birleştiği karşı devrimci emperyalist ordulara karşı bir iç savaş yürütüyor; onların kanlı yöntemleri karşısında kazanmalarını sağlayacak sertliklere başvurmaktan çekinmiyordu.

Troçki, dediğimiz gibi işçi sınıfının Paris Komünü'nden sonraki muzaffer devrimini korumak için Sovyet Rusya'nın zorla sürüklendiği kanlı iç savaşta burjuvazinin

bütün hile-terör yöntemlerine karşı kazanmak için bu yöneme başvurmuştu. Peki Stalin'i harekete geçiren dinamikler neydi? Stalin, 1936 Moskova Mahkemeleri sürecinde devrime önderlik etmiş bütün bir Bolşevik kuşağı temizlemek, onlardan faşizmin ajanı olduklarına dair "itiraflar" almak için eş ve çocukları rehin alma yoluna gitmişti. Bu kanlı temizlik, Ekim devrimi'ne imza atan Bolşevik parti merkez komitesinin neredeyse tamamının devrimin başından beri Alman ve çeşitli emperyalist ülkelerin ajanı olduğu karalamasıyla yok edilmesiyle sonuçlandı. Yani ortada devrimin mimarlarının ortadan kaldırılması vardı. Dolayısıyla iki rehin alma eylemi, içinde Bolşevik kuşaklarının kanlarıyla oluşturulmuş bir karşı devrim nehrinin olduğu iki ayrı dünyanın olayıdır:

"Rehine alan Troçki'ye iyidir; yok Stalin'se kötüdür. Böylesi bir "Hotanto ahlaki" ile yüz yüze gelince insanın asil bir öfkeye kapılması işten değildir. Ancak, bu en yeni örneğe dayanarak, bu öfkenin kofluğunu ve yanlışlığını gözler önüne sermek de dünyanın en kolay işi. Victor Serge alenen POUM'un, iç savaş sırasında cephede kendi milis kuvvetleri olan bu Katalan partisinin üyesi oldu. Herkes bilir ki, cephede insanlar ateş edip öldürür. O zaman şöyle denebilir: "Victor Serge'e göre öldürmek eylemi, emrin general Franco'dan ya da Victor Serge'in kendi partisinin liderlerinden gelmesine bağlı olarak tamamen farklı bir anlam kazanır". Eğer bu ahlakçımız başkalarına ders vermeye kalkmadan önce kendi eylemlerinin anlamını şöyle iyi bir düşünseydi, ola ki şunu söyleyecekti: Ama İspanyol işçileri halkı özgür kılmak, Franco'nun askerleri ise halkı köle yapmak için savaşıyordu! Serge bundan daha farklı bir yanıt icat edemez. Başka bir deyişle, Troçki'nin rehinelerle ilgili olarak "Hotanto" savunusunu yinelemek zorunda kalacaktır." (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

1928'de iktidarı tamamen elinde toplayan Stalin ne yapmıştır? İşçi sınıfının fabrika yönetimlerinin bir parçası olmasını sağlayan üçlü fabrika yönetimini (Troika) ortadan kaldırmıştır; Sovyet kongrelerini toplanmaz hale getirmiştir; işçi sınıfının kendi temsilcileri ile yönetilmesi, kendisinin %100'den fazla oy alarak seçildiği içi boş seçimlere dönüştürmüştür, aile kurumunu bütün gericiliğiyle tekrar inşa etmiş-çok çocuk doğuran kadınlara analık madalyaları dağıtmıştır; kendi kaderini tayin hakkını imkansızlaştırarak SSCB'yi tekrar Çarlık rejiminin halklar hapishanesine döndürmüştür; 1917 Ekim Devrimi'nin enternasyonalist marşını milliyetçi bir SSCB övgüsüne dönüşmüş bir marşla değiştirmiştir; eşcinselliği tekrar gayrimeşru hale getirmiştir;

grevlere yasaklamıştır... Bugün Putin'in Lenin'i Büyük Rusya'nın dinamitleyicisi olarak suçlarken, Stalin'i Büyük Rusya'nın inşaacısı olarak övgülerle anmasına yol açan bir rejim inşa etmiştir. Stalin, kısacası, kapitalist düzeni başka bir formatta yeniden inşa etmiş; Ekim Devrimi'nin Sovyet Rusya'sının karşı devrimcisi olmuştur.

İşte Stalin'in rehine eyleminin tarihsel içeriği budur. Troçki'nin dediği gibi, İspanya iç savaşında faşizme karşı savaşan devrimcilerin öldürme eylemi ile Franco askerlerinin öldürme eylemini bir tutmaktan öte değildir; Troçki ve Stalin'in rehine alma eylemlerini bir tutmak. Stalin tarafından yaşama geçirildiği için değil, işçi sınıfının tekrar köleleştirilmesine sağlayan bir rejimin yollarını döşeyen 1936 temizliğinin bir yöntemi olarak rehine alma mahkum edilir; çünkü işçi sınıfının devrimci mücadelesinin değil onu alt eden karşı devrimin çıkarımadır. Olayı kavramanın bütün sırrı burdadır:

"İşçilerin özgürleşmesi, yine bizzat işçilerin eseri olabilir ancak. Dolayısıyla kitleleri kandırmaktan, yenilgileri zafer, dostları düşman gibi göstermekten, liderleri satın almaktan, efsaneler üretmekten, düzmece davalar hazırlamaktan, yani Stalinistlerin yaptıklarını yapmaktan daha büyük suç olamaz. Bu yollar sadece şu amaca hizmet edebilir: Üyeleri tarih tarafından şimdiden yargılanmış bir kliğin egemenliğini sürdürmek. Yoksa, kullanılan bu yollar kitlelerin özgürleşmesine yarayamaz. IV. Enternasyonal'in, Stalinizme karşı ölümüne savaşı desteklemesinin nedeni de işte budur." (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

SONUÇ OLARAK

Son alıntımızdan anlaşılabilirliği gibi bir tek ilkemiz var; işçi sınıfına yalan söylememek. İşçi sınıfı kendi eylemiyle sosyalist bir dünyayı inşa edecekse, bu işçi sınıfı mücadelesinin çıkarları açısından bir zorunluluktur; ahlaki bir gereklilik değil:

"Devrimci bir parti olarak yükselişi sırasında tarihin en dürüst partisi oldu. Bunu yaparken doğaldır ki düşman sınıfları yanılttı; ne var ki daha sonra emekçilere ancak ve ancak bütün bir gerçeği, sadece gerçeği söyledi. Bu yüzdendir ki dünyadaki diğer hiçbir partinin yapamadığı biçimde emekçilerin güvenini kazandı." (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

Onun dışındaki bütün evrensel ahlak ilkeleri, insanlığın kurtuluşu için burjuvaziyi bir devrimle alt etmek zorunda kalan işçi sınıfının ayağına burjuvazi tarafından vurulmuş prangadan başka birşey olmayacaktır:

"Yönetici sınıfların yandaşları bu partinin

Troçki, dediğimiz gibi işçi sınıfının Paris Komün'ünden sonraki muzaffer devrimini korumak için Sovyet Rusya'nın zorla sürüklendiği kanlı iç savaşta burjuvazinin bütün hile-terör yöntemlerine karşı kazanmak için bu yöneme başvurmuştu. Peki Stalin'i harekete geçiren dinamikler neydi? Stalin, 1936 Moskova Mahkemeleri sürecinde devrime önderlik etmiş bütün bir Bolşevik kuşağı temizlemek, onlardan faşizmin ajanı olduklarına dair "itiraflar" almak için eş ve çocukları rehin alma yoluna gitmişti. Bu kanlı temizlik, Ekim devrimi'ne imza atan Bolşevik parti merkez komitesinin neredeyse tamamının devrimin başından beri Alman ve çeşitli emperyalist ülkelerin ajanı olduğu karalamasıyla yok edilmesiyle sonuçlandı. Yani ortada devrimin mimarlarının ortadan kaldırılması vardı. Dolayısıyla iki rehin alma eylemi, içinde Bolşevik kuşaklarının kanlarıyla oluşturulmuş bir karşı devrim nehrinin olduğu iki ayrı dünyanın olayıdır.

kurucusunu "ahlakdışı" olarak görür. Bilinçli işçiler için bu suçlama bir onurdur. Bu da, Lenin'in, kölecilerin köleler için koydukları ve kendilerinin hiçbir zaman uymadığı normları kabullenmeyi yüksek sesle reddettiği, dahası, proletaryayı sınıflar mücadelesini ahlaki alanda yaymaya davet ettiği anlamına geliyor. Düşmanın koyduğu kurallara boyun eğenler hiçbir zaman galip gelemezler!" (Troçki, Onların Ahlakı Bizim Ahlakımız)

Suruç Katliamının Yıldönümünde

Selahattin Ercan

Suruç katliamının üzerinden tam 1 yıl geçti. IŞİD'in düzenlediği bu katliam, AKP'nin istediği kaos ortamına geçiş için bir milat oldu. Katliamın ardından ortalık kan deryasına döndü. Kürt illeri yakıldı, yıkıldı. Tahir Elçi kötü bir sokak tiyatrosuyla başından vurularak öldürüldü. Can Dündar casusluk suçlamasıyla 3 aylığına cezaevine gönderildi. Yüzlerce Kürt ve devrimci öğrenci tutuklandı. Ankara'da, İstanbul'da canlı bomba saldırısı artık kimsenin şaşırmadığı sıradan olayların bir parçası durumunda.

Suruç katliamı ile başlayan süreç, bir partinin iktidar hırsıyla yapabileceklerini, neleri göze alacağını çok iyi gösterdi. Yıllarca 90'lar ile hesaplaştığını söyleyen ve demokrasi hikayeleri anlatan AKP, Suruç katliamı ile beraber Türkiye halklarına 90'ları tekrar ve çok daha fazla acı çektirerek yaşatacağının sinyallerini verdi.

OLAYLAR NASIL GELİŞTİ?

2013 yılının başlarında hükümet ile Abdullah Öcalan arasında Kürt sorununun çözümüne yönelik görüşmeler başlamıştı. Daha sonra bu görüşmelere BDP'li vekiller de dahil edildi. Vekiller aracılığıyla Kandil'de sürecin bir parçası haline geldi ve AKP için başkanlık sistemine giden yolda Kürt hareketini oyalamak ve etkisiz hale getirmek adına yandaş medyanın "barış" süreci adını taktığı görüşmeler başlamış oldu. 2013 Newroz'uyla beraber ateşkes resmen başlamıştı. İstinasız tüm tv kanallarında Öcalan'ın mektubu okunmuştu ve milyonlarca insanın umudunu çalan 3 yıllık bir dönemin kapısı böyle açıldı.

2013 Haziran'ında Taksim'de Gezi parkının yıkılmasına karşı bir avuç çevrecinin başlattığı eylem AKP'nin halka yönelik saldırılarının bir tepkisi olarak tüm yurda yayıldı. 79 ilde kitlesel gösteriler düzenlendi. Kürt ulusal hareketi önderliği isyanı tam olarak sahiplenememişti. AKP'nin varlığı ulusalcıların iktidarından çok daha önemliydi ve sürecin ancak AKP ile yürütülebileceği düşünülüyordu. Benzer bir tavrın

17-25 Aralık operasyonlarında da takınıldığını söylersek abartmış olmayız. Ancak cumhurbaşkanlığı seçimine kadar geçen sürede AKP tek bir olumlu adım atmamıştı.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde AKP'ye gücünü göstermek ve müzakere masasına daha güçlü oturmak isteyen Kürt hareketi, Selahattin Demirtaş etrafında örgütlediği "Barış, Yolsuzluk ve Türkiyelileşme" temalı cumhurbaşkanlığı kampanyası ile yüzde 10'a yakın oy alarak bir anlamda rüştünü ispat etmişti.

2015 Mart ayında Öcalan'ın yazdığı 10 maddelik mutabakat metni hükümet yetkilileri ve HDP'li vekillerin yanyana oturduğu bir ortamda canlı yayında okunarak Türkiye için yeni bir sürecin başladığı düşünüldü. Ancak AKP için atılan her adımın oy getirisi olmalıydı. Dolmabahçe mutabakatı ise AKP tabanındaki milliyetçi oyların hızla kendinden uzaklaşmasına sebep oldu. Bir de üstüne Selahattin Demirtaş'ın kesin bir dille RTE'nin başkanlığına asla onay vermeyeceğiz açıklaması eklenince Saray'ın emriyle müzakere süreci donduruldu. Dolmabahçe'de kurulan masa devrildi. HDP'ye yönelik saldırıların fitili ateşlenmiş oldu.

7 Haziran seçimlerine oldukça gergin bir atmosferde girilmişti. Çeşitli yerlerde HDP bürolarına saldırılar gerçekleşmiş. Seçime 3 gün kala Diyarbakır'da canlı bomba saldırısı yaşanmıştı. Herşeye rağmen acısını içine atan ve sağduyusundan ödün vermeyen HDP yüzde 13 oy alarak seçim barajını geçmesini bildi ve parlamentoya 80 vekil gönderdi. HDP'nin bu başarısının arkasında ise "Seni Başkan Yaptırmayacağız" söylemi ve Türkiyelileşmek şiarı vardı.

AKP cephesinde ise oyun yeni başlıyordu. 7 Haziran seçimlerinde sarsılan AKP, seçimleri tekrarlatmak için elinden gelen herşeyi yaptı. CHP'yi koalisyon pazarlıklarıyla etkisiz hale getirmiş. Bütün hesaplarını koalisyon kurmaya bağlayan CHP ise yaşanan onca şeye rağmen iktidar ortağı olmak adına AKP'ye tek bir muhalif söz söylemeden 2 aylık süreyi geride bırakmıştı. HDP kanadında ise tam bir programsızlık hakimdi. Öyle ki bütün hesaplar kurulacak olan koalisyon, 80 vekil ile yapılacak 4 yıllık etkili bir muhalefet ve yükseliş üzerine kurulmuştu. İşte böyle bir ortamda son yılların en büyük katliamlarından biri olan Suruç Katliamı gerçekleşti.

Kobane'ye, IŞİD tarafından harabeye çevrilen kente gitmek, yaraları sarmak, çocuklara umut olmak isteyen SGDF'li gençler, Amara Kültür Merkezi önünde basın açıklaması okurken, Adıyaman'lı bir canlı bombanın saldırısı ile katledildi. 34 SGDF'li oracıkta can verirken, onlarcası yaralanmıştı.

AKP iktidarı kontrollü bir şekilde kaosu yükselterek geniş kitleleri "güvenli kanatlarının" altına çekme taktiği uygulayacağını belli etmişti. Korku imparatorluğu adım adım kurulmak isteniyordu...

KATLIAM SONRASI: KARANLIK EVREYE ADIM ADIM!

Katliamın hemen sonrasında Ceylanpınar'da 2 polislinin evinde ölü bulunmasını bahane eden iktidar, savaşı yeniden başlattı ve Kandil'e hava operasyonu düzenledi. Aslında bakarsak AKP açısından durum netti; oy getirdiği sürece Kürt hareketiyle müzakere edilmeliydi. Ancak şimdi milliyetçi oyların tekrar kazanılması gerekiyordu ve 3 yıllık sürecin hafızası acilen silinmeliydi. Bunu gerçekleştirmenin en iyi yolunu Kürt illerine yığınaklar yaparak savaşı acilen genişletmekte bulmuştu.

Kürt hareketi cephesinde ise gelişmeler, geniş kitlelerin beklentilerinin dışında karşılanmıştı. Suruç katliamının üzerine gidemeyen HDP, tekrar yükselen savaş ile köşeye sıkışmıştı. 7 Haziran'a gelinen süreçte barış, Türkiyelileşme

Katliamların aydınlatılması ve hesabının sorulması, sloganik bir cümle olmanın ötesinde Türkiye halklarının geleceğinin anahtarıdır. Ya sokaklarında korkarak dolaşacağımız geleceksizliğe, savaşlara ve canlı bombalara mahkum olmuş bir ülkenin kabuğuna çekilmiş insanları olarak yaşayacağız. Ya da örgütlü, inançlı ve kararlı bir mücadele vererek Suruç katliamı ve daha nice katliamların hesabını soracağız. Kan deryasına dönmüş Ortadoğu'da halkların eşitlik ve özgürlük düzleminde kardeşçe yaşayabilmesinin anahtarı sürekli devrim perspektifi etrafında yorulmadan, ısrarla mücadele etmekten geçiyor.

gibi söylemlerle hem Kürdistan'da, hem de Batı'da geniş kitlelerin desteğini kazanan HDP savaşın tekrar başlamasıyla paralize olmuştu. AKP'nin savaş politikalarına Kürt hareketinin cevabı ise savaşı tırmandırmak olmuştu. AKP'nin hava operasyonlarına ve Kürt illerine yaptığı yığınaklara cevaben Kürt kentlerinde özyönetimler ilan edildi, barikatlar kuruldu ve Kürt gençleri silahlı direnişe geçti.

Özyönetim hamlelerine AKP'nin cevabı ise korkunç oldu. Öyleki tanklarla, helikopterlerle, polisiyle, korucusuyla, askeriyle, "Esedullah Tim"leriyle kentler yerle bir edildi. Suriye içsavaşını yaşayan kentlerden farksız Nusaybin, Sur, Dargeçit, Silvan, Yüksekova, Silopi'de insanlık adına ne varsa top mermisiyle paramparça edildi.

Kürt illerinde saldırının dozunu en yukarıya çıkaran AKP, Batı'da da aynı saldırganlığını devam ettirmekten geri kalmadı. 10 Ekim'de barış için Ankara tren garının önünde toplanan kitlelere IŞİD'li canlı bombalar saldırdı ve 104 kişi hayatını kaybetti. Böylesi bir kaos ortamında seçimlere girilmişti. AKP 7 Haziran'da geriye düştüğü seçimleri 1 Kasım'da tekrarlatarak, yeniden tek başına iktidar olmuştu ve memleketi saran korku çemberi büyümeye devam ediyordu. Geride bıraktığımız bir yıl içinde korku çemberi ve karanlık katliamlar sarmalı artarak devam ediyor.

SONUÇLAR

Suruç katliamının üzerinden 1 yıl geçti ancak henüz davaya dair bir aşama kaydedilmeyi bir kenara bırakalım Suruç'ta hayatını kaybedenlerin arkadaşları tutuklandı. Birçoğunun davası devam etmekte. Oysa katliamın gerçekleştiği dönemde katliama karşı güçlü bir ses çıkırılarak memleketin dört bir tarafında eylemler organize edilebilseydi, hem Kürt halkı sosyalist gençleri bağrına basabilirdi hem de sosyal demokrat kitlelerin Kobane'ye ve Kürt hareketine dair bakış açılarında kırılmalar gerçekleştirebilirdi.

Ancak herşeye rağmen Suruç, Ankara, Diyarbakır ve daha nice katliamlardan ders çıkarmak ve harekete geçmek zorundayız. Katliamların aydınlatılması ve hesabının sorulması, sloganik bir cümle olmanın ötesinde Türkiye halklarının geleceğinin anahtarıdır. Ya sokaklarında korkarak dolaşacağımız geleceksizliğe, savaşlara ve canlı bombalara mahkum olmuş bir ülkenin kabuğuna çekilmiş insanları olarak yaşayacağız. Ya da örgütlü, inançlı ve kararlı bir mücadele vererek Suruç katliamı ve daha nice katliamların hesabını soracağız. Kan deryasına dönmüş Ortadoğu'da halkların eşitlik ve özgürlük düzleminde kardeşçe yaşayabilmesinin anahtarı sürekli devrim perspektifi etrafında yorulmadan, ısrarla mücadele etmekten geçiyor.

Unutmayalım ki sosyalistler varsa umut vardır!

1917 EKİM DEVRİMİ

“Devlet varsa özgürlük yoktur, özgürlük olduğunda devlet olmayacaktır” LENİN

Devlet ve Devrim

Gökçe Şentürk

“Bugüne kadarki bütün toplumların tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir” diye başlar **Komünist Manifesto**. Yüzlerce yıldır hüküm süren sınıflı toplumları, bugünkü adıyla kapitalist toplumu yıkıp yerine yenisini inşa etme meşakkatini ve mahirliğini göstermesiyle, yüzlerce yıllık birikim neticesinde ortaya çıkan işçi sınıfını işaret etmesiyle ve en önemlisi tarihi sınıf mücadeleleri tarihi olarak nitelendirmesiyle Marks diğerlerinden ayrılır. Oysaki ondan önce de tarihi sınıflar üzerinden açıklama çabası vardır. Marks’ın öğretisinin asıl özgün yanıysa kendi deyimiyle “sınıfların varlığının, üretimin tarihsel gelişme evrelerinden başka bir şeye bağlı olmadığını” göstermesidir. Bununla da kalmaz; 11. tezde ifade ettiği gibi “Dünyayı anlamak yetmez, onu değiştirmek gerekir.” diyerek değişimin hangi dinamikler ve nesnel koşullar üzerinden gerçekleşebileceğini açıklar.

İşte Marks’ın alamet-i farikası tam olarak buradadır; sınıf mücadelelerini proletarya diktatörlüğüne kadar genişletmek. Marks, proletarya diktatörlüğünün kendisinin de “bütün sınıfların ortadan kalkmasına ve sınıfsız bir toplumun kurulmasına” geçişten başka bir şey ifade etmediğini söyler. Elbette tüm bu alıntılar Marks’ın hayatının belli bir anına denk düşmekten çok proletaryanın deneyimleriyle bütün hayatına dolayısıyla da Marksizmi oluşturma sürecine yayılır. Tarihin sınıf savaşmaları tarihi olduğunu kabul etmek Lenin’in Devlet ve Devrim’de ifade ettiği gibi Marksist olmaya yetmez; “Marksizmi sınıflar savaşı öğretisine indirgemek onun kolunu kanadını kırmak bozmak onu burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Sınıflar savaşımının kabulünü, proletarya diktatörlüğünün kabulüne dek genişleten kişi bir Marksisttir ancak.” (Lenin, 2003: 42)

Bu yazıda sınıflı toplumları ve sömürüyü ortadan kaldırmanın ilk evresi olan proletarya diktatörlüğünün ne anlama geldiğine, dolayısıyla da devlet mekanizmasının tarihsel anlamına ve yeni kurulacak sistemdeki geleceğine bakacağız.

MARKSİZME GÖRE DEVLET

Marks ve Engels’in tarihsel materyalizmi bilimsel bir teori olarak geliştirmelerinden önce “devletin oluşumu” konusunda, ortak bir tarih anlayışı egemendi. Felsefi idealizmin ürünü olan bu tarih anlayışına göre, devlet-öncesi toplum (doğal toplum) tutku ve içgüdülerin hâkim olduğu, herkesin herkese karşı savaşım halinde olduğu bir toplumdur. Oysa

devlet, bu düzensiz güç egemenliğinin denetlenmiş bir özgürlüğe dönüşmesi, tutku ve içgüdülerin aşılması anlamına gelmekteydi. O halde devlet, rasyonel bir varlık sayılan insanın toplumsal yaşamını devam ettirebilmesi için gereklidir.

Tüm idealist düşünürler, insanın akla uygun bir yaşam sürdürebileceği tek yerin devletli bir toplum olduğu fikrinde buluşuyorlardı. Devlet olgusunun toplumların yaşamındaki rolünün ve tarihteki yerinin böyle algılanması, elbette ki devlet-öncesi toplumu “olumsuz” bir aşama, devleti ise insan aklının evrimi sonucunda ulaşılan “olumlu” bir aşama olarak gören felsefi idealizmden kaynaklanıyordu.

Bu düşünce tarzı, Alman filozofu Hegel ile birlikte doruğuna ulaştı. Marks’ın diyalektik yöntemini benimsediği Hegel’in resmi Prusya filozofuna dönüşmesiyle birlikte, özellikle *Hukuk Felsefesi*’nde devlet yalnızca sınıfsal çelişkileri ortadan kaldırıp toplumsal yaşayışı düzenleyen bir kurum olmanın yanında, evrensel aklın vücut bulmuş hali olarak resmedilmişti. Yani devlet, siyasal egemenlik aracı özel bir kurum olarak değil, toplumsal, tarihsel evrimin nihai amacı olarak kavranmakta ve bu durumda o, mutlak ve sonsuz olma iddiası taşımaktadır. Özcesi de burjuva hukuk ve burjuva toplumun savunulmasından başka bir şey değildir.

Marks ve Engels, çağdaş burjuva siyasal düşüncesine hakim olan idealist felsefeye ve tarih anlayışına karşı, kendi maddeci tarih anlayışlarını ilk kez sistemli olarak Alman İdeolojisi’nde ortaya koydular. Marks idealistleri

“kendi beyinlerinin ürünleri, onları yaratan beynin üstüne çıkmıştır” diyerek alt ederken bu eserde, toplumsal işbölümünün, mülkiyet biçimlerinin, sınıfların ve sınıf egemenliği sistemlerinin (devlet-hukuk-ideoloji) ortaya çıkışının tarihsel koşulları, materyalist tarih anlayışı çerçevesinde açıklanmaktadır. O halde devlet denen kurum, toplumsal evrim sürecinin en son aşaması, ya da “mutlak ve sonsuz bir varlık” olmayıp belirli tarihsel koşulların ürünü olarak ortaya çıkmış (doğmuş) ve onu var eden tarihsel koşullar ortadan kalktığında da yok olmaya mahkûm olmuş bir kurumdur.

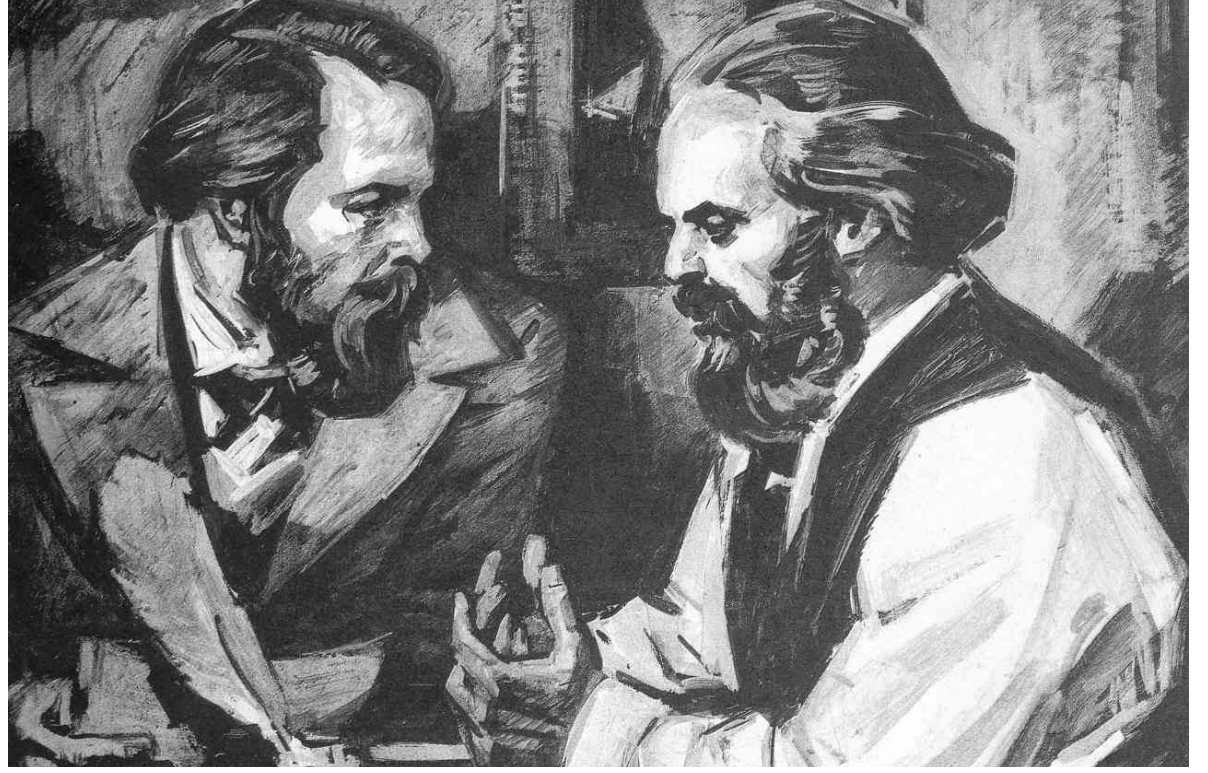
Engels (2012: 175), *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devlet'in Kökeni* adlı eserinde şöyle der;

“Devlet topluma dışarıdan dayatılmış bir erklik değildir. Hegel’in ileri sürdüğü gibi, ‘ahlak düşüncesinin gerçekliği’ de değildir. Devlet daha çok, toplumun, önlemekte yetersiz olduğu uzlaşmaz karşıtlıklar biçiminde bölündüğünden, kendi kendisiyle çözülmez bir çelişki içine girdiğinin itirafıdır. Ama karşıtlıkların, yani karşıt ekonomik çıkarlara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu, kısır bir savaş içinde eritip bitirmemeleri için, görünüşte toplumun üstünde yer alan, çatışmayı hafifletmesi, ‘düzen’ sınırları içinde tutması gereken bir erklik gereksinimi kendini kabul ettirir; işte toplumdan doğan, ama onun üstünde yer alan ve ona gitgide yabancılaşan bu erklik devlettir.” Yani devlet sınıflar üstü bir konsensüs aracı değil, sınıf çelişkilerinin uzlaşmaz olmalarının bir ürünüdür. “*Nerede sınıflar arasındaki çelişkilerin uzlaşması nesnel olarak olanaklı değilse, orada devlet ortaya çıkar*”. Özetle, Marksizme göre devletin anlamı, bir sınıfın uzlaşmaz çıkar çatışmaları içinde bulunduğu diğer sınıfa karşı baskı organı olmasından başka bir şey değildir. Elinde bulundurduğu hukuk, cezalandırma sistemi, özel silahlı adam müfrezeleri vb üstyapısal kurumları ile üretim ilişkileri neticesinde zincirlenen alt sınıflar açısından gözbağından farksızdır. Gözbağından kurtulmaksızın da zincirlerinden kurtulup yeni toplumun özgür üreticileri haline gelmeleri imkânsızlaşacaktır.

Yazının başında Marksizmin ayırt edici yanının devrimci niteliklerinde olduğundan bahsetmiştik. Tam da bu noktada devletin tanımını yapmak yeterli olmayacaktır. Tarihte git gide merkezileşen ve ortaya çıkışı itibarıyla egemen sınıfın ezilen sömürülen sınıflar üzerinde bir baskı aracı olan bu mekanizma, kendinden önceki alt sınıflardan farklı olarak yeni bir toplum yaratma yeteneğine sahip proletarya için yeni toplumun anahtar deliğini taşıyan bir duvar. Öyleyse delikten içeri bakmak yeterli olmayacak duvarı yıkmak gerekecektir, ama nasıl?

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

Kapitalist toplumda nasıl ki sermaye tek tek sermayedarların üzerinde bir anlam taşıyorsa, devletin de sahip olduğu kurumların üzerinde bir anlamı vardır. Dolayısıyla onu ilga etmek ortadan kaldırmaya yetmez. Marks ve Engels bu sorun üzerinde özellikle durmuştur.

Esas itibarıyla da proletarya diktatörlüğü devleti ortadan kaldırmak için sınıfları ortadan kaldırmayı hedefler. Bu noktanın altını şiddetle vurgulamanın sebebi işçi devletine karşı getirilen çürük ve temelsiz saldırıları boşa çıkartmak ihtiyacındandır. İşçi devletinin de bugünkü devlet gibi bürokratik bir hal alacağı düşüncesinin altında yatan gerçek Ekim Devrimi'nden sonra bürokratik bir kapitalist diktatörlüğe dönüşen Stalinizmin önce sosyalizmi, sonra da komünizmi ilan ederek teoriyi tamamıyla reddetmesinden ve ne yazık ki Marksizmle özdeşleştirilmesinden başka bir şey değildir. Bürokratizm tehlikesi her zaman varolsa da onu bertaraf etmenin tek yolu da yine aşağıdan yukarı örgütlenme ile burjuva toplumun asla gerçekleştiremeyeceği anlamda demokrasinin işletilmesiyle gerçekleşecektir.

Mademki devlet sınıfların ortaya çıkışıyla birlikte uzlaşmaz çelişkilerin bir ürünü olarak tarih sahnesinde yer aldı, öyleyse onu oluşturan maddi koşulları yani sınıfları ortadan kaldırmaksızın da yok olmayacaktır.

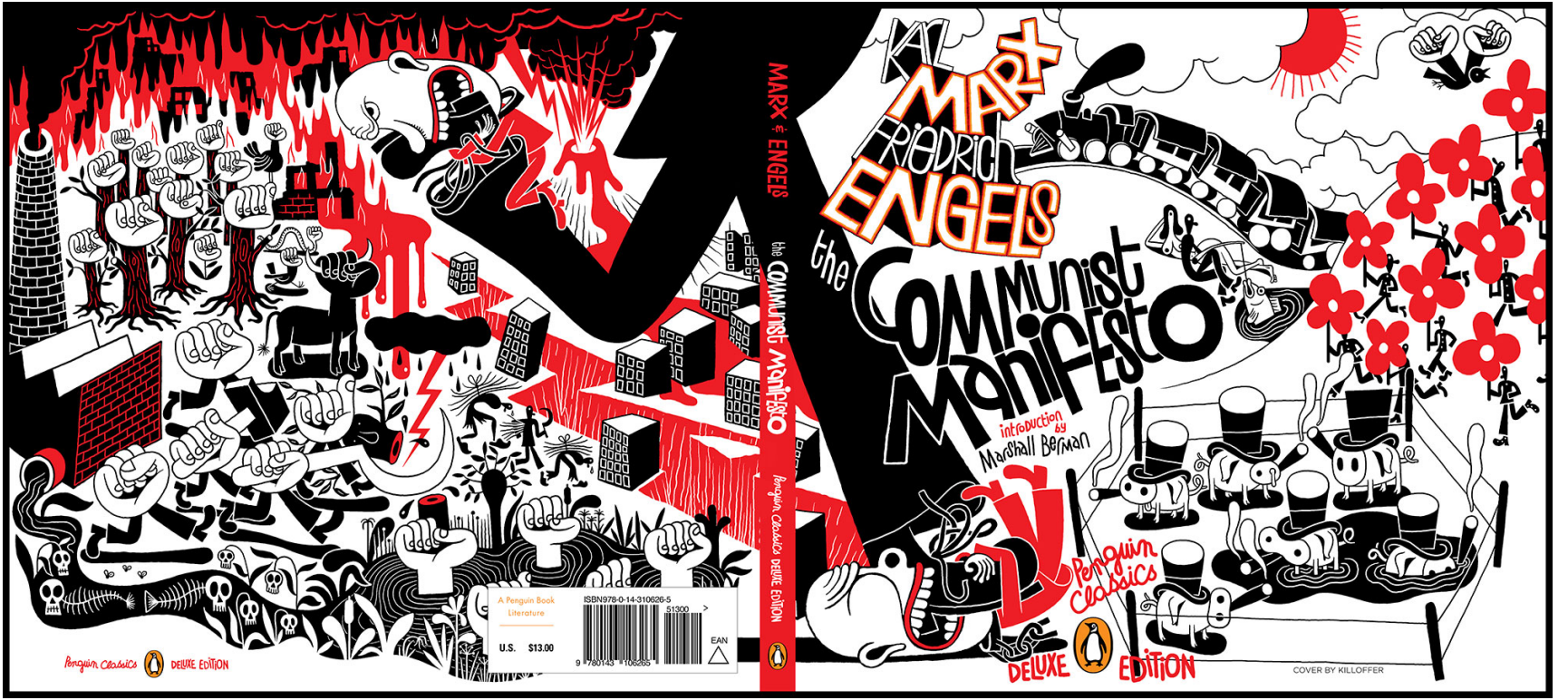
Proletaryanın kendinden önceki ezilen sınıflardan farkı, üretim ilişkileri içinde konumlanışı itibarıyla nihai amaç olan sınıfsız, sınırsız, devletsiz toplumu, komünizme giden yolu inşâ etme yeteneğidir. Fakat komünizme geçiş tarihteki diğer tüm üretim biçimlerinde olduğu gibi kendisinden öncekinin birikimlerini içermek ve aşmak üzerinden gerçekleşmek zorundadır. Dolayısıyla geçiş aşamasına ihtiyaç duyar.

Öyleyse proletaryanın ilk görevi, zor yoluyla iktidarı ele almak ve sınıfları ortadan kaldırmak için kendi merkezi devlet aygıtını oluşturmaktır. Bu, liberal ve anarşist romantizmin gerçek dışılığının karşısında bir zorunluluktur. İşte bu devlete proletarya diktatörlüğü bir diğer adıyla işçi demokrasisi denir. Burada üzerinde durulması gereken nokta proletaryanın burjuvaziden iktidarı devralmadığıdır; burjuvazinin iktidarını kırıp parçalayarak kendi devlet organını aslında devleti ortadan kaldırmak, duvarı yıkmak için oluşturur. Önceki bütün devrimler devlet

mekanizmasını güçlendirmiştir, oysa mesele onu yıkmak ve ortadan kaldırmak meselesidir. “*Sonunda gerçekten tüm toplumun temsilcisi durumuna geldiği zaman, kendi kendini gereksiz kılar. Baskı altında tutulacak hiçbir toplumsal sınıf kalmayınca, sınıf egemenliği ve üretimdeki güncel anarşi üzerine doğan çatışma ve aşırılıklar ortadan kalkınca, artık baskı altında tutulacak hiçbir şey yok demektir ve özel bir baskı iktidarı bir devlet, zorunlu olmaktan çıkar. Devletin gerçekten tüm toplumun temsilcisi olarak görüldüğü ilk eylem – üretim araçlarına toplum adına el konması- aynı zamanda onun devlete özgü son eylemidir de.*” (Lenin, 2003: 24)

Bir diğer önemli nokta tarihte iktidara gelen diğer sınıflardan farklı olarak proletarya, iktidarı ilkin ekonomik olarak değil siyasal olarak ele geçirir ve bundan dolayıdır ki karşısındaki merkezileşmiş aygıtı ortadan kaldırabilmek için kendisi de merkezi bir devlet aygıtı oluşturmak zorundadır. Burjuva devletten bir diğer farkı da bu kez azınlığın çoğunluk, üretim araçlarına göre konumlanışı itibarıyla emekçi sınıflar, üzerindeki değil çoğunluğun azınlık, burjuvazi ve yanlısı asalaklar, üzerindeki baskı aracı olmasıdır.

Proletaryanın tarihsel görevi ve yetenekleri

Marksizme göre devletin anlamı, bir sınıfın uzlaşmaz çıkar çatışmaları içinde bulunduğu diğer sınıfa karşı baskı organı olmasından başka bir şey değildir. Elinde bulundurduğu hukuk, cezalandırma sistemi, özel silahlı adam müfrezeleri vb üstyapısal kurumları ile üretim ilişkileri neticesinde zincirlenen alt sınıflar açısından gözbağından farksızdır. Gözbağından kurtulmaksızın da zincirlerinden kurtulup yeni toplumun özgür üreticileri haline gelmeleri imkânsızlaşacaktır.

kendi deneyimleri üzerinden çıkmış, Marksizmin kurucularının, bilimsel sosyalizmi teorizasyonu ile billurlaştırmıştır. 1871 Paris Komünü deneyimi bunun en açık örneklerinden birini sunar; Marksizmin kurucularına, proletaryanın yıktığı eski devlet aygıtının yerine nasıl bir aygıt koyması gerektiği konusunda esaslı ipuçları verir.

Marks (2005: 105), Fransa'da İç Savaş adlı eserinde, Paris Komünü deneyiminin gerçek sırrını şöyle ortaya koyar:

“Komünün gerçek sırrı şuydu: Komün esasen bir işçi sınıfı hükümeti, üreten sınıfın gasp eden sınıfa karşı mücadelesinin ürünü, emeğin iktisadi kurtuluşunun gerçekleşmesini sağlayan nihayet keşfedilmiş siyasal biçim idi.”

İşçi Devleti: Baştan Sönmeye Yüz Tutmuş bir Devlet

Proletarya diktatörlüğü aşaması burjuva düşünürlerin ve Marksizmi tahrif eden Stalinizmin iddia ettiğinin aksine komünist toplum yolundaki geçiş aşamasıdır, dolayısıyla kurulduğu andan itibaren de sönümlenmeye yüz tutmuştur.

Devlet, yukarıda bahsettiğimiz niteliklerinden dolayı *“özel bir baskı gücüdür.”* Dolayısıyla da Engels'e göre burjuva devlet ile proleter devlet arasındaki en önemli fark ilkinin proletarya tarafından *“ortadan kaldırılmıyken”* ikincisi maddi koşulların ortadan kalkmasıyla kendiliğinden *“sönümlenecektir.”*

Esas itibarıyla da proletarya diktatörlüğü

devleti ortadan kaldırmak için sınıfları ortadan kaldırmayı hedefler. Bu noktanın altını şiddetle vurgulamanın sebebi işçi devletine karşı getirilen çürük ve temelsiz saldırıları boşa çıkartmak ihtiyacındandır. İşçi devletinin de bugünkü devlet gibi bürokratik bir hal alacağı düşüncesinin altında yatan gerçek Ekim Devrimi'nden sonra bürokratik bir kapitalist diktatörlüğe dönüşen Stalinizmin önce sosyalizmi, sonra da komünizmi ilan ederek teoriyi tamamıyla reddetmesinden ve ne yazık ki Marksizmle özdeşleştirilmesinden başka bir şey değildir. Bürokratizm tehlikesi her zaman varolsa da onu bertaraf etmenin tek yolu da yine aşağıdan yukarı örgütlenme ile burjuva toplumun asla gerçekleştiremeyeceği anlamda demokrasinin işletilmesiyle gerçekleşecektir. Özetle, devrim bir alt üst oluş yeni toplumun ilk sedası anlamı taşıırken, proletarya diktatörlüğü devleti ve sınıflı toplumların ortaya çıkardığı bütün toplumsal hastalıkları yok etmenin ilk adımıdır.

Lenin devlet ve demokrasi olgusunun değişimini, başlıca üç tarihsel dönem itibarıyla (kapitalist toplum/ geçiş dönemi/ komünist toplum) ele almaktadır. Buna göre, geçiş dönemi, yani proletarya diktatörlüğü dönemi sona erip, komünist toplum dönemi yaşanmaya başlandığında, devletin ve dolayısıyla demokrasinin sönümlendiği bir özgürlük çağı açılmış olacaktır. Bu bağlamda Lenin (1969: 141), *“Çoğunlukla ‘özgürlük’ ve ‘demokrasi’ kavramlarının aynı anlama geldikleri kabul edilir ve sık sık birinin yerine öteki kullanılır. (Başlarında Kautsky, Plehanov ve avanesi*

olmak üzere) vülger Marksistler de bu konuda aynen böyle düşünmektedirler. Gerçekte ise demokrasi özgürlükle bağdaşmaz. Gelişmenin diyalektiği (ileriye doğru seyri) şöyledir: mutlakiyetten burjuva demokrasisine; burjuva demokrasisinden proleter demokrasisine; proleter demokrasisinden demokrasisizliğe.” sözleriyle zaman zaman birbirini tamamlar nitelikte kullanılan özgürlük ve demokrasi kavramlarının asıl itibarıyla birbirini dışladığını vurgular.

Son nokta olarak proletarya iktidarı ele aldığı anda büyük burjuvazinin özel mülkiyetini kamulaştırırken küçük burjuva özel mülkiyete dokunmaz, onu tarafsızlaştırarak, işçi sınıfının yanında saflaştırmaya çalışır.

KOMÜNİZMİN ALT EVRESİ: SOSYALİZM

“Gelişimin akışı içerisinde sınıf ayrımları kalktığında ve üretim tüm ulusun geniş bir birliğinin ellerinde yoğunlaştığında, kamu gücü siyasal niteliğini yitirecektir... Sınıflarıyla ve sınıf karşıtılarıyla birlikte eski burjuva toplumun yerini, kişinin özgür gelişiminin, herkesin özgür gelişiminin koşulu olduğu bir birlik alacaktır” (Marx ve Engels, 2015: 155).

Devletin sönümlendiği bu aşamayı Marks *Gotha Programının Eleştirisi*'nde, komünizmin alt evresi olarak nitelendirirken, Engels ve Lenin ona sosyalizm demiştir. Sosyalizm sınıfların olmadığı, meta üretiminin ortadan kalktığı, devletin tamamen sönümlendiği, üretimin ve sosyal yaşamın tüm alanlarında üretici topluluklarının kelimenin tam anlamıyla

1871 PARIS KOMÜNÜ

“Komünün gerçek sırrı şuydu: Komün esasen bir işçi sınıfı hükümeti, üreten sınıfın gasp eden sınıfa karşı mücadelesinin ürünü, emeğin iktisadi kurtuluşunun gerçekleşmesini sağlayan nihayet keşfedilmiş siyasal biçim idi. “ MARKS

Proletaryanın ilk görevi, zor yoluyla iktidarı ele almak ve sınıfları ortadan kaldırmak için kendi merkezi devlet aygıtını oluşturmaktır. Bu, liberal ve anarşist romantizmin gerçek dışılığına karşısında bir zorunluluktur. İşte bu devlete proletarya diktatörlüğü bir diğer adıyla işçi demokrasisi denir. Burada üzerinde durulması gereken nokta proletaryanın burjuvaziden iktidarı devralmadığıdır; burjuvazinin iktidarını kırıp parçalayarak kendi devlet organını aslında devleti ortadan kaldırmak, duvarı yıkmak için oluşturur. Önceki bütün devrimler devlet mekanizmasını güçlendirmiştir, oysa mesele onu yıkmak ve ortadan kaldırmak meselesidir.

özgürce ve doğrudan karar verdikleri ve uyguladıkları bir toplumsal düzen anlamına gelir. Bu anlamıyla da proletarya diktatörlüğü aşamasından nitelik olarak ayrılır. Bir diğer önemli nokta ise kapitalizm bir dünya sistemi olduğu için sosyalizm de ancak bütün dünyada kalıcı olabilir. Bu nedenle de geçiş dönemi ancak dünya ölçeğinde tamamlandıktan sonra yerine sosyalizme bırakır, yani dünya devrimi gerçekleşene kadar proletarya diktatörlüğü zorunlu bir gereksinimdir.

Dünya devriminin gerçekleşmesiyle birlikte baskı altına alınması gereken bir sınıf ortada kalmayacağı için devlet sönümlenir ve sosyalizm gelir. İnsanlık tarihinde bu aşama hiç yaşanmamıştır. Oysa Stalinizm proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm aşamalarını birleştirmiş üstüne üstlük de sosyalizmin tek ülkede gerçekleşebileceği yanılmasını gelecek kuşaklara bulaştırmıştır. Komünizmin alt evresi olan sosyalizmde sınıf yoktur ve dolayısıyla da devlete gereksinim kalmamıştır. Bu noktada devrimci Marksizmin taşıdığı miras sürekli devrim programıyla sosyalizmin ancak bütün dünya genelinde yaşanacağını ortaya koymasıyla Marksizme iade-i itibarını geri vermektir.

Lenin, geçiş dönemiyle komünist toplumun alt ve üst evrelerini birbirinden ayırt edebilmek amacıyla aşağıdaki üçlü ayrımı yapar:

* Uzun süren doğum sancıları (proletarya diktatörlüğü),

* Komünist toplumun ilk evresi (sosyalizm),

* Komünist toplumun daha yüksek bir evresi (Lenin, 1975: 39)

SOSYALİZM VE KOMÜNİZM

Sosyalizm ve komünizm çoğu zaman aynı anlama gelen kelimeler olarak görülür. Bunun temelinde Stalin'in proletarya diktatörlüğü ve sosyalizmi birleştirip teoriyi kendi kaidesini güçlendirmek ve tarihten referansla kendini haklı çıkarmak için gerçekleştirmesi yatar. Peki, bu iki aşama arasındaki farklılık aslında ne anlama geliyor? Sosyalizm ve komünizm temelde ekonomik altyapıları ve dolayısıyla üstyapısal birtakım farklılıkları itibarıyla ayrılıyor.

Sosyalizm, sömürünün sınıfların devletlerin olmadığı sınıfsız toplumun alt aşaması, yani kapitalizmin “bağrından doğup geliştiği” şekliyle komünizm anlamı taşıırken, üst aşama olarak komünizm, elbette sınıfların sınırların ve devletin olmadığı ama asıl olarak da kafa ile kol emeği ayrımının olmadığı aşamayı belirtir.

Sosyalizm “eşit emek miktarına göre eşit pay” diğer bir deyişle “çalıştığın kadar yersin” ekonomik prensibine göre hareket eder. Dolayısıyla da Marks'ın da işaret ettiği biçimde gerçekte eşitsiz olan bireyler açısından “burjuva

hukukun dar ufkunun” tamamen aşılmadığı anlamını taşır, üst aşama olan komünizmde ise üretimde bütün ayrımların ortadan kaktığı “herkesten yeteneğine göre isteneceği” ve “herkese ihtiyacına göre verileceği ilkesine göre hareket edilir. Marks burada hukuk kavramını kullanırken, bir burjuva hak anlayışı olan “eşdeğerlerin değişimi” ilkesinin henüz devam ettiğini belirtmekten başka bir amaç gütmemiştir.

KAYNAKÇA

Marx, K. ve Engels, F. (2015) *Komünist Manifesto ve hakkında yazılar*, İstanbul: Yordam

Marx, K. ve Engels, F. (2013) *Alman İdeolojisi*, Ankara: Sol

Engels, F. (2012) *Ailenin Devletin Özel Mülkiyetin Kökeni*, Ankara: Sol

Lenin, V. İ. (2003) *Devlet ve Devrim*, Ankara: Bilim ve Sosyalizm

Marx, K. (2005) *Fransa'da İç Savaş*, Ankara: Sol

Lenin, V. İ. (1975) *Marksizm ve Devlet Üzerine*, İstanbul: Öncü

Lenin, V. İ. (2010) *Sosyalizme Geçiş Döneminde Ekonomi*, İstanbul: Agora

"Ütopyalar birleşik bir yerküreye ihtiyaç duyar, çünkü
ütopya adaları yozlaşabilir ya da işgal edilebilir."
(Jerome Gillison)

SSCB'de Devrimci Bilimkurgunun Yükselişi ve Çöküşü-I

İsmail Kızılkılıç

Bilimkurgu, ya da Rusça'daki kullanımıyla "Fantastika", Rusya'daki en parlak zamanlarını Ekim Devrimi sonrasında, 1920'li yıllarda yaşamıştı. Kaderi de devrimin kaderiyle çakışacak şekilde, Sovyet bilimkurgusu 20'lerin sonunda 30'lardan itibaren Stalin'in yükselişi ve iktidarını sağlamlaştırmasıyla birlikte hem nicelik hem de nitelik açısından gerilemiş ve çöküşe geçmiştir. Bu çöküş kendiliğinden değil, Ekim Devrimi'nin ideallerine ihanet eden yeni rejimin bilinçli sansür ve yasakları yüzünden gerçekleşmiştir. Bu yazımızda, Sovyet bilimkurgusunun altın yıllarına dair bazı eser örnekleri sunmayı ve sonrasındaki çöküşe zemin hazırlayan politik atmosferi özetlemeye çalışacağız.

Geçmiş yazımızda, Aleksandr Bogdanov'un Kızıl Yıldız adlı, 1908'te kaleme aldığı ve Mars'ta yaşanan bir sosyalizmi anlattığı bilimkurgu romanını tanıtmıştık*. 1917 Bolşevik Devrimi'nin ertesinde, sanatçıların baskı ve zincirlerden kurtulan hayal güçlerinin ürettiği sayısız vizyoner bilimkurgu eseri, Kızıl Yıldız'ın "paltosunun altından" çıkmıştı. Çarlık rejimini yok ederek tarih sahnesine -kısa süreli Paris Komünü'nden sonra- ilk işçi devleti olarak çıkan Sovyetlerde, geleceğin şehirlerinin ve gelecekteki yeni toplumun nasıl olacağına dair savlar öne süren bu eserler devlet matbaaları tarafından basılmakta, Bolşevik Parti yönetimi tarafından bu kurgusal tartışmalar gazete sayfalarında ve forumlarda teşvik edilmekteydi.

TROÇKİ'NİN GELECEK PROJEKSİYONU

Troçki'nin 1923'te yayınlanan "Edebiyat ve Devrim" adlı kitabının son sayfalarını mini bir ütopya denemesi ve komünizm döneminde dünyanın nasıl bir yer olacağına dair onun hayal gücünün projeksiyonu olarak kabul edebiliriz. Troçki bu sayfalarda "Karıncı gibi yığılan meydan ve sokakların", eskimiş bozulmuş şehirlerin ortadan kalkacağını ve yeni bir "mimari demokrasinin" ortaya çıkacağını, sıradan insanların kitle halinde, ellerinde pusulalarla görüş belirteceğini ve "gerçek halk partilerinin" yeni yapılacak "şehir-köylerin" doğasına karar vereceğini hayal ediyordu. (Türkiye'de Gezi isyanını ateşleyen sebep olarak Taksim'de bir parkın halka rağmen yok edilmek istenmesi olduğunu ve son günlerde yeniden dikte edilen Topçu Kışlası tartışmasını düşününce, bu hayalden halen ne kadar uzak olduğumuz aşikâr.) Troçki aynı sayfalarda günümüz biyoteknoloji insan tartışmalarını öngörmüşçesine şöyle devam ediyordu: "Gelecekteki yaşam monoton olmayacak. Fizyolojik bilim deneyleri bedeni dönüştürecek, metabolizma büyüklüğünü dengeleyecek ve ağır ölüm korkusunu azaltacak. Ortaya çıkacak olan 'üstün insan' da bir Aristoteles, bir Goethe, bir Marks zirvesine

ulaşacak. Bu zirvelerin ötesinde de yeni zirveler yükselecek."

Dönemin fütürolojik projeksiyonlarına bir örnek olarak, "Otuz Gün" adlı dergide yayınlanan ve gazetecilerle yazarlara Rusya'nın 100 yıl sonrasına ilişkin vizyonlarını soran anket göze çarpmaktadır. Ankete verilen yanıtlar kısa olmalarına rağmen devrim yıllarının hayallerini ve ideallerini yansıtmaları bakımından aydınlatıcıdır: sınıfların ve sömürünün olmadığı devletsiz bir dünya; savaşların bittiği ve suçların kalmadığı, dünya barışının ve birliğinin sağlandığı ütopyik gelecek tasavvurları. Derginin 1929 yılında yayınladığı büyükçe başka bir kitapta geleceğin dünyasında fizyolojiden astronomiye, tarım, antropoloji ve psikolojiye dek seçkin bilim adamlarının projeksiyonları yer almıştı. Bu projeksiyonlarda komün-şehirler, tek kişilik uçuşlar, dev boyutlarda ve köprülerle birbirine bağlanmış gökdelenler, gök istasyonları, daha sağlıklı ve uzun yaşamlar tahmin ediliyordu. Havacılık ve uzay yolculuğu da dönemin Sovyet bilimkurgusunda başlıca ele alınan konulardan biri olarak göze çarpmaktadır. 1925 yılında Moskova Üniversitesi "Başka Dünyalara Uçmak" başlıklı gezegenler arası uzay yolculukları hakkında resmi bir forum düzenlemişti.

Kayıtlar, 1920-1930 yılları arasında 200'e yakın ve aralarında roman, öykü, şiir, tiyatro oyunu ve film bulunan Sovyet bilimkurgu eseri yayımlandığını gösteriyor. Zirve noktası kabul edilen 1927 yılında, Rus yayıncılık tarihi için muazzam kabul edilebilecek olan 50 eser ortaya çıkıyor. Bunun dışında yabancı dillerden de 200'ün üzerinde, bilhassa Jules Verne ve H.G. Wells'ten olmak üzere çeviri yapıldığına rastlıyoruz. O dönem Avrupa ve ABD bilimkurgusuyla kıyaslandığında, Sovyet bilimkurgusunda geleceğe yönelik olumlu ve iyimser bakış ağırlıktaydı. Fakat bu olumlu ütopyalarda bile, adeta Stalinist periyotla beraber gelecek karanlık günlerin bir önsezisi nevinde ipuçlarına rastlamak mümkündür.

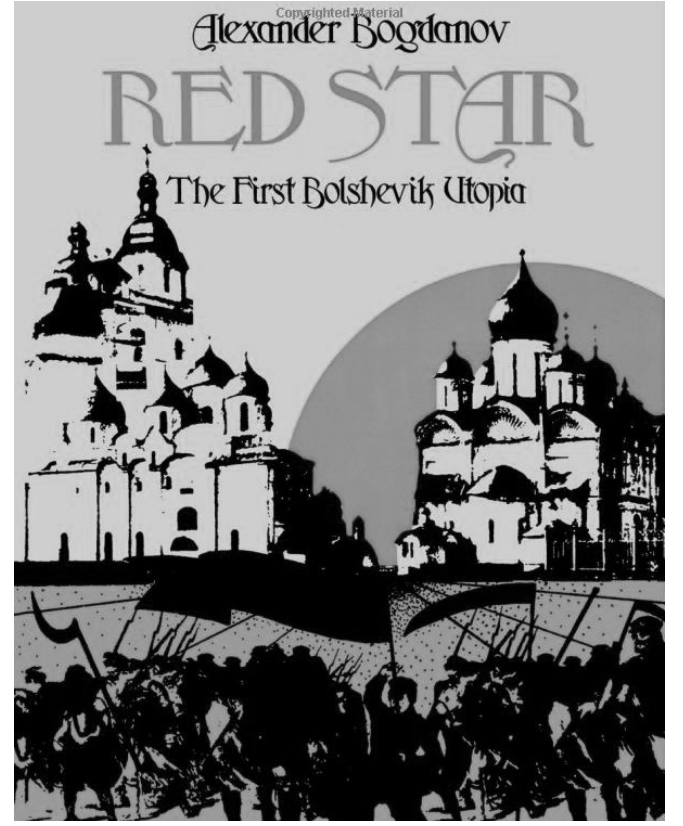
İLK UZUN METRAJLI BİLİMKURGU FİLMİ: AELİTA – MARS KRALİÇESİ

Aleksey Tolstoy'un 1923 yılında yayınlanan "Aelita – Mars Kraliçesi" adlı romanı, yönetmen Yakor Protazonov tarafından 1924 yılında sinemaya uyarlandı. Aelita, 113 dakikalık süresiyle sinema tarihinin ilk uzun metrajlı bilimkurgu filmi olarak kabul edilmektedir. Sessiz çekilen film, "Anta... OdELI... Uta..." yazan şifreli bir mesaj ile açılış yapmaktadır. (Hatta film gösterime girmeden önce bu şifreli mesaj hiçbir açıklama olmaksızın dönemin Pravda'sında da günlerce yayınlanmış ve filme dair kitlelerde merak uyandırılarak bu yönüyle de bir tanıtım başarısı olmuştur.) Mesajın içeriği çözülemeyen, Moskova Radyo İstasyonu'nun başında bulunan hayalperest Los, mesajın Mars'tan geldiğini iddia edecektir. O esnada Mars hükümdarı Tuskup ve beraberindeki "Büyükler" olarak bilinen yönetici sınıf, gezegeni totaliter bir rejim ile yönetmektedir. Gezegendeki işçi sınıfı ise ihtiyaç duyulmadığı anlarda bir soğuk hava deposunda bekletilmektedir. Mars'taki yöneticilerden Gol, yakın gezegenlerdeki hayatı gözlemlemek için büyük bir teleskop icat edecek, Tuskup'un kızı Aelita da Los'u bu teleskop sayesinde keşfedecektir. Los, Aelita'nın kendisini izlediğini takıntı haline getirerek, radyo istasyonunda birlikte çalıştığı mühendis Spiridonov'un kimliğine bürünerek bir uzay gemisi inşa edecektir. Yanına aldığı devrimci Gusev ile birlikte Mars'a varacak, ikili Mars'taki Büyükler tarafından hapse atılacak ama Aelita'nın yardımıyla gezegende proleter bir başkaldırının öncüsü olacaklardır. Fakat devrimin liderliğine soyunan Aelita sonrasında babası Tuskup gibi gezegeni "demir yumruğuyla" yönetmeye devam edecektir. Bu gelişme ile büyük bir şok yaşayan ve ihanete uğradığını düşünen Los, bu sefer Aelita'yı durdurmak için yeni mücadelelere girişecektir. Gerçeklik ile hayal gücü arasında aklı karışan Los, filmin sonunda bir tren istasyonunda uyanır ve film "Bu kadar hayal gücü yeter, yapacak çok iş var" repliğiyle sona erer.

YEVGENY ZAMYATİN: BİZ

Sovyet bilimkurgusu denildiğinde akla gelen başka bir isim elbette Yevgeny Zamyatin ve "Biz" adlı distopya türünün öncülerinden, Huxley'in Cesur Yeni Dünya'sına ve Orwell'in 1984'üne öncülük eden eseri. 1920 yılında yayınlanan ve 1000 yıl sonrasındaki 2920

dünyasını anlatan "Biz"i farklı kılan, o dönem SSCB'de komünist soldan ortaya konulan bilimkurgu eserlerdeki olumlu ütopyacı eğilime karşı "Biz"de disütopik bir geleceğin kurgulanmış olmasıdır. Bu dönemde sayıları az da olsa eski Çarlık düzenini, teokratik bir Ortodoks yeni düzeni veya köylü anarşizmini savunan, "sosyal devrimci" bilimkurgulara da rastlanmakta, fakat bu eserler yeni rejime muhalif olsalar da devlet matbaaları tarafından basılmaktaydı. Savaş komünizmi dönemindeki uygulamalardan ve çok sert geçen iç savaşın yarattığı atmosferden rahatsızlık duyan Zamyatin'in karamsar bir gelecek tablosu çizdiği "Biz"e dair değerlendirmelerde Zamyatin'in kapitalizmden tiksiniresine nefret ettiği ve Bolşevik geçmişinden genellikle bahsedilmez. Bogdanov'un "Kızıl Yıldız"ına bir cevap olarak kaleme aldığı yorumlanan "Biz"de, makinelerle aşırı bağımlı ve özgürlüklerini yitiren, askeri düzen içinde hayatlarının her dakikası programlanmış ve artık robotlaşmış işçiler, doğadan kopuk büyüyen makine şehirler ve yurttaşlarının her hareketini takip eden "Gardiyanların Birleşik Devleti" adlı bir polis devlet yer almaktadır. Biz evreninde insanların isimleri yoktur, kendilerine verilen numaralarla çağrılmaktadır ve devlet denetimi dışındaki cinsel birleşmeler yasaklanmıştır. Biz, yayınlandığı iç savaş koşullarında sansüre uğrayarak yasaklanmış, SSCB'de yeniden basılması ancak 1988'deki Glasnost periyodunda mümkün olabilmıştır. Zamyatin, 1931'de Stalin'e bir yazar olarak bu ülkede kalmasının artık bir anlamı kalmadığını söyleyen ve ülkeden ayrılmak istediğini talep eden bir mektup yazmış ve Gorki'nin araya girmesiyle Stalin Zamyatin'in bu isteğini kabul etmiştir. 1922'de eleştirmen A.K. Voronski "Biz" ile ilgili denemesinde, romandaki açık anti-sosyalist öğelere karşı çıkarak şöyle diyordu: "Bolşevikler, insanları devletin okçesinin altında ezmeye çalışmıyorlar. Biz'de anlatılan sosyalizm, Bismarck'ın gerici 'devlet sosyalizmine' benzemektedir. Bolşevizm 'Biz' ve 'Ben' sentezine karşılık gelmektedir; 'Ben' üzerindeki 'Biz'e değil! Makine benzeri hayat, asla bizim hedefimiz olamaz. Biz, makinelerin hafiflettiği bir hayat istiyoruz. Gelecekte – Biz romanındaki gibi- kâbus şehir ve yabani orman diye ikili bir dünya olmayacak, kentsel ve kırsal öğelerin insani bir bileşimi olacak." Zamyatin'in Biz romanı 1950'lerde Batı'da yeniden canlandırılarak yayınlıştırıldı.

1917 Bolşevik Devrimi'nin ertesinde, sanatçıların baskı ve zincirlerden kurtulan hayal güçlerinin ürettiği sayısız vizyoner bilimkurgu eseri, Kızıl Yıldız'ın "paltosunun altından" çıkmıştı. Çarlık rejimini yok ederek tarih sahnesine –kısa süreli Paris Komünü'nden sonra- ilk işçi devleti olarak çıkan Sovyetlerde, geleceğin şehirlerinin ve gelecekteki yeni toplumun nasıl olacağına dair savlar öne süren bu eserler devlet matbaaları tarafından basılmakta, Bolşevik Parti yönetimi tarafından bu kurgusal tartışmalar gazete sayfalarında ve forumlarda teşvik edilmekteydi.

Geç dönem Stalinizmle ve Orwell'in 1984'ü sonrasında totaliterlik kuramının ortaya çıkışıyla romanın, Sovyet gerçekliğinin bir yansıması olduğu fikri sürekli işlendi. Hâlbuki bu savlar, 1920-1930 döneminde SSCB'de üretilen bilimkurgu eserlerinde tam da Stalin ile cisimleşen "Gardiyanların Birleşik Devleti"nin gelişini önlemek için çırpınan vizyonerliği ve devrimci hayal gücünü görmezden gelmektedir.

(*) <http://bolsevik.org/guncel/kizil-yildiz-ilk-bolsevik-utopya-ismail-kizilkilic.html>

Dergimize Nasıl Ulaşabilirsiniz?

Ankara:

İlhan İlhan Kitabevi
(Karanfil Sk. 30/3 Kızılay)
Dost Kitabevi
(Karanfil Sk. No: 11 Kızılay)

İstanbul:

Mephisto Kitabevi - Taksim Şube
(İstiklal Cd. No: 125)
Mephisto Kitabevi - Beşiktaş Şube
(Köyü Cd. No: 15)
Mephisto Kitabevi - Kadıköy Şube
(Muvakkithane Cd. No: 5)

Antalya: 0506 331 96 40

Çorum: 0531 493 84 21

İzmir:

Yakın Kitabevi
(Kıbrıs Şehitleri Cd. 104/A
Alsancak)

Samsun:

Tutunamayanlar Kitabevi
(Süleymaniye Cd. İlkadım)

Trabzon:

Ra Kitabevi
(Uzun Sk. Saray Çarşısı No: 5)

**OKU
OKUT
ABONE OL**

ELİNİZİ CEBİMİZDEN ÇEKİN!

Bireysel emekliliği zorunlu hale getirmesi planlanan yasa geçerse 6 ay boyunca her ay maaşlarımızdan 100 lira zorunlu olarak kesilip bireysel emeklilik şirketlerine aktarılacak.